

Maksukortti- ja käteismaksaminen Suomessa ja ulkomailla

Tiina Sotkasiira

Tekijä Tiina Sotkasiira	
Koulutusohjelma Liiketalouden koulutusohjelma	
Opinnäytetyön otsikko Maksukortti- ja käteismaksaminen Suomessa ja ulkomailla	Sivu- ja liitesivumäärä 65 + 7
Tämä opinnäytetyö tarkastelee suomalaisten käteisrahan ja maksukorttien käyttöä Suomessa ja ulkomailla tänä päivänä. Kuinka paljon käteistä nykyään käytetään, kun maksukorteilla maksaminen on yhä nopeampaa ja vaivattomampaa? Käteisen rahan käyttö maksuvälineenä on vähentynyt Suomessa vuosi vuodelta ja suomalaiset ovat omaksuneet maksutavakseen pankki- ja luottokortit niiden käyttömukavuuden takia. Lähes jokaisessa paikassa on maksupääte maksukortilla maksamista varten, joten käteistä on turha kantaa mukanaan ainakaan suuria summia. Näin ei kuitenkaan ole muualla maailmassa tai edes kaikkialla Euroopassa. Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, minkä verran suomalaiset maksavat päivittäisostoksiaan maksukorteilla ja minkä verran käteisellä. Alueelliset tarkastelunäkökulmat ovat maksaminen Suomessa, euromaissa ja maissa, joissa on käytössä jokin muu valuutta kuin euro. Tuloksia verrataan keskenään, jotta saadaan näkökulma, miten suomalaisten maksutavat Suomessa eroavat muista euromaista ja oman valuuttansa omaavista maista. Perusjoukkona tutkimuksessa ovat täysi-ikäiset suomalaiset kahden vuoden sisään matkustaneet henkilöt. Opinnäytetyön teoriaosuus käsittelee rahaa ja maksuvälineitä, sekä maksamista Suomessa, EU:ssa ja euromaissa sekä muualla ulkomailla yleisesti. Lisäksi kerrotaan valuutanvaihdosta Suomessa, verrataan valuutantarjoajien hintoja sekä maksukorttien nostohintoja Suomessa ja ulkomailla pankeittain. Viitekehityksellä on tarkoitus antaa kattava kuva kortti- ja käteismaksamisesta Suomessa ja ulkomailla, jotta saatuja tuloksia voidaan analysoida sitä kautta. Tutkimus toteutettiin kvantitatiivista tutkimusotetta käyttäen, ja tiedonkeruumenetelmäksi valikoitui internetkysely Webropol -ohjelman kautta toteutettuna. Tuloksia tarkasteltiin Excel-ohjelman avulla ja analysoitiin löytäen vastaus tutkimuskysymyksiin. Hypoteesi myös vahvistettiin: Suomessa maksukorteilla maksaminen on helppoa ja luotettavaa, ja käteistä käytetään maksutapana ja nostetaan vain kuukausittain. Käteistä käytetään vain pieniin ostoksiin ja paikoissa, joissa maksukortit eivät käy. Ulkomailla käteinen on selkeästi käytetympi maksuväline, sillä sitä pidetään turvallisena valintana. Maksukorttia käytetään harkiten maksuvälineenä erilaisten huijaustapausten tai maksukortin tietojen kopioinnin takia. Ulkomailla lähtiessä on hyvä varata mukaansa käteistä ja tarkastaa läheiset nostoautomaatit paikan päällä. Mukaan kannattaa ottaa muutama erilainen maksukortti. Oman pankin yhteystiedot on hyvä olla mukana, jos kortti täytyy sulkea erilaisten väärinkäytöstilanteiden takia. Pankin tarjoamia maantieteellisiä- ja maksurajoituksia kannattaa asettaa maksukortille väärinkäytösten estämiseksi.	
Asiasanat Maksaminen, maksuväline, maksukortti, käteinen, valuutta	

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Tutkimuksen tavoite ja tutkimusongelma.....	2
1.2	Tutkimusmenetelmä ja tutkimuksen rakenne	3
2	Raha ja maksuvälineet	5
2.1	Käteinen.....	7
2.2	Muut maksuvälineet	9
3	Maksaminen.....	11
3.1	Suomi	11
3.2	EU ja euroalue	14
3.3	Muut maat.....	18
4	Valuutanvaihtopalvelut Suomessa.....	20
4.1	Pankit valuutan tarjoajina	21
4.2	Valuutanvaihtopalveluihin erikoistuneet yritykset.....	22
4.3	Vertailu	24
5	Tutkimus	28
5.1	Tutkimuksen toteutus	29
5.2	Tulokset	30
5.2.1	Maksaminen Suomessa.....	32
5.2.2	Maksaminen muussa euromaassa kuin Suomessa.....	36
5.2.3	Maksaminen muussa kuin euromaassa	39
5.2.4	Muut kysymykset.....	43
5.3	Yhteenveto.....	47
6	Pohdinta.....	50
6.1	Johtopäätökset.....	55
6.2	Validiteetti ja reliabiliteetti	56
6.3	Kehittämisen- ja jatkotutkimusehdotukset	57
7	Opinnäytetyöprosessin ja oman oppimisen arviointi	58
	Lähteet	59
	Liitteet.....	66
	Liite 1. Kyselylomake.....	66

1 Johdanto

Raha, massi, tuohi, paalu, fyrkka – rakkaalla lapsella on monta nimeä. Raha on varmasti läsnä meille jokaiselle jokapäiväisessä elämässämme. On pakollisia menoja, kuten asuminen- ja ruokamenot, ja lisäksi pitäisi saada ostettua jotain kivaa ja ehkä nauttiakin elämää. Saadaksesen rahaa on mentävä töihin, josta sitä voi ansaita. Käytännössä myymme aikaamme yritykselle vastineeksi rahasta. Sanotaan, että aika on rahaa. Mutta mitä tämä raha oikein on, johon olemme valmiita vaihtamaan aikaamme?

Nykyajan raha kulkee kohti aineettomuutta – se on yksinkertaistetusti velkaa, jota syntyy, kun kuluttaja nostaa lainaa pankista. Arkikielessä rahalla tarkoitetaan varallisuutta, jota voivat olla esimerkiksi pankkitilillä olevat varat ja lompakossa olevat käteisrahat. Pankkitilillä olevia varoja voidaan käyttää erilaisten maksukorttien avulla tai nostaa pankkiautomaatista käteiseksi rahaksi. Tämä opinnäytetyö tarkastelee käteisen rahan ja maksukorttien käyttöä Suomessa ja ulkomailla tänä päivänä. Kuinka paljon käteistä nykyään käytetään, kun maksukorteilla maksaminen on yhä nopeampaa ja vaivattomampaa?

Käteisen rahan käyttö maksuvälineenä on vähentynyt Suomessa vuosi vuodelta – siinä missä vuonna 2006 34 prosenttia kuluttajista maksoi päivittäistavaraostoksensa pääasiassa käteisellä, on vuonna 2016 vastaavan ryhmän koko vain 13 prosenttia. Suomalaiset ovatkin omaksuneet maksutavakseen pankki- ja luottokortit niiden käyttömukavuuden takia, ja uusi lähimaksuominaisuus on tehnyt maksamisesta entistä vaivattomampaa. Suomessa maksupäätteen voi löytää melkein mistä tahansa, joten käteistä ei kannata kantaa mukana ainakaan suuria summia. Suomen Pankin rahahuolto-osaston johtavan neuvonantajan Kari Takalan mukaan Suomi ja muut pohjoismaat ovatkin lähestymässä teknisesti tilannetta, jossa käteisen käyttö voitaisiin poistaa käytöstä kokonaan. Näin ei kuitenkaan ole muualla Euroopassa, missä käteismaksaminen on vielä hallitseva maksutapa.

Suomessa otettiin käyttöön vuonna 2002 Euroopan Unionin yhteinen raha euro, joka on käytössä suurimmassa osassa Euroopan Unioniin kuuluvissa maissa. Lisäksi Suomi kuuluu SEPA-alueeseen, jonka päämääränä on yhtenäinen ja nopea eurooppalainen maksuliikenne. SEPA mahdollistaa, että pankki ei saa veloittaa sähköisesti käsiteltävistä maksuista sen enempää kuin kotimaassakaan. Tämä mahdollistaa entistä helpomman ja turvallisemman korttimaksamisen SEPA-alueella. On olemassa myös Euroopan Unioniin kuuluvia maita, jotka eivät ole ottaneet euroa maksuvälineeksi, vaan käyttävät omaa valuuttaansa.

1.1 Tutkimuksen tavoite ja tutkimusongelma

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää täysi-ikäisien suomalaisten kortti- ja käteismaksamista päivittäisasioinneissa Suomessa, euromaissa ja maissa, joissa on käytössä muu valuutta kuin euro. Tutkimusta on lähdetty rakentamaan määrittämällä kyseinen tutkimusongelma ja johtamalla se pää- ja alatutkimuskysymyksiin, jotka auttavat tutkimusongelman ratkaisussa ja määrittävät, millaista teoreettista tietoa tutkimukseen tarvitaan. Tätä tutkimusta selvitetään seuraavien tutkimuskysymyksen kautta:

Opinnäytetyön päätutkimuskysymys on:

- Kuinka paljon suomalaiset käyttävät kortti- ja käteismaksamista päivittäisasioinneissaan Suomessa, euromaissa ja maissa, joissa on käytössä muu valuutta kuin euro?

Alatutkimuskysymyksiä ovat:

- Minkä verran suomalaiset käyttävät käteistä ja maksukorttia maksuvälineenä Suomessa?
- Paljonko suomalaiset nostavat keskimäärin käteistä ja mistä sitä nostetaan?
- Kuinka paljon suomalaiset ottavat käteistä mukaan matkustaessaan muihin euro-maihin ja maihin, joissa on käytössä muu valuutta kuin euro?
- Mitä maksukortteja suomalaiset käyttävät euromaissa ja maissa, joissa on käytössä muu valuutta kuin euro?
- Vaihtavatko suomalaiset paikallista käteistä Suomessa vai paikan päällä matkustaessaan muuhun kuin euromaahan?

Hypoteesi: Suomessa maksaminen tapahtuu pääasiassa erilaisilla maksukorteilla. Ihmiset kokevat maksukorteilla maksamisen helpoksi ja luotettavaksi Suomessa. Ulkomailla maksaminen tapahtuu pääasiassa käteisellä sen turvallisuuden vuoksi. Maksukortit eivät käy kaikkialla ja niillä maksamista pidetään epäluotettavana.

Tällä opinnäytetyöllä ei ole toimeksiantajaa, vaan aihe on muotoutunut kirjoittajan oman kiinnostuksen ja työelämän kautta. Työssä kohdattujen maksukortti- ja käteismaksamisen ristiriitojen yritysten ja kuluttajien välillä loi kiinnostuksen tutkia tätä aihetta. Esimerkiksi Suomen pankit ovat luopuneet pikkuhiljaa käteisen tarjonnasta konttoreissaan käteisen kustannusten takia, ja ulkomaan valuuttojen tarjontaa vähennetään tai ulkoistetaan, esimerkiksi valuutanvaihtoon erikoistuneelle yritykselle FOREX Bankille. Käteismaksamisen tilalle pankit tarjoavat eri korttivaihtoehtoja asiakkaille, koska maksukorteilla maksaminen on yleistynyt muuallakin kuin Suomessa. Useissa maissa käteinen on kuitenkin vielä hallitseva maksuväline, joten halusin tutkia, millä tavoin suomalaiset maksavat Suomessa ja ulkomailla. Avoimen kysymyksen kautta halusin myös tutkia syitä näihin maksuvalintoihin.

1.2 Tutkimusmenetelmä ja tutkimuksen rakenne

Tässä opinnäytetyössä käytetään **kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusotetta**. Kvantitatiivinen tutkimusote valikoitui tähän tutkimukseen sen sopivien ominaisuuksien vuoksi, koska tässä tutkimuksessa perusjoukkona toimivat täysi-ikäiset Suomen kansalaiset, jotka ovat matkustaneet kahden vuoden sisään. Tutkimuksen tulokset esitetään numeerisesti havainnollistamalla niitä taulukoiden ja kuvioiden avulla.

Perusjoukon ollessa suuri - 5 487 308 henkilöä vuoden 2015 lopussa, joista esimerkiksi 20 - 69 vuotiaita oli 3 548 274 henkilöä, edustavan otoksen saaminen opinnäytetyön resurssien puitteissa olisi haasteellista. Tilastokeskuksen tutkimuksen mukaan suomalaiset tekivät ulkomaille 8,1 miljoonaa erilaista vapaa-ajan matkaa vuonna 2015. (Tilastokeskus 2016.) Tästä johtuen tässä opinnäytetyössä päädyttiin ei-todennäköisyysotantaan eli näytteeseen. Näin ollen opinnäytetyö ei anna edustavaa ja yleistettävää otosta kaikkiin Suomen täysi-ikäisiin kansalaisiin, jotka ovat matkustaneet. Näyte on kuitenkin suuntaa antava ja tiedot voivat olla hyödyllisiä yrityksille, jotka tarjoavat valuuttapalveluita tai miettivät tulevaisuutta ajatellen maksukorttien- ja käteispalveluiden tarjontaa asiakkaille.

Tiedonkeruumenetelmäksi valikoitui internetkysely, sillä vastaajiksi haluttiin tavoittaa mahdollisimman eri-ikäisiä ja eri puolella Suomea asuvia kansalaisia. Tavoitteena oli, että vastaajajoukko vastaisi mahdollisimman hyvin tutkittavaa perusjoukkoa. Internetin avulla oli mahdollisuus tavoittaa näitä henkilöitä helpommin, sillä nykyään todella monella henkilöllä on internet käytössään joko kotona tai muualla. Koska kyseessä oli internettiin julkaistu avoin linkki, johon kaikilla sen näkeville henkilöillä oli mahdollisuus vastata sopivuuden puitteissa - kyseessä on *itsevalikoitunut näyte*.

Internetkyselyn etuna on tulosten tallentuminen suoraan tietokantaan, josta ne ovat helpposti ja nopeasti analysoitavissa tilasto-ohjelmalla. Myös virheiden mahdollisuus on pienempi, kun tuloksia ei tarvitse siirtää itse manuaalisesti paperisilta lomakkeilta sähköisiksi.

Tämä opinnäytetyö on rakennettu kvantitatiiviselle tutkimusotteelle ominaisin piirtein, jotta tutkimusraportti on selkeä ja etenee lukijan kannalta loogisesti. Opinnäytetyö alkaa **johdannolla**, jonka tarkoitus on avata lukijalle tiivistetysti opinnäytetyön aihetta ja kertoa, miksi kyseinen tutkimus on tehty ja mitä sen avulla pyritään selvittämään. Johdannosta siirrytään **teoriaosuuteen eli tietoperustaan**, joka on luotu tutkimusongelmaa tukevaksi ja antamaan mahdollisimman oleellista tietoa nykyisistä maksuvälineistä sekä maksutottumuksista Suomessa ja muissa euromaissa sekä maissa, joissa on käytössä muu valuutta kuin euro. Teoriaosuus avaa myös tutkimuksessa käytettävät käsitteet: mitä rahalla ja

maksuvälineillä tarkoitetaan. Tietoperusta on luotu käyttämällä mahdollisimman ajankoh-
taisia ja luotettavia lähteitä, sillä tieto muuttuu nykyään nopeasti eikä kaikki löydettävissä
oleva tieto ole luotettavaa. Lähteet teoreettiseen tietoon löytyvät sekä kappaleiden että
tutkimuksen lopusta ja lainaukset on merkitty työhön selkeästi.

Teoreettisen osuuden jälkeen siirrytään itse **tutkimusosioon eli empiiriseen osaan** tut-
kimista. Sieltä on löydettävissä tämän opinnäytetyön tavoite sekä tutkimusongelma, käy-
tetty tutkimusmenetelmä ja toteutustapa. Tulokset on avattu kirjallisesti ja niitä havainnol-
listetaan taulukoiden ja kuvioiden avulla. Yhteenvedossa on koottu yhteen tiivistetysti tut-
kimuksen tavoitteet, tutkimusmenetelmä ja keskeisimmät tutkimustulokset. Tarkoitus on
antaa yleiskuva tutkimuksesta ja esittää selkeä vastaus tutkimusongelmaan, jotta lukija
voi tiivistetysti saada käsityksen koko tutkimuksesta.

Tämä opinnäytetyö päättyy **pohdinnalliseen osuuteen**, jossa käsitellään syvällisemmin
saatuja tuloksia ja niiden hyödynnettävyyttä. Tässä osuudessa otetaan kantaa myös opin-
näytetyön luotettavuuteen ja laatuun, sillä ne ovat perusvaatimuksia hyvän tutkimuksen
laadinnassa. Lopussa esitetään myös jatkotutkintaehdotuksia, joita olisi helppo johtaa
tämän tutkimuksen pohjalta. Opinnäytetyön oleellinen osa on myös oman opinnäytetyö-
prosessin ja oman oppimisen arviointi, ja ne päättävätkin tämän opinnäytetyön.

2 Raha ja maksuvälineet

Ennen varsinaisen rahan syntyä elettiin vaihdantatalouden aikaa, jolloin käytiin vaihtokauppaa tarvitsemistaan hyödykkeistä. Näitä saattoivat olla muun muassa karja, suola, riisi sekä simpukat – niin sanotusti luonnonrahat. Kuitenkin kautta historian ihminen on eniten himoinnut luonnonvaroista kultaa. Kun kultaa, hopeaa ja muita metalleja alettiin lyödä kolikoiksi, rahan arvo perustui kyseisen metallin arvoon ja niiden nauttimaan luottamukseen. Ensimmäiset tuntemamme kolikot tulevat Lyydian valtakunnasta 600-luvulta ennen ajanlaskumme alkua, joihin Lyydian kuningas Kroisos määräsi merkittäväksi rahan painon ja arvon. (Suomen Pankki 2011, Yle 2014.) Lyydian kuningas Kroisos oli tunnettu rikkauksistaan, ja vielä tänäkin päivänä on mahdollista kuulla henkilön olevan ”kroisos”, jos hänellä on tiedettävästi paljon rahaa.

Paperiraha kehittyi paljon kolikoita myöhemmin, mutta sen keveys teki siitä kätevämmän maksuvälineen. Ensimmäiset setelit otettiin käyttöön Kiinassa 800-luvulla ja Eurooppaan ne levisivät vasta vuosisatojen päästä. Tällöin paperiraha edusti tiettyä kultamäärää, joten se oli eräänlaista merkkirahaa. (Yle 2014.)

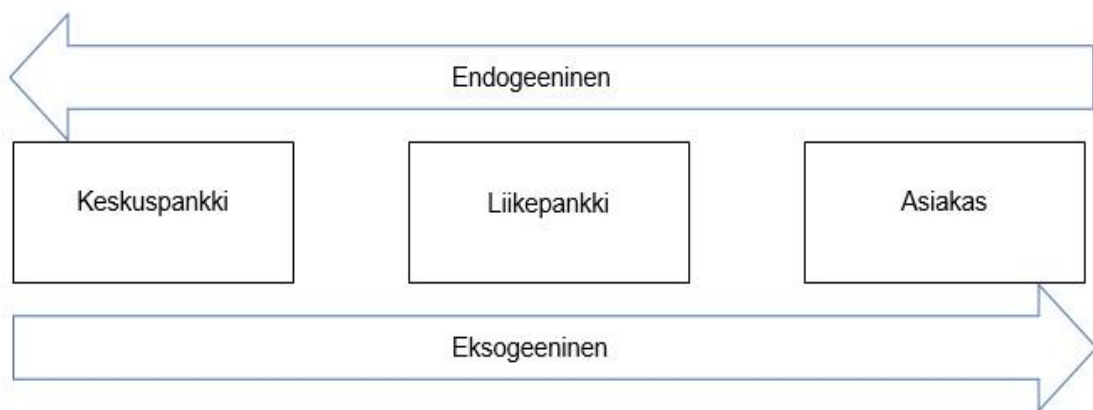
Raha on kehittynyt ja muuttanut muotoaan paljon tähän päivään. Tämän päivän raha kulkee koko ajan kohti aineettomuutta:

Raha on nykyisin pääosin aineetonta, vain numeroita pankkien tietokoneissa. Se onkin pohjimmiltaan pelkkää luottamusta siihen, että joku lopulta vastaa maksusitoumuksesta. Raha on velkarahaa, käytännössä keskuspankin (keskuspankkiraha) tai yhä hallitsevammin talletuspankkien (pankkiraha) likvidiä velkaa, jota voidaan käyttää maksuvälineenä. (Korhonen 2007, 8.)

Kuten Tapio Korhonen kirjoittaa Suomen Pankin rahapolitiikan- ja tutkimusosaston julkaisussa ”Raha ja luotto rahapolitiikassa”, raha on siis velkaa. Tätä velkaa syntyy, kun henkilö nostaa lainaa pankista. Pankilla ei myöskään ole valmiiksi varoja henkilön lainaa varten vaan se luo rahaa tyhjästä. Kun raha siirretään henkilön tilille, pankille syntyy velkakirjan kautta saamisia, mutta myös velkaa. Nämä velat ovat yksinkertaistetusti rahan määrän lisääntymistä, mutta myös häviämistä, mikäli pankilta lainannut henkilö ei maksa niitä takaisin. Raha lakkaa olemasta myös, kun laina kuitataan maksetuksi. Tosin pankki perii lainoistaan korkoja, joten takaisin maksetun lainan lisänä lakkaa olemasta hieman enemmän rahaa. Raha ei kuitenkaan katoa maailmasta, sillä pankit myöntävät jatkuvasti uusia lainoja. (Suomen Pankki 2011.)

Rahan luomiseen eli luotonlaajennukseen on olemassa kaksi teoriaa – perinteinen ja moderni näkemys. Perinteisen näkemyksen eli eksogeenisen luotonlaajennuksen kautta rahan määrä kertautuu taloudessa, kun keskuspankki laskee liikkeelle rahaa ja liikepankit lainaavat sitä eteenpäin varantovaatimuksien mukaisesti. Esimerkiksi liikepankilla voi olla pääomaa 1000 rahaa ja varantovaatimus 10 prosenttia. Tämä liikepankki saa lainata eteenpäin 900 rahaa ja pitää itsellään 100 rahaa reservivaatimuksen mukaisesti. Kun tämä lainattu 900 maksetaan takaisin pankkiin, pankki voi lainata taas eteenpäin 810 rahaa ja pitää itsellään 10 prosenttia eli 90 rahaa. Näin rahaa on olemassa alkupääoma 1000 rahaa sekä laina 810. Prosessin jatkuessa samalla tavalla rahan määrä kasvaa. Rahaa luodaan siis mekaanisesti vähimmäisvarantovaatimuksen puitteissa. (Talousdemokratia.)

Kuitenkin nykymaailmassa keskuspankeilla on korkotavoite rahamäärätavoitteen sijasta, joten se kontrolloi rahanluontia epäsuorasti ohjauskoron avulla korkotasoa muuttamalla. Se vaikuttaa pankkien myöntämiin lainoihin ja henkilöiden velkaantumishalukkuuteen. Moderni käsitys eli endogeeninen luotonlaajennus perustuukin luoton kysyntään ja tarjontaan: liikepankki lainaa halukkaille lainaajille rahaa, jonka jälkeen se lainaa itse keskuspankilta tai muilta liikepankeilta tarvitsemansa rahamäärän täyttääkseen vähimmäisvarantovelvoitteen. Näin siis keskuspankkirahan tarjonnan sijasta luottojen kysyntä ja tarjonta määrittävät rahan synnyn. (Talousdemokratia.) Kuva 1 kuvaa rahan syntyä eksogeenisen ja endogeenisen käsityksen mukaan.

Kuvio 1. Rahan luonti perinteisen ja modernin käsityksen mukaan

Maksamiseen käytettävät maksuvälineet ovat lisääntyneet, ja tavallisen kortti- ja käteismaksamisen rinnalle on tullut useita muitakin maksuvaihtoehtoja, kuten mobiilimaksaminen. Opinnäytetyön aiheen rajauksen vuoksi tämä opinnäytetyö keskittyy kuitenkin vain käteisellä ja maksukorteilla tapahtuvaan päivittäismaksamiseen, sillä ne ovat edelleen kaikista käytetyimmät maksutavat suomalaisille.

2.1 Käteinen

Käteistä rahaa ovat setelit ja kolikot. Suomi kuuluu euroalueeseen ja Suomessa on käytössä eurosetelit ja -kolikot, joten tässä kappaleessa tarkastellaan käteistä eurojen näkökulmasta. Yhteisen eurorahan takia euroalueen rahanhuoltojärjestelmää on yhtenäistetty soveltuvien osien – yhteistyötä ja koordinoitua on esimerkiksi setelien tuotekehityksessä, setelihankinnoissa ja strategisten varastojen hallinnoinnissa. (Euroopan Keskuspankki, Suomen Pankki.)

Suomessa eurokolikot ja -setelit laskee liikkeelle Euroopan Keskuspankin (EKP) luvalla Suomen Pankki. Suomen Pankin tehtävänä on vastata käteisrahan huollosta, aitoudesta ja laadusta poistamalla kierrosta huonokuntoiset ja väärennetyt setelit. Suomen Pankin kanssa rahanhuollosta yhteistyössä huolehtivat seuraavat osapuolet: rahalaitokset, Automatia Pankkiautomaatit Oy, Laskentakeskukset Loomis Suomi Oy, AVARN CASH Solutions Oy ja Rekla Oy, arvokuljettajat Loomis Suomi Oy ja AVARN Cash Solutions Oy. (Suomen Pankki.)

Eurosetelit ja kolikot otettiin käyttöön 1.1.2002, ja Suomen markkasetelit ja -kolikot poistuivat käytöstä 1.3.2002. **Eurosetelisarjaan** kuuluu seitsemän eriarvoista seteliä: 5, 10, 20, 50, 100 ja 500. Euroista on julkaistu kaksi setelisarjaa, joista uudemmassa sarjassa (Europa-sarja) ei tulla näkemään 500 euron seteliä, mutta vanha seteli säilyy edelleen laillisena maksuvälineenä rajoittamattoman ajan. Europa-sarja korvaa vähitellen seteli kerrallaan ensimmäisen eurosetelisarjan, ja siinä käytetään samaa aihepiiriä kuin aiemmassa sarjassa: aikakaudet ja tyyliuunnat. Uusi setelisarja on luotu, jotta eurosetelit olisivat entistä turvallisempia käyttää ja luottamus euroon maksuvälineenä säilyisi. Uusissa seteleissä on käytetty kehittyneitä setelienvalmistustekniikkaa, jotta niitä olisi vaikeampi väärentää ja ne olisivat entistä kestävimpiä kierrossa. (Euroopan Keskuspankki, Suomen Pankki 2016.)

Useilla turvatekijöillä pyritään varmistamaan setelien hankala väärentäminen. Eurosetelit valmistetaan puhtaasta puuvillasta, jolloin seteli tuntuu tunnustellessa lujalta ja kahisevalta. Niistä on löydettävissä kohokuvioita, jotka ovat mahdollisia vain erityisen painatustekniikan avulla. Velttous ja vahamaisuus ovat merkkejä väärennetyistä setelistä. Muita turvatekijöitä tunnustelun lisäksi ovat kaiveruspainatus, turvalanka, vesileima, hologramminauha, helmiäisraita ja mikrokirjoitus. Lisäksi uuden sarjan seteleistä löytyy kasvokuvaikkuna, joka on nähtävissä setelin molemmin puolin. Aito setelipaperi ei myöskään hohda ultraviolettivalon alla, vaan jää tummaksi. (Euroopan Keskuspankki.)

Joissakin maissa, kuten Kanadassa, on käytössä muovista valmistettuja polymeeriseteleitä. Polymeerisien setelien etuja ovat uudet turvatekijät, paperisia seteleitä pidempi käyttöikä sekä valmistuksen pienemmät ympäristövaikutukset. Kanadan pankin teettämässä tutkimuksessa polymeerisien setelien elinkaari oli 2,5 vuotta pidempi kuin tavallisten puuvillasetelien käyttöikä ja valmistus laskivat negatiivisia ympäristövaikutuksia kaikissa elinkaaren ympäristövaikutuksia arvioivissa luokissa 29–60 prosenttia. (Bank of Canada.)

Eurojen kolikkosarjassa on kahdeksan eriarvoista kolikkoa: 2 euroa, 1 euro, 50 senttiä, 20 senttiä, 10 senttiä, 5 senttiä, 2 senttiä ja 1 sentti. Belgian rahapajan Luc Luyckx on suunnitellut kolikoiden yhtenäisen arvopuolen, mutta tunnuspuoli on puolestaan kansallinen, jonka jokainen jäsenmaa saa itse valita. Kaikki kolikot ovat käypää valuuttaa jokaisessa jäsenmaassa. Lisäksi jokainen jäsenvaltio voi julkaista kaksi kertaa vuodessa 2 euron erikoisrahan (muistorahan), jonka arvopuoli on sama kuin kaikissa muissakin kahden euron kolikoissa, mutta tunnuspuoli eroaa tavanomaisista kuva-aiheista sisältäen jonkin erikoisen kuva-aiheen. (Suomen Pankki.)

Suomessa on käytössä pyöristyssääntö, jonka mukaan maksettava summa pyöristyy lähimpään viiteen senttiin. Tämä tarkoittaa sitä, että yhden- ja kahden sentin kolikoita ei käytetä vaihtorahoina eivätkä ne ole laajassa käytössä Suomessa. Ne ovat kuitenkin laillisia maksuvälineitä myös Suomessa, ja Kuluttajaviraston tiedotteessa (2011, Suomen Pankki) kerrotaan yksi- ja kaksisenttisien hyväksymisestä maksuvälineenä:

Pienet kolikot ovat laillisia maksuvälineitä euroalueella – myös Suomessa. Yhden ja kahden sentin kolikoita ei käteismaksujen pyöristyssäännön takia tarvita Suomessa vaihtorahoiksi. Siitä huolimatta kolikot kelpaavat maksuvälineenä ja yrittäjillä on velvollisuus hyväksyä niiden käyttö. Vähittäisliikkeellä on toisaalta oikeus valita asiakkaansa, kunhan se ei syyllisty syrjintään. Tämä tarkoittaa myös sitä, että liike voi kieltäytyä vastaanottamasta yhden ja kahden sentin kolikoita. Jos vähittäisliike ei ota niitä vastaan, sen pitää ilmoittaa asiasta kuluttajille ulko-ovellaan selkeästi ja näkyvästi. (Kuluttajavirasto 2011, Suomen Pankki.)

Vaikka Suomen Pankki linjaa, että kaikki lailliset maksuvälineet tulee hyväksyä Suomessa, on maksuvälineen valinta ja hyväksyminen sopimusvapauden piirissä. Luvanvaraisten elinkeinojen, kuten apteekkien ja julkisien kulkuneuvojen, tulee hyväksyä kaikki lailliset maksuvälineet, mutta liikkeet voivat itse määritellä heillä käyvät maksuvälineet. Näin ollen yhden ja kahden sentin kolikot voidaan rajata ulkopuolelle sekä 500 euron seteli. Tästä täytyy kuitenkin informoida asiakkaita selkeästi. Euroasetuksen mukaan kenelläkään ei myöskään ole velvollisuutta ottaa vastaan enempää kuin 50 metallirahaa saman maksun aikana. (Suomen Pankki.)

Käteistä on mahdollista saada nostamalla sitä käteisautomaatista, pankkikonttorista tai kaupan kassalta. Tavallisin tapa onkin nostaa sitä käteisautomaatista pankin myöntämällä maksukortilla, johon asiakkaalla on henkilökohtaisen tunnusluvun avulla. Käteistä on myös mahdollista nostaa pankkikonttorista, mutta kannattaa varmistaa etukäteen tarjoaako kyseinen konttori käteispalveluita, sillä jotkin konttorit ovat luopuneet käteisen käsittelystä kokonaan käteisen korkeiden kustannusten vuoksi. Kaupoista K- ja S-ryhmän kaupat tarjoavat asiakkailleensa mahdollisuuden nostaa käteistä ostosten yhteydessä.

2.2 Muut maksuvälineet

Maksamisen voi suorittaa käteisrahan sijasta erilaisilla maksuvälineillä. Maksuvälineiksi luetaan muun muassa erilaiset maksukortit, verkkopankkien tunnusluvut sekä tilanteesta riippuen jopa matkapuhelin. Maksuvälineiden henkilökohtaisuuden vuoksi niistä täytyy huolehtia tarkoin ja välttää niiden joutumista ulkopuolisten käyttöön. Väärinkäytön estämiseksi maksuvälineen tallella olo on hyvä tarkastaa tasaisin väliajoin, säilyttää tunnusluvut ja maksuvälineet täysin erillään sekä suojata matkapuhelin salasanalla. Maksupalvelun tarjoajan yhteystiedot on hyvä pitää tallessa sen varalta, jos maksuväline kuitenkin katoaa. (Finanssivalvonta 2014.)

Maksukortilla tarkoitetaan maksamiseen ja käteisrahan nostamiseen tarkoitettua korttia, joita ovat muun muassa erityyppiset credit-, debit-, yhdistelmä- ja prepaid-kortit. Erilaisia maksukortteja on tarjolla laajalti ja niiden tarjonta vaihtelee pankeittain. Credit-kortilla tarkoitetaan maksukorttia, jossa on luotto-ominaisuus ja maksuaikaa. Debit-kortilla maksaessa maksu veloitetaan puolestaan suoraan pankkitililtä. Online debit-kortilla maksaessa varmennus tapahtuu aina ja offline debit-kortilla maksutapahtumien varmennus tapahtuu satunnaisesti. (Finanssivalvonta 2016.) Yhdistelmäkortissa on käytössä sekä credit- että debit-kortin ominaisuudet – maksu voidaan suorittaa valinnan mukaan pankkitililtä tai korttiluotolta (Nordea 2016). Prepaid-kortti eroaa muista maksukorteista siinä, että se on erillään pankkitilistä – haluttu määrä käytettävää rahaa ladataan siihen etukäteen. Sillä on mahdollista maksaa tavalliseen tapaan ostoksia sekä kotimaassa että ulkomailla ja verkossa. (Aktia 2014.)

Korttien käyttö tapahtuu henkilökohtaisen tunnusluvun eli PIN-koodin (Personal Identification Number) avulla. Jos tunnusluvun haluaa säilyttää sen vastaanottamisen jälkeen, tulee se pitää aina erillään maksukortista. Kaikista turvallisinta on kuitenkin opetella se ulkoa, jolloin sitä ei tarvitse säilyttää muiden ulottuvilla. Tunnusluvulla avulla maksaessa tulee varmistua, ettei kukaan ulkopuolinen näe koodin näppäilyä – olisikin hyvä varmistaa nä-

köyhteyden estäminen esimerkiksi käden tai vartalon avulla. (Finanssivalvonta 2016.)
Nykyään on mahdollista maksaa pienet, alle 25 euron ostokset, ilman PIN-koodia tai allekirjoitusta lähilukuominaisuuden avulla (contactless payment). Tällöin kortti viedään lähelle maksupäätettä ja maksu tapahtuu kortilta myyjälle. Lähimaksaminen on mahdollista vain lähilukuominaisuuden omaavilla maksukorteilla. (Korttiturvallisuus.)

Maksukortin haltijan tulee perehtyä omistamansa maksukortin korttiehtoihin. Kortin omistajalla on erilaisia velvollisuuksia, joita ovat muun muassa kortin käyttöön, säilytykseen ja kadottamiseen liittyvät velvollisuudet. Kortin oikeudet ja velvollisuudet määräytyvät sen mukaan, millaiseen käyttöön kortti on tarkoitettu. Erilaisia käyttömahdollisuuksia ovat esimerkiksi käyttö kotimaassa ja ulkomailla, käteisautomaatin käyttö sekä maksupäätte- että internetkäyttäminen. (Finanssivalvonta 2016.)

Maksukorteille on mahdollista asettaa pankkien tarjoamia käyttörajoituksia, joita suositellaan kortin katoamisen tai väärinkäytöksien varalle (OP Ryhmä). Turvarajojen avulla voidaan rajoittaa esimerkiksi kertaluonteisia tai vuorokausikohtaisia nostoja, internetmaksamista sekä maantieteellistä käyttöä. Yhdistelmäkortissa turvarajat täytyy asettaa erikseen Debit- ja Credit-puolille. (Finanssivalvonta 2016.)

3 Maksaminen

Tämä kappale käsittelee päivittäismaksamista Suomessa, EU:ssa ja euromaissa sekä muualla ulkomailla. Kappaleessa 3.1 käsitellään yleisimpiä maksutapoja Suomessa ja kortti- ja käteismaksamisen tilannetta sekä niiden kehitystä viime vuosien aikana.

Kappale 3.2 koskee Euroopan Unionin (EU) yhteistä valuuttaa euroa sekä maita, joissa euro on käytössä. Lisäksi käsitellään hieman, mitä SEPA tarkoittaa ja mitä hyötyjä se tuo maksamiseen Euroopassa. Kappaleessa tarkastellaan myös maita, jotka eivät ole ottaneet valuutakseen euroa, mutta kuuluvat Euroopan Unioniin sekä maita, jotka kuuluvat SEPA-alueeseen, mutta eivät Euroopan Unioniin.

Kappaleessa 3.3 käsitellään maksamista opinnäytetyöhön kyselyyn vastanneiden vastaajien näkökulmasta suosituissa kohteissa, joissa on muu valuutta kuin euro. Näitä maita ovat Ruotsi, Thaimaa ja Yhdysvallat (taulukko 13).

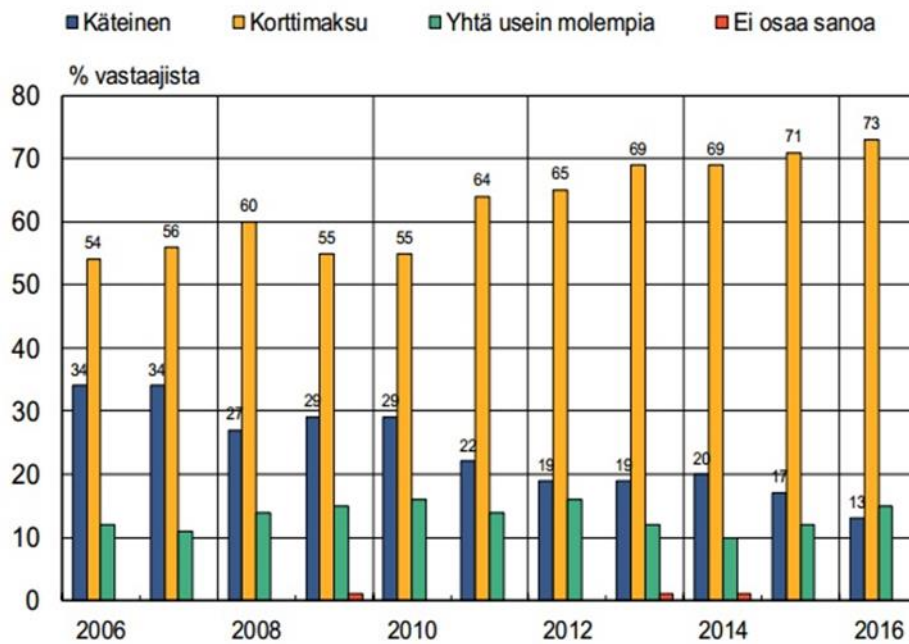
3.1 Suomi

Suomi kuuluu euroalueeseen, jonka yhteistä rahapolitiikkaa huoltaa keskuspankeista muodostuva eurojärjestelmä. Eurojärjestelmään kuuluvat Euroopan keskuspankki eli EKP sekä euroalueen kansalliset keskuspankit - Suomen Pankki on suomalaisten pankkien keskuspankki. Eurojärjestelmän jäsenenä Suomen Pankki toteuttaa yhteisen rahapolitiikan valmistelua, päätöksentekoa ja toteutusta muiden eurojärjestelmän jäsenien kanssa. Eurosetelit ja kolikot laskee Suomessa liikkeelle Suomen Pankki. Se huolehtii myös setelien ja kolikoiden aitoudesta ja laadusta poistaen kierrosta väärennetyt sekä huonokuntoiset setelit. (Suomen Pankki 2016.)

Käteisen suosio on hiipumassa ja käteisen kokonaan poistumisen puolesta käydään keskustelua. Suomen Pankin rahanhuolto-osaston johtava neuvonantaja Kari Takala kirjoittaa blogissaan, että esimerkiksi Tanskassa velvollisuus maksun ottamisena käteisenä poistuu muun muassa vaatekaupoissa ja ravintoloissa lähiaikoina. Takalan mukaan Suomessa ja muualla euroalueella käteismaksut hiljalleen vähenevät markkinaehtoisesti sähköisen vähittäismaksaminen takia. Kortti- ja mobiilimaksamisen paraneva kustannustehokkuus ja käyttömukavuus johtavat hiljalleen käteismaksujen korvaamiseen. (Takala 16.6.2016.)

Suomen Pankin teettämä kuluttajakysely (kuvio 2) puhuu myös käteisen käytön hiipumisen puolesta Suomessa vuosina 2006 - 2016. Vuonna 2016 käteistä käyttää yleisimpänä maksutapana päivittäistavaramaksamisessa 13 prosenttia vastaajista. Yhtä usein sekä käteistä että korttimaksamista käyttää noin 15 prosenttia vastaajista. Selkeästi suosituin päivittäistavaroiden maksutapa on korttimaksaminen, jonka on valinnut 73 prosenttia vastaajista. (Suomen Pankki 2016.)

Mikä on päivittäistavaroiden yleisin maksutapa?

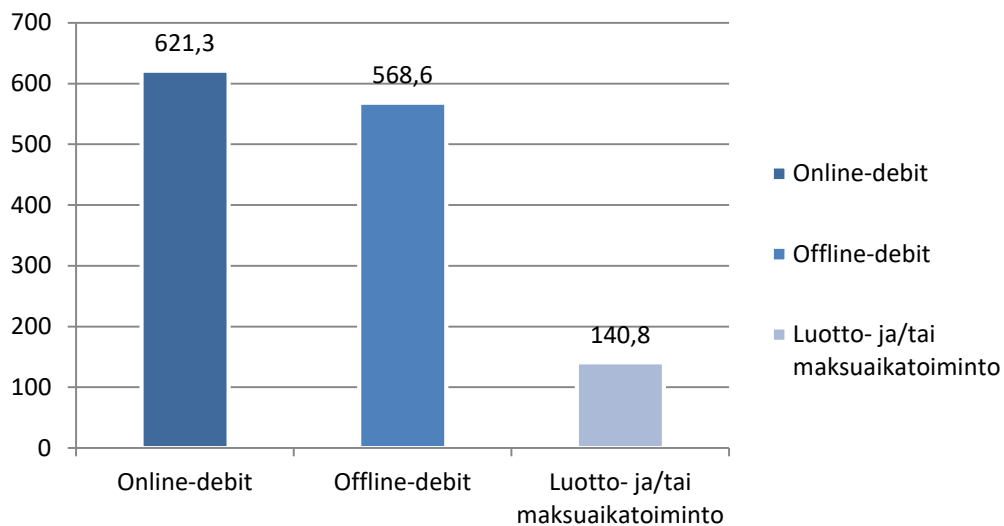

Lähde: Suomen Pankin kuluttajakyselyt.

Kuvio 2. Päivittäistavaroiden yleisin maksutapa (Suomen Pankki 2016)

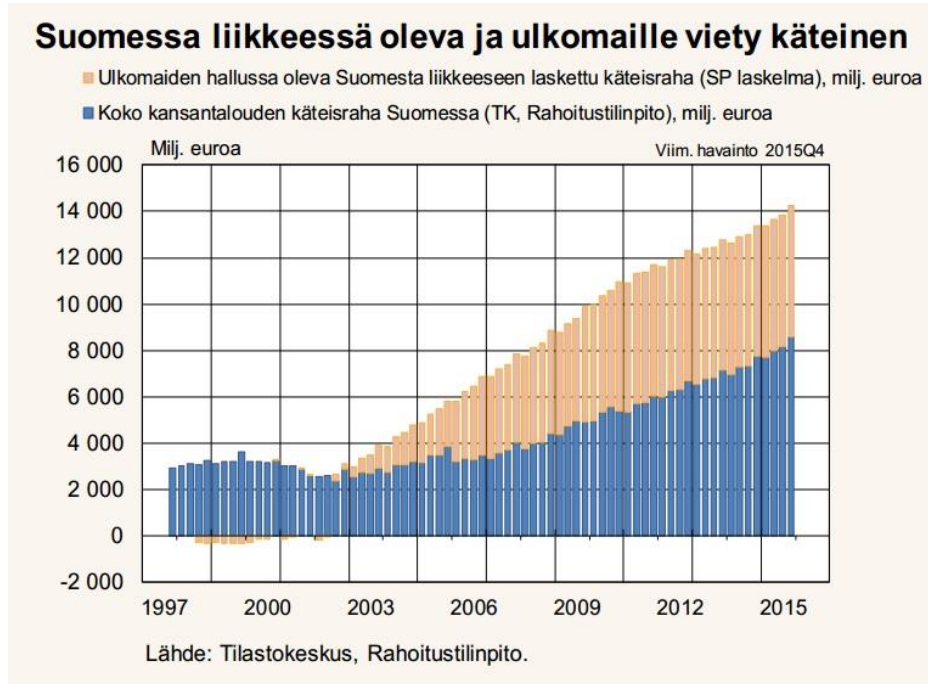
Yleisimpiä maksutapoja Suomessa ovatkin kortilla maksaminen ja tilisiirrot. Suomen Pankin vuoden 2014 maksuliiketilastojen mukaan Suomessa oli käytössä lähes 9 miljoonaa maksukorttia vuonna 2014. Määrällisesti eniten maksutapahtumia vuonna 2014 oli maksukorteilla, joita tehtiin yli 1,3 miljardia kertaa, jolloin korttimaksujen arvo oli hieman yli 42 miljardia euroa. Tilisiirrot olivat kuitenkin suosituin maksutapa arvossa mitattuna, ja tilisiirtoja tehtiinkin hieman yli 2600 miljardilla. Käteistä Suomessa nostettiin automaateista noin 14 miljardia euroa – keskimääräisesti hieman alle 100 euroa per nosto. Suomen Pankin mukaan Suomessa oli 1637 käteisautomaattia ja 573 tilinsiirtoautomaattia vuoden 2014 lopussa. Suomessa epäsuosittuja maksutapoja ovat sekut sekä suoraveloitukset. (Suomen Pankki 2016.)

Suomalaiset suosivat korttimaksamista, ja suomalaisten korteissa on usein samassa sekä käteisnosto että debit- ja credit-ominaisuudet. Näiden ominaisuuksien lisäksi uusi lähimaksuominaisuus löytyi noin 1,8 miljoonasta kortista vuonna 2014. Korttimaksuista maksettiin noin 90 prosenttia debit-korteilla vuonna 2014, mutta luottokorteilla maksettujen maksujen keskimääräinen arvo oli hieman suurempi kuin debit-korteilla. Korttimaksujen lukumäärä ominaisuuksittain vuonna 2014 on nähtävissä kuviossa 3. (Suomen Pankki 2016.)

Kuvio 3. Korttimaksujen lukumäärä ominaisuuksittain milj. kpl. vuonna 2014 (Suomen Pankki 2016)

Suomen Pankin maksuneuvoston esityksessä käteisen käytöstä 2015 voidaan myös huomata, että **vaikka käteisen suosio on laskenut viime vuosien aikana, on käteisen liikkeellelasku kuitenkin kasvanut edelleen Suomessa** (kuvio 4). Suomesta on alkanut virrata käteistä rahaa ulkomaille vuoden 2002 jälkeen, jolloin otettiin käyttöön EU:n yhteinen euroraha. Suomesta liikkeelle lasketun käteisrahan virtaus ulkomaille on kasvanut tasaisesti vuodesta 2002, ja vuonna 2015 se on noin 40 prosenttia Suomen kansantalouden käteisrahasta. Käteisrahan valuminen ulkomaille Suomesta voi olla seurausta siitä, että matkalle lähdetessä otetaan mielellään käteistä rahaa mukaan pankki- ja luottokortin lisäksi.

Kuvio 4. Suomessa liikkeessä oleva ja ulkomaille viety käteinen (Suomen Pankki 2016)

3.2 EU ja euroalue

Euroopan unioni (EU) on 28 jäsenvaltiosta muodostuva taloudellinen ja poliittinen liitto. Alkujaan taloudellisesta yhteistyöliitosta kehittynyt EU on nykyään laaja-alainen organisaatio, jonka toiminta perustuu jäsenvaltioiden vapaaehtoiseen ja demokraattiseen päätökseen. Euroopan Unioni on luonut yhteisen rahan – euron, joka on käytössä suurimmassa osassa Euroopan Unioniin kuuluvissa maissa. Euroopan Unioniin kuuluu myös maita, joilla ei ole euro käytössä, mutta vapaa liikkuvuus EU-maiden välillä mahdollistaa rajatarkastuksettomaa matkustusta näihin.

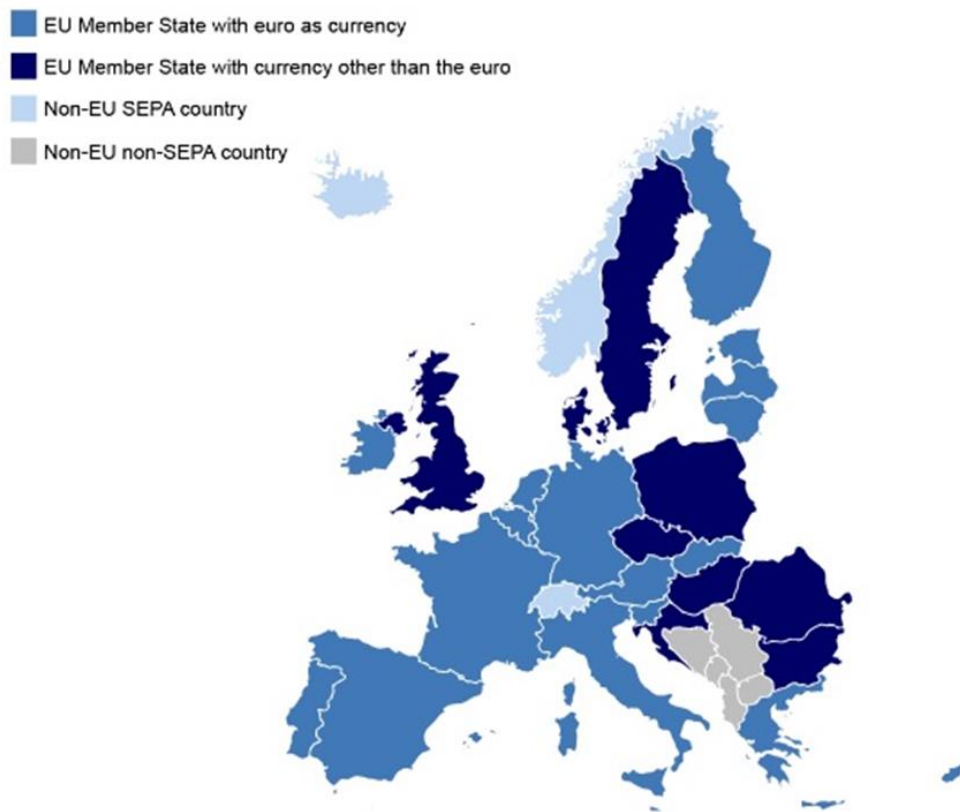
Euroalueen valuuttana toimii euro. Eurolla on vahva kansainvälinen asema ja se on Yhdysvaltiain dollarin jälkeen toiseksi tärkein kansainvälinen valuutta. Euroalueen talous on maailman toiseksi suurin Yhdysvaltojen jälkeen ja kiinnostusta euroon löytyy myös EU:n ulkopuolisilta mailta, jotka käyttävät euroa esimerkiksi kaupankäyntiin ja varantovaluuttana. Euron käyttö on laajamittaista globaalissa rahoitus- ja valuuttajärjestelmässä, sillä se on toiseksi eniten vaihdettu valuutta valuuttamarkkinoilla ja noin 33 prosenttia päivittäisistä transaktioista tapahtuu euroina. Euro toimii myös monien maiden viitevaluuttana eli ne sitovat valuuttansa euroon. Euro on nostanut asemaansa myös kansainvälisen kaupan maksamisessa ja laskutuksessa, sillä se on laskutusvaluutta yli puolessa koko euroalueen tuonnista ja koko euroalueen viennistä yli 65 prosentissa. (Euroopan unioni 2016.)

Euro on käytössä 19 Euroopan Unioniin kuuluvassa maassa, joita ovat Alankomaat, Belgia, Espanja, Irlanti, Italia, Itävalta, Kreikka, Kypros, Latvia, Liettua, Luxemburg, Malta, Portugali, Ranska, Saksa, Slovakia, Slovenia, Suomi sekä Viro. Eurosetelit ja -kolikot ovat käytössä myös euroalueeseen kuuluvilla merentakaisilla alueilla: Azorit, Ceuta ja Melilla, Guadeloupe, Kanariansaaret, Madeira, Martinique, Mayotte, Ranskan Guayana, Réunion, Saint-Barthélemy sekä Sait Pierre ja Miquelon. Näiden lisäksi Euroopan Unionin suostumuksella euron ovat ottaneet kansalliseksi valuutaksi Andorra, Monaco, San Marino sekä Vatikaani. Euro on yleisesti käytössä myös esimerkiksi Kosovossa ja Montenegrossa. (Euroopan unioni 2016.)

Euroalueen sisäisillä matkoilla ei välttämättä kannata kantaa suuria määriä käteistä rahaa mukana, sillä **useimmat päivittäiset kulut voi maksaa luotto- tai maksukortilla**. Maksaminen tapahtuu samaan hintaan kuin kotimassa, sillä pankki ei saa veloittaa euromääräisistä maksuista sen enempää kuin kotimassakaan. (Euroopan unioni 2016.) Tämä johtuu siitä, että Suomi kuuluu *SEPA-alueeseen* (The Single Euro Payments Area), joka on eurooppalaisten pankkien, Euroopan keskuspankin ja Euroopan komission yhteinen hanke, jonka päämääränä on yhtenäinen euromaksualue sekä nopeampi eurooppalainen maksuliikenne. Kaikki Euroopan Unionin jäsenmaat - sekä euroa käyttävät, että sen ulkopuoliset maat, sekä Islanti, Norja, Liechtenstein, Monaco ja Sveitsi ovat mukana SEPA:ssa. (Finanssivalvonta 2015.)

SEPA mahdollistaa, että pankki ei saa veloittaa kansainvälisestä tilisiirrosta EU:n alueella euroina, Ruotsin kruunuina tai Romanian leuina sen enempää kuin kotimaassakaan. Sääntö koskee kaikkia sähköisesti käsiteltäviä maksuja: tilisiirrot eri EU-maissa olevien pankkitilien välillä, nostot pankkiautomaateista EU-maissa, maksut luotto- tai pankkikortteilla EU-maissa, suoraveloitukset ja maksuosoitukset. Nämä säännöt kansainvälisistä ja kotimaan tilisiirroista eivät koske kuitenkaan šekkejä, vaan niiden lunastaminen saattaa olla jopa erittäin kallista toisessa EU-maassa. Niitä ei myöskään hyväksytä enää maksuvälineenä monissa EU-maissa. (Euroopan unioni 2016.)

Kuva 1 havainnollistaa SEPA-alueeseen kuuluvia ja kuulumattomia maita. Kuten nähdään SEPA-alueeseen eivät kuulu kartalla näkyvät EU:n ulkopuoliset maat Albania, Bosnia ja Hertsegovina, Makedonia, Montenegro sekä Serbia. Kartassa on huomioitava, että Iso-Britannia näkyy Euroopan unionin jäsenenä, mutta Iso-Britannia äänesti 23.6.2016 eroavansa EU:sta. Eroprosessi on vielä kesken eivätkä sen vaikutukset ole tiedossa.

Kuva 1. SEPA-alueeseen kuuluvat maat (European Central Bank 2016)

Euroopan Unioniin kuuluu myös maita, joilla ei ole euro käytössä. Euroopan Unioniin kuuluvia, mutta omaa valuuttaansa käyttäviä maita ovat Bulgaria, Kroatia, Iso-Britannia, Puola, Romania ja Ruotsi. Nämä maat, niiden valuutat ja valuuttakoodit on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. EU-maat, joissa muu valuutta kuin euro.

Maa	Valuutta	Koodi
Bulgaria	Bulgarian leva	BGN
Kroatia	Kroatian kuna	HRK
Iso-Britannia (äänestänyt erosta 23.6.2016)	Iso-Britannian punta	GBP
Puola	Puolan zloty	PLN
Romania	Romanian uusi leu	RON
Ruotsi	Ruotsin kruunu	SEK
Unkari	Unkarin forintti	HUF
Tanska	Kruunu	DKK
Tšekki	Koruna	CZK

Näiden lisäksi Euroopan Unioniin kuulumattomia, omaa valuuttaansa käyttäviä, mutta SEPA-alueeseen kuuluvia maita ovat Islanti, Norja ja Sveitsi. Nämä maat, niiden valuutat ja valuuttakoodit on esitetty taulukossa 2.

Taulukko 2. Euroopan Unioniin kuulumattomat SEPA-maat, joissa muu valuutta kuin euro

Maa	Valuutta	Koodi
Islanti	Islannin kruunu	ISK
Norja	Norjan kruunu	NOK
Sveitsi	Sveitsin frangi	CHF

Päivittäiset kulut on siis helppo maksaa pankki- ja luottokortilla Euroopan alueella yhtenäisen euromaksualueen ja nopean eurooppalaisen maksuliikenteen takia. **Käteisen käyttö maksutapana** ei kuitenkaan ole vielä hiipumassa kaikista Euroopan maista samalla tavalla kuin Suomesta. Suomen Pankin rahahuolto-osaston johtava neuvonantaja Kari Takala kirjoittaa asiasta blogissaan:

Suomi ja muut Pohjoismaat ovat vasta lähestymässä teknisesti tilannetta, jossa käteinen raha voitaisiin poistaa käytöstä. Muualla Euroopassa käteinen on vähittäismaksuissa vielä hallitseva maksutapa. Kreikassa ja Venäjällä yli 90 prosenttia vähittäismaksuista tehdään käteisellä. Saksassakin käteisellä tehtiin viime vuonna vajaa 80 prosenttia maksuista, mikä vastasi hieman yli puolta euromääräisistä vähittäismaksuista. (Takala 16.6.2015.)

Suomen Pankin maksuneuvoston esityksessä käteisen käytöstä 2015 tulee esiin euroalueen yritysten suosimat maksutavat asiakkailta (kuva 2). Asiakkaiden käteismaksaminen yritysten näkökulmasta vuonna 2015 oli erittäin suosittua vielä monissa maissa. Koko euroalueella 51 prosenttia vastaajista suosivat asiakkaan käteismaksamista. Tasan tai 50 prosenttia yrityksistä suosi asiakkaiden käteismaksamista seuraavissa maissa: Espanja, Itävalta, Kreikka, Kypros, Latvia, Liettua, Luxemburg, Portugali, Ranska, Slovakia ja Slovenia. Yritykset suosivat eniten käteistä Kreikassa, 67 prosenttia vastaajista, ja vähiten Suomessa (34 %) ja Alankomaissa (34 %).

Pankkikortilla (debit) maksamista suosii euroalueella 43 prosenttia yrityksistä. Pankkikorttimaksaminen oli suosituinta Alankomaissa, jossa 69 prosenttia vastaajista oli valinnut sen mieluisimmaksi maksutavaksi ja toiseksi Suosituinta Suomessa (66 %). Epäsuosituinta pankkikortilla maksaminen oli Slovakiassa (11 %). Luottokorteilla maksaminen oli selkeästi suosituinta Ranskassa 79 prosentilla, ja vähäisintä Alankomaissa – vain 4 prosenttia

vastaajista suosi luottokortteja maksutapana. Koko euroalueella hieman yli kolmasosa (36 %) suosi luottokortilla maksamista yleisimmissä maksutapahtumissa.

Suoraveloitusta suosittiin eniten Kreikassa (28%) ja vähiten Latviassa (3 %). Sekit eivät ole enää kovin suosittu maksuväline monessakaan maassa, mutta Maltalla 35 prosenttia vastaajista suosi sitä edelleen. Pienimmän prosentuaalisen osuuden on antanut Alankomaat, 0 prosenttia vastaajista – eli kukaan yritys ei halunnut asiakkaan maksavan sekillä. Lähimaksaminen oli suosituinta Ranskassa 28 prosentilla, kun taas epäsuosituinta Kyp- roksella (1 %).

Chart 27: Preference of payment methods (country breakdown) (percentages)

Q23 With which means of payment would you prefer your customers to pay for the most common transactions? (MULTIPLE ANSWERS POSSIBLE) (%)

	Cash	Debit card	Credit card	Direct debit	Check	Contactless	Other	Don't know
EURO AREA	51	43	36	23	10	10	6	2
BE	43	55	37	13	6	13	14	1
DE	49	50	17	25	1	5	9	2
EE	46	44	31	19	9	12	35	1
IE	43	45	21	7	12	5	7	2
EL	67	43	37	41	12	10	2	0
ES	50	29	35	34	6	4	4	2
FR	52	43	79	20	25	28	2	1
IT	47	43	31	20	12	2	1	3
CY	65	15	31	30	24	1	1	1
LV	55	26	29	3	3	18	16	3
LT	65	27	26	12	6	14	27	3
LU	53	39	47	15	2	5	12	0
MT	45	17	31	15	35	11	1	4
NL	34	69	4	9	0	12	15	1
AT	64	44	25	28	1	16	14	0
PT	62	39	11	22	13	5	9	1
SI	66	29	10	9	2	10	3	5
SK	62	11	21	7	3	15	9	2
FI	34	66	35	15	1	17	18	1

Source: TNS opinion. Note: base are all companies (N=6,672).

Suomen Pankki – Finlands Bank – Bank of Finland

Julkinen

Kuva 2. Yritysten suosimat maksutavat asiakkailta maittain 2015 (Suomen Pankki 2016)

3.3 Muut maat

Maailma on suuri ja valtiota maailmassa on eri lähteiden mukaan jopa yli 200, joten opin- näytetyön resurssien kannalta ei ole tarkoituksenmukaista tarkastella näiden kaikkien val- tioiden maksutapojen suosituksia. Suomen, EU:n ja euromaiden (kappaleet 3.1 ja 3.2) lisäksi tarkasteltaviksi valikoituivat suomalaisten yleisimmät matkakohteet ja vastaajien kesken suosituimmat kohteet.

Suomalaiset tekivät vuonna 2015 8,1 miljoonaa vapaa-ajan matkaa ulkomaille tilastokeskuksen tutkimuksen mukaan. Euroopan ulkopuolelle tehdyistä matkoista Aasia on lisännyt suosiotaan, tosin matkailu Thaimaahan on vähentynyt vuoden takaisesta. Sen sijaan Arabiemiirikuntiin suuntautuva matkailu on lisääntynyt. (Tilastokeskus 2016.) Thaimaa oli suosittu opinnäytetyön vastaajien keskuudessa muualle kuin euromaihin tehtyjen matkojen keskuudessa ja Arabiemiirikunnissakin oli vierailut yksi vastaaja.

Sekä tilastokeskuksen tutkimuksen, että tämän opinnäytetyön vastaajien kesken Ruotsi on suosituin matkustusmaa, jossa eurot eivät ole käytössä. Ruotsin suosio johtunee varmastikin maantieteellisestä sijainnista Suomen suhteen sekä hyvistä risteily-yhteyksistä. Tilastokeskuksen mukaan Ruotsiin suuntautuneista päivämatkoista päivärasteilyjä olikin hieman päälle viidesosa. (Tilastokeskus 2016.) Ruotsin valuutta on Ruotsin kruunu (SEK). Tosin Ruotsin pääkaupungissa Tukholmassa jotkin liikkeet vastaanottavat euroja, mutta kannattaa varautua saamaan kruunuja takaisin. Hintatasoltaan Ruotsi on samankaltainen kuin Suomi, mutta kruunun kurssin vaihtelujen vuoksi joskus voi päästä edullisestikin (Rantapallo 2016). Ruotsi on helppo matkustusmaa, mutta sielläkin kannattaa noudattaa tavanomaista varovaisuutta (Ulkoasianministeriö 2016).

Thaimaan valuutta on Thaimaan bath (THB), ja on mahdollista vaihtaa Suomessa kaikissa valuutanvaihtoa tarjoavissa yrityksissä tai vasta paikan päällä Thaimaassa. Rahaa on mahdollista vaihtaa pankeissa tai rahanvaihtopisteissä, ja näistä saakin usein paremman kurssin kuin Suomessa vaihtaessa. Käteistä rahaa on mahdollista nostaa myös asianmukaisin tunnuksin varustelluista pankkiautomaateista kansainvälisillä maksukorteilla, kuten Visalla, MasterCardilla ja Visa Electronilla. Thaimaaoapas.fi ilmoittamia asianmukaisia automaatteja ovat esimerkiksi Plus ja Cirrus. Vaikka automaatteja on Thaimaassa paljon, ei niitä välttämättä ole pienimmillä saarilla tai yhteys niihin voi olla poikki, joten käteistä suositellaan varattavaksi mukaan. Kannattaa myös huomioida, että pieni osa nostoautomaateista toimii vain paikallisilla korteilla. (Thaimaaoapas 2014). Thaimaa on suhteellisen turvallinen matkailumaa, mutta turistihuijauksia tapahtuu vilkkaimmissa lomakohteissa - kannattaa siis pitää lompakostaan huolta (Rantapallo 2016).

Thaimaan kanssa yhtä suosittu matkakohde opinnäytetyön vastaajien kesken oli Yhdysvallat. Yhdysvaltojen virallinen rahayksikkö on Yhdysvaltain dollari (USD). Yhdysvalloissa luottokortti on lähes välttämätön, ja sen tarve korostuu etenkin erilaisia varauksia tehdessä, kuten hotelli- tai autovaraukset. Tunnetuimmat luottokortit, kuten Visa, Amex, MasterCard ja EuroCard käyvät yleisesti kaikkialla, ja maksukortti Visa Electron hyväksytään maksuvälineenä useissa paikoissa. (Suomen suurlähetystö Washington 2016.)

4 Valuutanvaihtopalvelut Suomessa

Valuutta (currency foreign exchange) on itsenäisen valtion rahayksikkö, joka on tietyn arvoinen suhteessa ulkomaalaisiin rahayksikköihin. Valuutat toimivat varallisuuden tallentamisen, turvaamisen ja vaihtamisen välineenä sekä valtioiden että järjestöjen ja yksityisten henkilöiden välillä (Euroopan unioni 2016, Taloussanomat 2016.)

Valuuttakurssilla (exchange rate) tarkoitetaan vaihtokurssia, jonka avulla nähdään ulkomaan rahan hinta kotimaan rahaan verraten (Taloussanomat 2016). Valuuttakursseilla on hintavakauteen ja talouskasvuun vaikuttavia tehtäviä, sillä ne säätelevät kansainvälisen kaupan hintoja. Kansainvälisillä valuuttamarkkinoilla käydään jatkuvasti kauppaa eri maan valuutoilla, joten valuuttakurssit vaihtelevat myös jatkuvasti. Kansainvälisessä kaupassa tärkeitä kaupankäyntivaluuttoja ovat muun muassa Yhdysvaltain dollari, euro, Englannin punta sekä Japanin jeni. (Euroopan Keskuspankki 2016.)

Kotimaan rahan kääntäminen ulkomaan rahaksi voidaan laskea kertomalla kotimaan rahamäärä valuuttakurssilla. Jos puolestaan halutaan laskea ulkomaan raha kotimaan rahana, tapahtuu laskutoimitus toisinpäin – ulkomaan valuuttamäärä jaetaan valuuttakurssilla. Esimerkit laskuista on nähtävillä kuvassa 3.

USD kurssi: 1,0876

ESIM 1. Sinulla on 100 euroa ja haluat vaihtaa ne Yhdysvaltojen dollareihin:

$$100 \text{ EUR} = 100 \times 1,0876 = 108,76 \text{ USD}$$

ESIM 2. Sinulla on 100 Yhdysvaltojen dollaria ja haluat vaihtaa ne euroiksi:

$$100 \text{ USD} = 100 / 1,0876 = 91,95 \text{ EUR}$$

Kuva 3. Esimerkkejä kurssilaskuista Yhdysvaltain dollarin ja euron välillä.

Suomessa valuutan vaihtoa tarjoavat muutamat pankit sekä valuutan vaihtoon erikoistuneet yritykset. Suomen pankeista OP ja Danske Bank omaavat oman valuuttatarjonnan. Nordea ja Aktia tekevät yhteistyötä valuutan vaihtoon erikoistuneen FOREX Bankin kanssa, ja asiakkaat voivat tilata sieltä käteisvaluuttaa matkaansa varten. Muita valuutan vaihtoon erikoistuneita Suomessa toimivia yrityksiä ovat Change Group sekä Tavex Oy.

4.1 Pankit valuutan tarjoajina

OP Ryhmä tarjoaa asiakkailleen 30 eri maan valuuttaa, joita on mahdollista tilata suoraan asiakkaan omaan osuuspankkiin tai Helsinki-Vantaan lentoasemalle. Helsinki-Vantaan lentoasemalla asiakkaan tilauksen luovuttaa Airpro Travel Service -palvelupiste, joka on avoinna vuorokauden ympäri. Palvelumaksut OP Ryhmä veloittaa asiakkaalle kertyvistä OP-Bonuksista, mikäli niitä on käytettävissä. (OP Ryhmä 2016.)

Helsinki-Vantaan lentoasemalle tilatessa tilauksen ja noutopäivän välissä täytyy olla vähintään yksi pankkipäivä. Valuutta tilataan verkkopankin kautta, ja valuuttojen vasta-arvo eli euromääräinen arvo veloitetaan asiakkaan tililtä noutoa edeltävänä arkipäivänä. OP Matkavaluutta lähettää asiakkaalle vahvistustekstiviestin, kun tilaus on saapunut käsiteltäväksi, mikäli asiakas näin haluaa. Valuutan tilaaminen lentoaseman Airpron palvelupisteeseen maksaa viisi euroa, jotka veloitetaan asiakkaan Bonuksista, mikäli niitä on käytettävissä. (OP Ryhmä 2016.)

Matkavaluuttaa on mahdollista tilata verkkopankin kautta myös asiakkaan omaan osuuspankkiin, mutta on huomioitava, että kaikki osuuspankit eivät palvele matkavaluuttasioissa. Osuuspankkiin tilatessa myös palvelumaksuissa voi olla pieniä eroavaisuuksia, sillä osuuspankit määrittelevät itse palveluhinnastonsa. Asiakasta ohjataan tilaamaan haluamansa valuutat hyvissä ajoin, sillä tilaus- ja noutopäivän välillä täytyy olla vähintään neljä pankkipäivää. Tilaus on noudettavissa osuuspankista sen aukioloaikojen puitteissa. (OP Ryhmä 2016.)

Myös **Danske Bank** tarjoaa omille asiakkailleen matkavaluuttaa, ja heidän valikoimastaan löytyy 25 eri valuuttaa. Asiakkaan on mahdollista tilata valuuttaa suoraan verkkopankista 2,50 euron hintaan. Vaihtoehtoisesti tilauksen voi tehdä myös konttorista tai soittamalla asiakaspalveluun – näiden palvelumaksu on 5,00 euroa. Danske Bank toimittaa tilattua valuuttaa Helsinki-Vantaan lentoasemalle Airpro Travel Service -pisteeseen tai asiakkaan valitsemaan Danske Bankin konttoriin. Valuuttatilaus täytyy tehdä kolme pankkipäivää ennen noutoa. (Danske Bank.)

Nordea on luopunut omasta valuuttatarjonnastaan, ja toimii nykyään yhteistyössä FOREX Bankin kanssa. Nordean asiakkaat voivat tilata matkavaluuttaa verkkopankin kautta siirtymällä sieltä FOREX Bankin Nettivaluutta -palveluun. (Nordea 2016.) Myös **Aktia** toimii yhteistyössä FOREX Bankin kanssa, ja tilaus tapahtuu FOREX Bankin Nettivaluutta -palvelun kautta. Aktia tarjoaa asiakkailleen edullisempaa vaihtokurssia ja maksutonta valuutan takaisinvaihtoa FOREX Bankin konttorissa. (Aktia.) FOREX Bankin valuuttavaihto-

ehdot ja toimitusajat löytyvät kappaleesta 4.2.1 FOREX Bank. **Handelsbanken** ei ilmoita tarjoavansa käteisvaluuttapalveluja.

4.2 Valuutanvaihtopalveluihin erikoistuneet yritykset

FOREX Bank on ruotsalainen valuutanvaihtoon perustuva yritys, joka tarjoaa palvelujaan Ruotsissa, Suomessa, Norjassa ja Tanskassa. Sen toiminta on alkanut Tukholmassa vuonna 1965, ja tänä päivänä se on johtava pohjoismainen valuutanvaihtopalveluja tarjoava yritys. Valuutan vaihdon lisäksi FOREX Bankilla on ollut pankkitoimilupa Ruotsissa vuodesta 2003. (FOREX Bank.)

FOREX Bankin liikeideana on tarjota eri maiden valuuttoja ulkomaille matkustaville ihmisille kilpailukykyiseen hintaan ja hyvällä saavutettavuudella. Tällä hetkellä FOREX Bankilla on yli 130 konttoria, joista 12 sijaitsee Suomessa. FOREX Bankin Suomessa sijaitsevat liikkeet löytyvät Helsingistä (4), Vantaalta (1), Espoosta (2), Tampereelta (2), Turusta (1), Jyväskylästä (1) ja Oulusta (1). FOREX tarjoaa valuutan myyntiä ja ostoa sekä ostaa AMEXin matkasekkejä. Kaikki liikkeet tarjoavat myös Wester Unionin palveluja, jonka avulla rahaa on mahdollista lähettää ja vastaanottaa valuuttaa eri puolille maailmaa. FOREX Bank ei veloita ulkomaalaisen valuutan myynnistä asiakkaille mitään, mutta valuutan takaisinostosta peritään viiden euron vaihtopalkkio. Jos asiakkaalla on kanta-asiakaskortti tai kuitti FOREX Bankista ostetuista valuutoista, valuutanvaihto takaisin euroiksi on maksutonta. AMEXin matkasekin ostosta yritys veloittaa viiden euron palvelumaksun yhtä sekkiä kohden. (FOREX Bank.)

FOREX Bankin päivittäistarjonnasta voi löytää 80 eri valuuttaa, joita heillä on valmiiksi varastossa. Lisäksi asiakkaalla on mahdollista tilata myös eksoottisempia valuuttoja, joita FOREX Bank lupaa toimittaa parin päivän toimitusajalla. Maksuvälineinä FOREX Bank vastaanottaa käteisen lisäksi yleisimmät maksu- ja luottokortit. Asiakkaan on mahdollista saada matkavaluuttaa FOREX Bankin konttorin lisäksi yrityksen verkkosivuilta, jossa vaihtoehtoina on valuutan osto tai varaaminen. Valuutan osto tapahtuu Nettivaluutta-palvelun kautta, johon rekisteröityminen tapahtuu asiakkaan verkkopankkitunnuksilla. Toimia verkkopankkitunnuksia ovat Nordean, Danske Bankin, OP:n ja Aktian verkkopankkitunnukset. Palvelua voivat käyttää vain yksityishenkilöt, ja yrityksiä tulee ostaa ja myydä valuuttaa valuutanvaihtosopimuksen kautta. Verkosta tilatessa saatavilla on noin 60 yleisintä valuuttaa, joten tarjonta on suppeampi kuin liikkeessä vaihtaessa. (FOREX Bank.)

Tilatut valuutat voidaan toimittaa asiakkaan valinnan mukaan Helsinki-Vantaan lentoasemalle Airpro Travel Services -pisteeseen (4,00 euroa), lähimpään postiin (10,00 euroa) tai

FOREX Bankin liikkeeseen. Helsinki-Vantaan lentoasemalle tilatessa tilaus täytyy tehdä vähintään kolme pankkipäivää ennen noutoa, ja lähipostiin tilatessa tilaus täytyy tehdä neljä pankkipäivää ennen noutoa. Asiakas saa tekstiviestin, kun tilaus on noudettavissa. Tilauksen voi noutaa vain Nettivaluuttaan rekisteröitynyt ja tilauksen maksanut henkilö. (FOREX Bank.)

FOREX Bankilla on olemassa myös oma kanta-asiakasjärjestelmä. Hankkimalla FOREX Bankin kanta-asiakaskortin asiakas on oikeutettu jatkuviin etuihin sekä erilaisiin kampanjaluonteisiin etuihin. Kanta-asiakaskortilla saa esimerkiksi paremman myyntikurssin käteisvaluutan vaihdossa liikkeessä asioidessa. Nämä asiakaskurssit ovat nähtävillä päivittäin liikkeissä. Lisäksi valuutan takaisinvaihto euroiksi on maksutonta viiden euron vaihtopalkkion sijaan. Kanta-asiakortti on saatavilla FOREX Bankin liikkeistä ja se on asiakkaalle maksuton. (FOREX Bank.)

Change Group on kansainvälinen valuutanvaihtopalveluja tarjoava yritys, jonka ensimmäinen valuutanvaihtopiste perustettiin Lontooseen vuonna 1992. Tänä päivänä Change Groupin toimipisteitä löytyy 11 maasta – mukaan lukien Suomesta. Change Group palvelee vuosittain kolmea miljoonaa asiakasta, ja yksityisten matkailijoiden lisäksi Change Group palvelee myös yritysasiakkaita. (Change Group.)

Suomessa palvelee Change Group Helsinki Oy, jolla on kolme eri toimipistettä Helsingissä sekä yksi Tampereella, Turussa ja Lappeenrannassa. Lisäksi Change Group Finland Oy tarjoaa palveluitaan Helsinki-Vantaan lentoasemalla seitsemässä eri toimipisteessä. Näistä kaikista toimipisteistä seitsemästä voi noutaa etukäteen tilaamaansa valuuttaa – kuudesta noutopisteestä Helsinki-Vantaalta ja Kampin kauppakeskuksesta Helsingistä. (Change Group.)

Change Groupilta on mahdollista ostaa valuuttaa tiskiltä palvelupisteistä tai Travel Money Online –verkkopalvelun kautta. Asiakkaan tilatessa verkosta Change Group ei peri välityspalkkiota ja lupaa kilpailukykyisemmät kurssit kuin tiskiltä ostaessa. Nouto valitusta noutopaikasta on maksutonta, mutta lähimpään postiin tilattuna postimaksu on 19,99 euroa. Lisäksi Change Group tarjoaa tilaukselle takaisinostosuojaa 10,95 euron hintaan. Takaisinostosuoja mahdollistaa matkavaluutan palautuksen eli takaisin oston samalla kurssilla kuin ne on ostettu. Palautettava summa ei kuitenkaan saa ylittää alkuperäisen oston kokonaissummaa. (Change Group.)

Change Groupin tarjoamat vaihtokurssit ovat nähtävillä heidän kotisivuillaan, mutta ne koskevat vain verkosta ostettua valuuttaa. Toimipisteiden vaihtokurssit eivät ole sidonnai-

sia toisiinsa vaan voivat vaihdella liikkeittäin. Change Groupin kotisivuilla on mahdollista valita 31 eri valuuttaa – tosin jos asiakkaan tarvitsemaa valuuttaa ei ole listalla, ohjeistetaan häntä olemaan yhteydessä Change Groupin henkilökuntaan. (Change Group.)

Tavex Oy on valuutanvaihtoon sekä sijoituskullan ostoon ja myyntiin erikoistunut yritys. Tavex-konserni on lähes 100 työntekijän yritys, jolla on toimipisteitä kahden Suomen toimipisteen lisäksi Bulgariassa (2), Latviassa (4), Ruotsissa (1), Tanskassa (1) sekä Virossa (7). Suomessa Tavex Oy:n toimipisteet sijaitsevat Helsingissä Esplanadilla sekä rautatieasemalla. Valuutanvaihdon ja sijoituskullan lisäksi Tavex Oy tarjoaa rahan pikasiirtoja Bulgarian, Latvian, Ruotsin, Suomen ja Viron välillä. Tavex Oy palvelee sekä yksityis- että yritysasiakkaita, ja toimii yhteistyössä suurimpien pankkien kanssa. Tavexilla on oma tilinsä Danske Bankissa, Nordeassa sekä OP:ssa. (Tavex 2011.)

Tavex Oy tarjoaa asiakkailleen noin 40 maailmalla yleisimmin käytössä olevaa valuuttaa, joita on saatavilla aina. Niiden lisäksi Tavex Oy laajentaa tarpeen tullen valuuttavalikoimaansa. Päivittäiset valuuttojen osto- ja myyntikurssit ovat nähtävillä Tavex Oy:n kotisivuilla, ja Yli 3000 euron summille Tavex Oy tarjoaa edullisempaa kurssia, jonka saa tiedustelemalla Tavexilta. Valuuttaa on mahdollista vaihtaa Tavexin konttoreissa, ja maksuvälineiksi käy kaikkien suomalaisten pankkien kortit. Luottokortilla maksaessa palvelun hintaan tulee myös palvelupalkkio. American Express -kortit eivät käy Tavexilla. Valuutan voi maksaa myös tilisiirrolla, joka tapahtuu Danske Bankin, Nordean tai OP:n pankkitilille. Tilaus luovutetaan asiakkaalle maksun näkyessä Tavexin tilillä. Jos tilaus noudetaan tilisiirron jälkeen, voidaan se luovuttaa vain henkilöllisyystodistusta vastaan tilisiirron tehneelle henkilölle. (Tavex 2011.)

4.3 Vertailu

Suomessa valuuttaa tarjoavat pankeista Danske Bank sekä OP Ryhmä, ja valuutantarjontaan erikoistuneet yritykset Change Group, FOREX Bank sekä Tavex Oy. Tämän kappaleen tarkoituksena on tarkastella kyseisten yritysten hintaeroja niin valuuttakurssien kuin korttien käteisnostojen osalta. Kurssit ja hinnat on kerätty 1.9.2016 iltapäivällä yllämainittujen yritysten internetsivuilta.

Taulukko 3 tarkastelee paljonko 100 eurolla saa Ruotsin kruunuja (SEK) 1.9.2016. Kurssit ovat viitteellisiä, sillä ne noteerataan useamman kerran päivässä (noin klo 8, 12 ja 16) riippuen yrityksestä, ja veloitus voi tapahtua asiakkaalta sen hetken myynti-kurssilla, kun yritys käsittelee asiakkaan tekemän valuuttatilausten. Esimerkiksi asiakkaan tilatessa

matkavaluuttaa OP:lta veloitus asiakkaan tililtä tehdään edellisenä arkipäivänä veloitushetken setelien myyntikurssilla.

Taulukosta 3 näkee, että päivän 1.9. kurssilla eniten Ruotsin kruunuja 100 eurolla saisi Danske Bankin asiakkaana ja toiseksi paras kurssi löytyy OP Ryhmältä. Valuutanvaihtoa tarjoavat yritykset ovat hieman kalliimpia kuin pankit ja kalleimman kurssin tarjoaa FOREX Bank. Toisaalta Danske Bank ja OP Ryhmä veloittavat joka tapauksessa toimitusmaksun – tosin OP Ryhmä tekee veloituksen asiakkaan bonuksista, mikäli näitä on käytävissä. Kalleimmat lisämaksut tulee tilatessa lähipostiin, sillä yritykset sisällyttävät hintaan vakuuden rahojen katoamisen varalta.

Taulukko 3. Valuutantarjoajien hintavertailu

Valuutan tarjoaja	SEK -kurssi	100 eurolla	Toimitushinnat/€
Change Group	Not. 1.9. klo 11:42 9.1249	912,49 SEK	Palvelupiste: 0,00 Lähiposti: 19,99
Danske Bank	Not. 1.9. klo 15:18 9.3628	936,28 SEK	Tilaus verkkopankista: 2,00 € Tilaus puhelimitse tai konttorista: 5,00 Nouto: konttori tai AIRPRO:n palvelupiste
FOREX Bank	Not. 1.9. klo 11:00 9.1158	911,58 SEK	Toimipiste: 0,00 AIRPRO:n palvelupiste: 4,00 Lähiposti: 10,00
OP Ryhmä	Not. 1.9. klo 17:15 9.32566	932,57 SEK	AIRPRO:n palvelupiste: 5,00 Konttorihinnat vaihtelevia, useimmiten 16,00 Huom. Bonuskäytäntö
Tavex Oy	Not. 1.9. klo 11:35 9.1600	916,00 SEK	Vain nouto

Taulukko 4 tarkastelee käteisnostojen hintoja jakaen ne luotto- ja pankkikortilla tehtäviin nostoihin. Hinnat ovat samansuuntaisia kaikkien tarkastelussa mukana olevien pankkien kesken, mutta pieniä eroja löytyy. Veloitukset korttiluotolta ovat selkeästi kalliimpia niin kotimaassa kuin ulkomaillakin verrattessa hintoja pankkitililtä tehtäviin nostoihin. Käteisnostojen hinnat korttiluotolta kaikkien pankkien kesken ovat 2,00-2,90 € + 2,0-3,0 % riippuen onko kyseessä euro- vai valuuttamääräinen nosto.

Edullisimpia ovat euromääräiset käteisnostot pankkikortilla Otto. -automaatilla Suomessa, sillä se on maksutonta tai muuttuu maksulliseksi asiakkaan nostaessa useamman kerran kuin pankki maksuttomia nostoja tarjoaa. Kalleimmat lisänostot veloittaa Danske Bank, joka perii viidennen noston jälkeen 0,60 euroa per nosto. Muut kuin Otto. -automaatilla tehtävät euromääräiset käteisnostot ovat kalliimpia, mutta Danske Bank sisällyttää kaikki automaattit Suomessa ja EU-maissa viiden maksuttoman noston piiriin. Halvimmillaan Ruotsin kruunuja saa Nordean asiakas hintaan 0,75 euroa per nosto, ja muita valuuttoja Aktian asiakas hintaan 2,00 € + 2,0 % per nosto.

Taulukko 4. Käteisnostojen hinnat Suomessa ja ulkomailla pankeittain

Pankki	Credit – veloitukset korttiluotolta	Debit – veloitukset pankkitililtä
Aktia	Käteisnosto yhtenäisellä euromaksualueella • 2,00 € + 2,5 % Käteisnosto yhtenäisen euromaksualueen ulkopuolella • 2,00 + 2,5 %	Käteisnostot Otto. -automaatilla <i>Debit Offline</i> • 0,00 € <i>Debit Online / Visa Electron</i> • 2 maksutonta nostoa/kk • Seuraavat nostot 0,50 €/nosto (yli 21-vuotiaat) Muut kuin Otto. -automaatit • 1,00 € + 2,0 % Käteisnosto yhtenäisen euromaksualueen ulkopuolella • 2,00 € + 2,0 %
Danske Bank	Käteisnosto automaatilla • 2,00 € + 3,0 %	Euromääräinen käteisnosto automaatilla (Otto. ja muut automaattit Suomessa ja EU-maissa) • 5 maksutonta nostoa/kk • Seuraavat nostot 0,60 €/nosto Käteisnostot muilta automaateilta • 2,00 € + 3,0 % Käteisnosto kaupan kassalla

		• 5 maksutonta nostoa kk/tili • Seuraavat nostot 0,30 €/kpl
Handelsbanken	Käteisnosto automaatilla tai kaupan kassalla • 2,90 € + 2,90 %	Käteisnostot Otto. -automaatilla • 5 maksutonta nostoa/kk • Seuraavat nostot 0,50€/kpl Muut automaattit Suomessa sekä euromääräiset nostot EU-alueella • 1,00 € + 2,0 % Muut nostot • 2,00 euroa + 2,5 %
Nordea	Käteisnosto automaatilla • 2,00 € + 3,0 %	Käteisnostot Otto. -automaatilla • 0,00 € Käteisnostot muualta kuin Otto. -automaatilta • 0,75 €/kpl Euromääräinen käteisnosto automaatilta (EU-maat) ja kruunumääräinen nosto Ruotsissa • 0,75 €/kpl Euromääräinen käteisnosto konttorissa (EU-maat) • 2,00 € + 3,0 % Valuuttamääräinen käteisnosto konttorissa tai automaatilta • 2,00 € + 3,0 %
OP	Euromääräinen nosto • 2,00 € + 2,0 % Valuuttamääräinen nosto • 2,00 € + 2,5 %	Euromääräinen nosto Otto. -automaatilla • 0,00 € Euromääräinen nosto muualta kuin Otto. automaatilta • 0,75 € Valuuttamääräinen nosto • 2,00 € + 2,5 %

5 Tutkimus

Tämän tutkimuksen tavoite oli selvittää täysi-ikäisten suomalaisten maksukortti- ja käteismaksamista päivittäisasioinneissa Suomessa, euromaissa ja maissa, joissa on käytössä muu valuutta kuin euro. Tarkoitus oli tarkastella, löytyykö maksamisesta eroja Suomen ja muiden maiden välillä, ja mitä syitä tähän voisi olla.

Tutkimuksen aihe muodostui kirjoittajan oman mielenkiinnon ja työelämän kokemusten kautta. Työelämässä ilmeni ristiriitoja kuluttajien tarpeiden ja käteistä sekä valuuttaa tarjoavien yritysten välillä - esimerkiksi pankit ovat vähentäneet käteistä tarjoavia konttoreita ja vähentävät valuuttavalikoimiaan, ja ulkoistavat niitä esimerkiksi valuutanvaihtoon erikoistuneelle FOREX Bankille. Asiakkaat puolestaan ovat ihmeissään muutoksista ja siitä, etteivät saa palvelua kyseisten asioiden suhteen suoraan pankilta. Pankit tarjoavat valuuttojen tilalle kortilla maksamisen mahdollisuutta. Heräsi kiinnostus tutkia asiaa: vaikka suomalaiset ovat kortilla maksamisen kansaa, haluavatko he maksaa korteilla myös ulkomailla vai onko käteinen kuitenkin vielä hallitsevampi maksutapa?

Tätä tutkimusongelmaa lähdettiin selvittämään muotoilemalla tutkimusongelma päätutkimuskysymykseksi ja alatutkimuskysymyksiksi. Opinnäytetyön päätutkimuskysymykseksi muodostui:

- Kuinka paljon suomalaiset käyttävät kortti- ja käteismaksamista päivittäisasioinneissa Suomessa, euromaissa ja maissa, joissa on käytössä muu valuutta kuin euro?

Alatutkimuskysymyksiä ovat:

- Minkä verran suomalaiset käyttävät käteistä ja maksukorttia maksuvälineenä Suomessa?
- Paljonko suomalaiset nostavat keskimäärin käteistä ja mistä sitä nostetaan?
- Kuinka paljon suomalaiset ottavat käteistä mukaan matkustaessaan muihin euro-maihin ja maihin, joissa on käytössä muu valuutta kuin euro?
- Mitä maksukortteja suomalaiset käyttävät euromaissa ja maissa, joissa on käytössä muu valuutta kuin euro?
- Vaihtavatko suomalaiset paikallista käteistä Suomessa vai paikan päällä matkustaessaan muuhun kuin europaahan?

Hypoteesiksi muodostui aikaisempien tietojen ja teoriaan tutustumisen perusteella: Suomessa maksaminen tapahtuu pääasiassa erilaisilla maksukorteilla, ja käteisellä maksetaan harvemmin. Ihmiset kokevat maksukorteilla maksamisen helpoksi ja luotettavaksi Suomessa. Ulkomailla maksaminen tapahtuu suurilta osin käteisellä sen turvallisuuden vuoksi. Maksukortit eivät käy kaikkialla ja niillä maksamista pidetään epäluotettavana.

5.1 Tutkimuksen toteutus

Tutkimusmenetelmäksi valikoitui kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus, sillä tarkoituksena oli tehdä otantatutkimus perusjoukosta, joita ovat täysi-ikäiset suomalaiset kahden vuoden sisään matkustaneet henkilöt. Tulokset haluttiin kerätä kyselyä käyttäen numeerisiksi arvoiksi, joita voi verrata jo olemassa olevaan tietoon.

Otantatutkimukseen päädyttiin, sillä perusjoukko on todella suuri. Tilastokeskuksen mukaan 20 - 69 vuotiaita oli Suomessa vuonna 2015 yli 3,5 miljoonaa, ja suomalaiset tekivät ulkomaille samana vuonna jopa 8,1 miljoonaa vapaa-ajan matkaa (Tilastokeskus 2016). Valtakunnallisen kuluttajatutkimuksen otoskoon viitearvot ovat noin 500 - 1000 vastausta (Heikkilä 2014, 43). Opinnäytetyön resurssien puitteissa päädyttiin ei-todennäköisyysotantaan eli näytteeseen, joka ei anna yleistettävää otosta perusjoukkoon. Näytteen kooksi tavoiteltiin yli 100 vastausta, joka on opinnäytetyölle sopiva otoskoko. Tavoite saavutettiin, sillä tutkimus keräsi 134 vastausta.

Näytteen oli tarkoitus olla kuitenkin suuntaa antava ja kuvata mahdollisimman hyvin perusjoukkoa, joten tavoitteena oli saada vastauksia mahdollisimman eri-ikäisiltä ja eri puolilta Suomea asuvilta henkilöiltä. Tiedonkeruumenetelmäksi valikoitui tästä syystä internetkysely, sillä internetin avulla on mahdollista tavoittaa helposti eri puolella Suomea asuvia henkilöitä. Internetkysely päädyttiin julkaisemaan sosiaalisen median kanavaan, Facebookiin avoimena linkkinä, johon jokaisella perusjoukkoon kuuluvalla henkilöllä oli mahdollisuus vastata. Lisäksi kirjoittaja jakoi linkkiä läheisille ihmisilleen tavoitteena, että he jaksavat linkkiä eteenpäin. Näin ollen syntyi itsevalikoitunut näyte, sillä kyseessä oli vapaasti saatavilla oleva internetkysely (Heikkilä 2014, 39).

Kyselyä lähdettiin laatimaan tutkimuskysymysten kautta, jotta niillä saataisiin mahdollisimman hyviä ja kuvaavia vastauksia tutkimusongelmaa ajatellen. Kysymykset suunniteltiin ensin käsin paperille kokonaiskuvan hahmotuksen vuoksi. Tämän jälkeen varsinainen kyselylomake luotiin Webropol-ohjelman avulla ja sitä testattiin kahdella eri-ikäisellä henkilöllä mahdollisten virheiden ja väärinymmärrysten löytämiseksi ja korjaamiseksi. Kun virheet oli korjattu, kysely julkaistiin internetiin. Kyselylomake löytyy liitteenä 1.

Kysymykset luotiin mahdollisimman yksiselitteisiksi ja helposti ymmärrettäviksi juurikin väärinymmärrysten ja vastaajien harhaanjohtamisen välttämiseksi. Tärkeää oli myös miettiä, millä tavalla vastaukset vastaavat tutkimuskysymykseen, ja millä tavalla niitä halutaan raportoida tuloksissa. Kyselylomakkeen ja viitekehyksen yhteyden selventämiseksi luotiin taulukko, jossa ilmenee kysymyksien yhteys opinnäytetyön aihepiireihin (taulukko 5).

Taulukko 5. Kyselylomakkeen yhteys opinnäytetyön viitekehykseen

Aihepiiri	Opinnäytetyön kappale	Kysymys
Vastaajan perustiedot		1 - 3
Maksaminen Suomessa	2 ja 3.1.	4 - 8
Maksaminen muussa euromaassa kuin Suomessa	2 ja 3.2.	9 - 13
Maksaminen muualla ulkomailla	2 ja 3.3	14 - 19
Valuuttakurssit ja valuutanvaihtoa tarjoavat yritykset	4	20 - 23
Avoin kysymys	1 - 4	24

Alussa kysymyksillä 1 - 3 haluttiin selvittää vastaajan taustoja, joita olivat sukupuoleen, ikään ja asuinpaikkaan liittyvät kysymykset. Vastaajien maksutapoja Suomessa selvitettiin kysymyksillä 4 - 8, joissa oli maksukortteihin, käteismaksamiseen ja käteisen nostamiseen liittyviä kysymyksiä. Tutkimuskysymyksissä 9 - 13 tutkittiin vastaajien kortti- ja käteismaksamista muissa euromaissa kuin Suomessa. Maksamista muissa kuin euromaissa käsittelevät kysymykset 14 - 19. Muita ulkomaanmaksamiseen ja valuutanvaihtoon liittyviä kysymyksiä selvittivät kysymykset 20 - 23. Näitä olivat muun muassa vastaajien valuutanvaihtoon käyttämiä yritykset sekä maksukorttien käyttörajoitukset.

5.2 Tulokset

Kyselytutkimus keräsi yhteensä 134 vastausta. Näistä vastaajista 38,1 prosenttia oli miehiä (51 kappaletta) ja 61,9 prosenttia naisia (83 kappaletta).

Taulukko 6. Vastaajien sukupuoli (134 vastaajaa)

Sukupuoli	Lukumäärä	Prosenttia
Mies	51	38,1 %
Nainen	83	61,9 %
Yhteensä	134	100,0 %

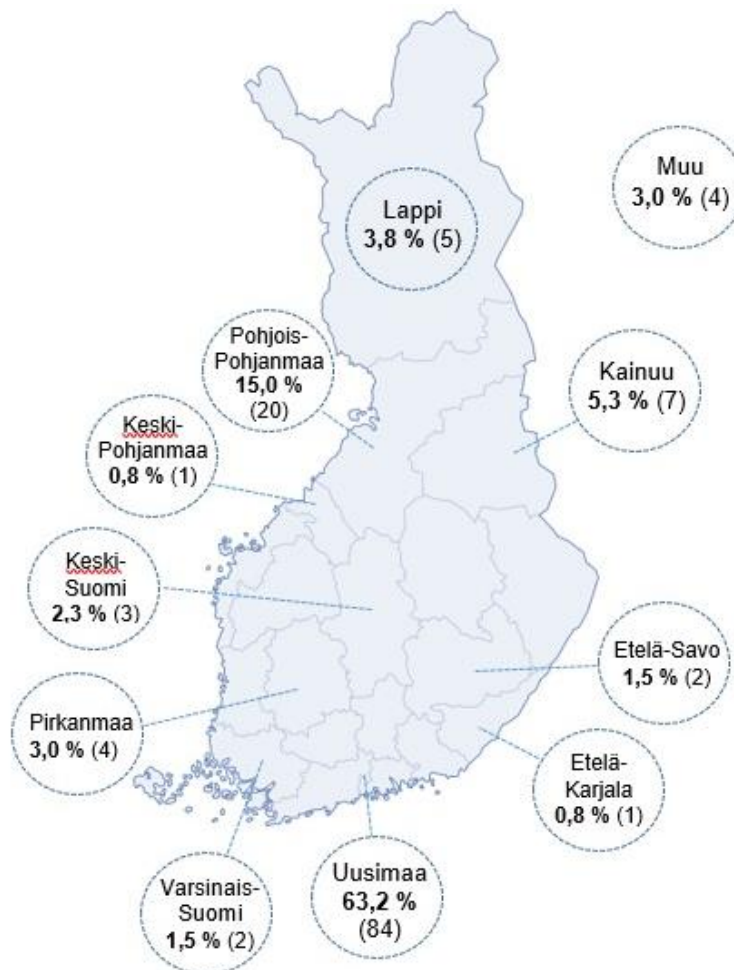
Vastaajan ikää koskevaan kysymykseen vastasi 132 henkilöä, joten puuttuvia arvoja tässä kysymyksessä oli kaksi kappaletta (1,5 %). Suurimman vastaajaryhmän muodostivat 20 - 29 vuotiaat, joita oli vastaajista 59,8 prosenttia (79 kappaletta). Toiseksi suurin vastaajaryhmä oli yli tai tasan 50 vuotiaat henkilöt, joita vastaajista oli 15,9 prosenttia (21 kappaletta). Kolmanneksi suurimman ikäluokan muodostivat 30 - 39 vuotiaat vastaajat, joita vastasi kyselyyn 13,6 prosenttia eli 18 vastaajaa. 9,8 prosenttia vastaajista ilmoittivat iäkseen 40 - 49 vuotta (13 kappaletta). Selkeästi pienin vastaajaryhmä oli alle 20-vuotiaat,

joita oli vain 0,8 prosenttia eli yksi vastaaja. Vastaajien ikien keskiarvoksi muodostui 33 vuotta, mediaaniksi 26 vuotta ja moodiksi 25 vuotta.

Taulukko 7. Vastaajien ikä luokittain (132 vastaajaa)

Ikäluokka	Lukumäärä	Prosenttia
Alle 20	1	0,8 %
20 - 29	79	59,8 %
30 - 39	18	13,6 %
40 - 49	13	9,8 %
50 tai yli	21	15,9 %
Yhteensä	132	100,0 %

Vastaajien asuinpaikkaa kysyttäessä vastauksia tuli 133 kappaletta, joten puuttuvia arvoja tässä kysymyksessä oli yksi kappale (0,7 %). Kyselyyn vastanneista yli puolet, 63,2 prosenttia vastaajista, ilmoittivat asuvansa Uudellamaalla (84 kappaletta). Toiseksi eniten vastaajia ilmoitti asuvansa Pohjois-Pohjanmaalla, joita oli 15 prosenttia vastaajista eli 20 kappaletta. Kolmanneksi suurimman ryhmän muodostivat Kainuulaiset vastaajat, joita oli 5,3 prosenttia vastaajista (7 kappaletta). Loput vastaajista sijoittuvat eri puolille Suomea, joka on havainnollistettu kuvassa 4.

Kuva 4. Vastaajien asuinpaikat maakunnittain (133 vastaajaa)

5.2.1 Maksaminen Suomessa

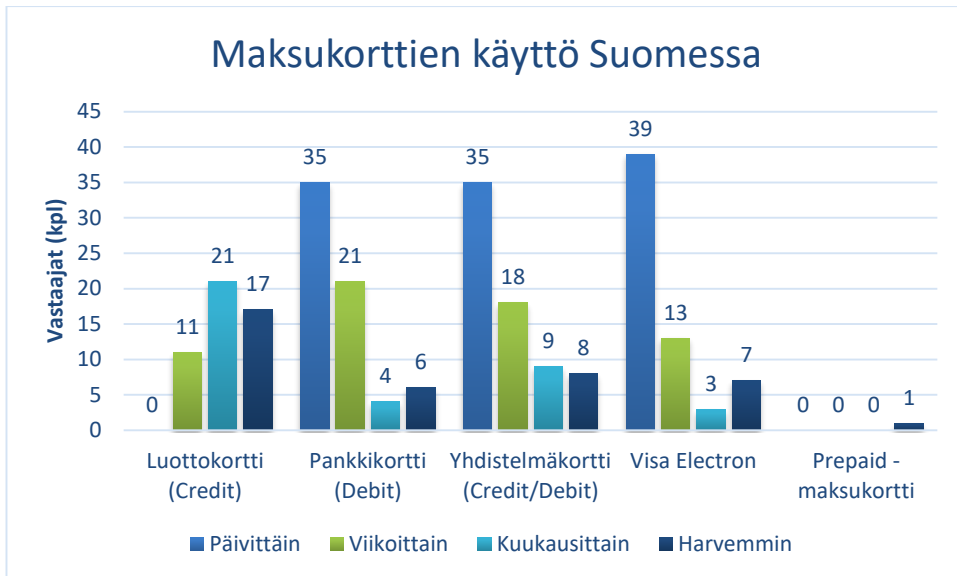
Yleisin maksukortti vastaajien keskuudessa oli yhdistelmäkortti (credit/debit), joka löytyi yli puolelta, 52,2 prosentilta vastaajista (70 kappaletta). Toiseksi yleisin maksukortti oli pankkikortti (debit), jonka omisti melkein puolet, 49,3 prosenttia vastaajista (66 kappaletta).

Visa Electron -maksukortti oli kolmanneksi yleisin maksukortti ja sen omisti 46,3 prosenttia vastaajista (62 kappaletta). Luottokortin omisti 36,6 prosenttia vastaajista (49 kappaletta). Selkeästi vähiten omistettu kortti oli prepaid -maksukortti, jonka omisti vain yksi vastaaja. Maksukortteja vastaajilla oli siis yhteensä 248 kappaletta, mikä tekee lähes kaksi maksukorttia vastaajaa kohden (taulukko 8).

Taulukko 8. Vastaajien käyttämät maksukortit (134 vastaajaa)

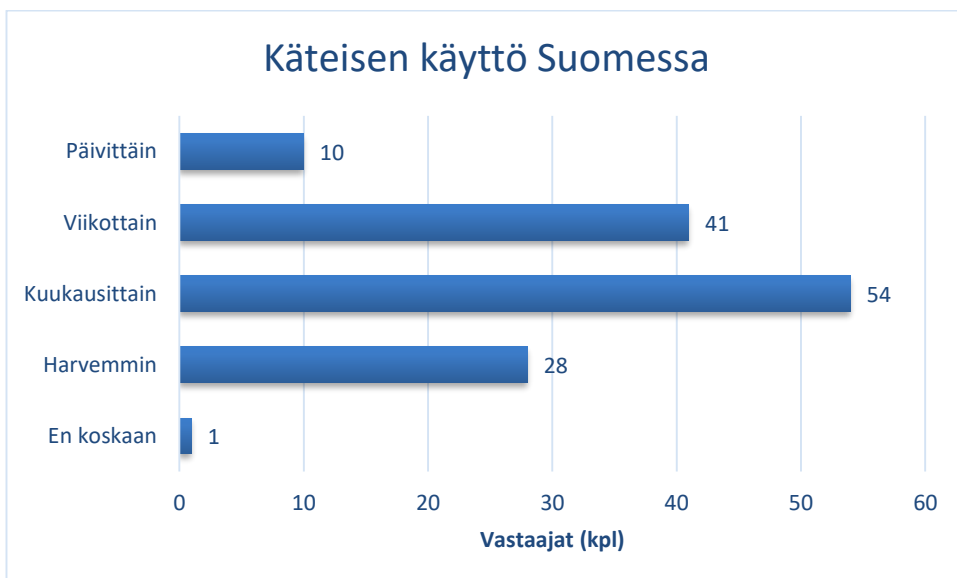
Maksukortti	Lukumäärä	Prosenttia
Luottokortti (Credit)	49	36,6 %
Pankkikortti (Debit)	66	49,3 %
Yhdistelmäkortti (Credit/Debit)	70	52,2 %
Visa Electron	62	46,3 %
Prepaid -maksukortti	1	0,7 %
Yhteensä	248	185,1 %

Kuvio 6 selvittää vastaajien maksukorttien käytön jakautumista ajallisesti. Päivittäisessä maksamisessa suosituin maksukortti on Visa Electron -maksukortti, jota ilmoitti käyttävänsä päivittäin 29,1 prosenttia vastaajista (39 kappaletta). Melkein yhtä käytettyjä ovat pankkikortti ja yhdistelmäkortti, joita kumpaakin käytti 26,1 prosenttia vastaajista päivittäin. Vastaajat eivät käytä päivittäisessä maksamisessa luottokorttia eivätkä prepaid-maksukorttia. Myös viikkotasolla pankkikortti, yhdistelmäkortti ja Visa Electron kortti ovat käytetyimpiä maksuvälineitä, mutta myös luottokortti. Luottokorttia käytetään selkeästi eniten kuukausitasolla, 15,7 prosenttia vastaajista tai harvemmillä käytöllä, 12,7 prosenttia vastaajista. Prepaid-maksukortti on vähiten käytetty maksukortti, ja sitä käytetään harvemmin kuin kuukausittain.

Kuvio 5. Maksukorttien käyttö maksuvälineenä Suomessa (134 vastaajaa)

”Käytän käteistä maksuvälineenä” -kysymyksen tarkoitus oli selvittää vastaajien käteisen käyttöä Suomessa. Tulokset on esitetty kuviossa 7. Melkein puolet, 40,3 prosenttia vastaajista (54 kappaletta) ilmoitti käyttävänsä käteistä maksuvälineenä kuukausittain. Toiseksi eniten eli 30,6 prosenttia vastaajista (41 kappaletta) ilmoitti käyttävänsä käteistä viikoittain. Harvemmin kuin kuukausittain käteistä ilmoitti käyttävänsä 20,9 prosenttia vastaajista (28 kappaletta) ja päivittäin käteistä vastasi käyttävänsä 7,5 prosenttia vastaajista (10 kappaletta). 0,7 prosenttia vastaajista (1 kappale) ei käytä käteistä maksuvälineenä lainkaan.

Kuvio 6. Käteisen käyttö maksuvälineenä Suomessa (134 vastaajaa)

Vastaajat nostavat käteistä eniten Otto. -automaateista, joka keräsi 134 vastausta. Hieman yli puolet, 50,7 prosenttia vastaajista (68 kappaletta), käyttävät Otto. -automaattia

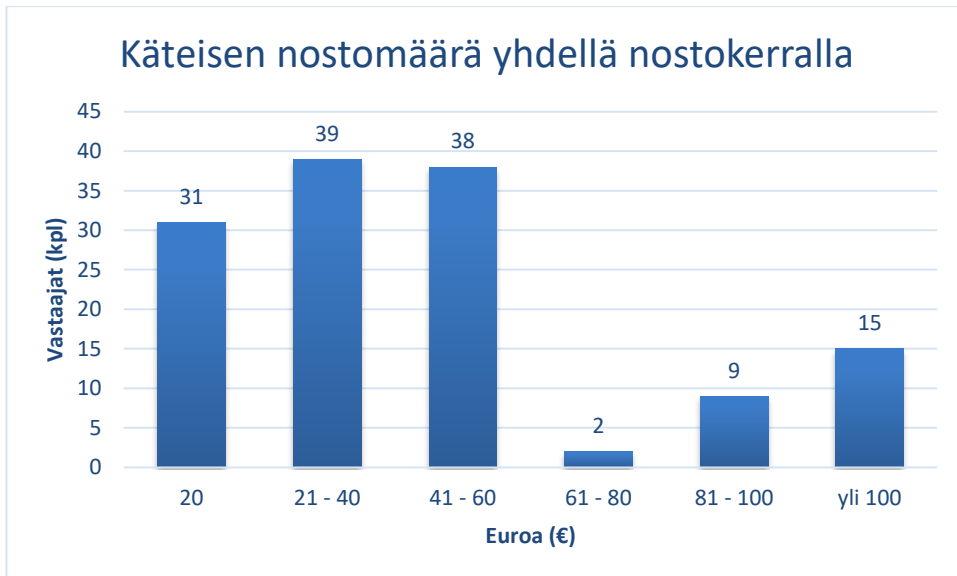
käteisen nostoon kuukausittain. Harvemmin kuin kuukausittain Otto. -automaattia käyttää käteisen nostamiseen 27,6 prosenttia vastaajista (37 kappaletta). Viikoittain Otto. -automaattia käyttää 18,7 prosenttia vastaajista (25 kappaletta). Päivittäin käteistä ilmoitti nostavansa Otto. -automaatista 2,2 prosenttia vastaajista (3 kappaletta).

Muut nostokanavat keräsivät kukin 111 vastausta, joten puuttuvia arvoja oli 17,2 prosenttia (23 kappaletta) kunkin automaatin kohdalla. Muita nostokanavia vastaajat ilmoittivat käyttävänsä harvemmin kuin kuukausittain – kaupan kassa 18,0 prosenttia vastaajista, pankki 21,6 prosenttia vastaajista ja muu käteisautomaatti kuin Otto. -automaatti 24,3 prosenttia vastaajista. Suurimmaksi osaksi vastaajat eivät kuitenkaan käytä muita nostokanavia kuin Otto. -automaattia, sillä 76,6 prosenttia 111 vastaajasta ilmoitti, ettei käytä kaupan kassaa koskaan käteisen nostamiseen, pankkia 77,4 prosenttia vastaajista ja muuta kuin Otto. -automaattia 73,9 prosenttia vastaajista. Kaikki vastaukset ovat esillä taulukossa 9.

Taulukko 9. Käteisen nostokanavien käyttö

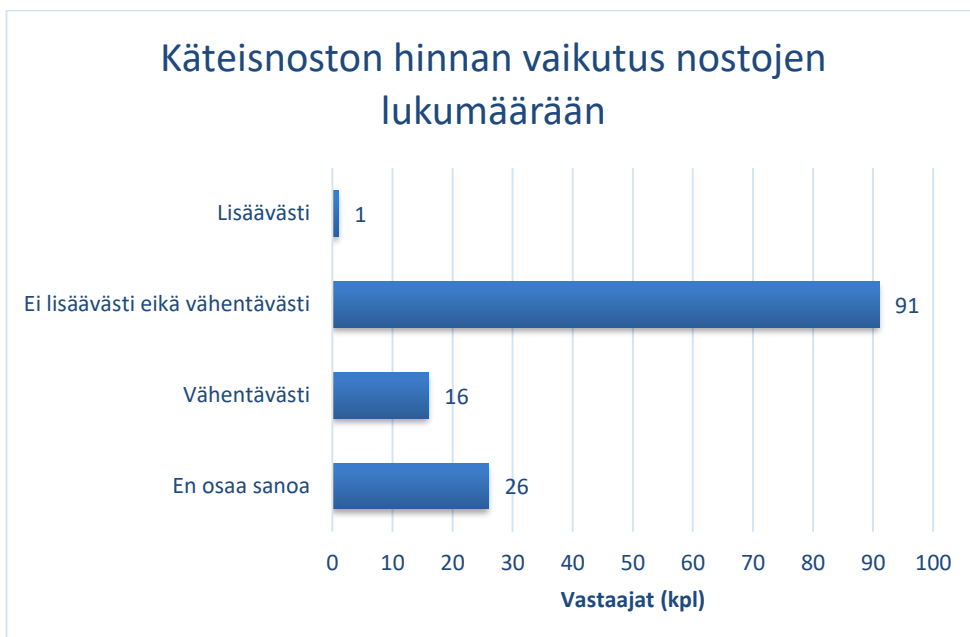
Nostokanava	Päivittäin	Viikoittain	Kuukausittain	Harvemmin	En koskaan	Yhteensä
Otto. -automaatti	3	25	68	37	1	134
Kaupan kassa	0	3	3	20	85	111
Pankki	0	0	1	24	86	111
Muu käteisautomaatti kuin Otto. -automaatti	0	0	2	27	82	111

Vastaajat arvioivat käteisnostojensa suuruutta kysymyksessä 7: ”Paljonko arvioit nostavasi keskimäärin käteistä yhdellä nostokerralla”. Kysymys keräsi 134 vastausta. Käteisnostojen keskiarvoksi muodostui 70,30 euroa. Eniten annettu vastaus eli käteisnostojen moodi oli 40 euroa ja mediaaniksi muodostui myös 40 euroa. Nostojen määrät luokittain ovat esillä kuviossa 8. Kuvio alkaa 20 euron nostosta, sillä kukaan vastaaja ei arvioinut nostavansa alle 20 euroa. Suurimman vastaajaryhmän keräsi 21 - 40 euroa nostavat vastaajat, joita oli 29,1 prosenttia vastaajista (39 kappaletta). Melkein yhtä moni vastaaja ilmoitti nostavansa 41 - 60 euroa yhdellä nostokerralla - 28,4 prosenttia vastaajista (38 kappaletta). 20 euroa ilmoitti nostavansa 23,1 prosenttia vastaajista (31 kappaletta). Yli 60 euroa ilmoitti nostavansa 19,4 prosenttia vastaajista (26 kappaletta). Yleisin nostosumma rajoittui siis 20 - 60 euron väliin, johon sijoittui hieman yli 80 prosenttia vastaajista.

Kuvio 7. Käteisen nostomäärä yhdellä nostokerralla (134 vastaajaa)

Kysymys 8 tarkasteli pankkien asettamien käteisnostojen hintojen vaikutusta Suomessa tapahtuvien nostojen lukumäärään (kuvio 9). Yli puolet, 69,7 prosenttia (91 kappaletta) 134 vastaajasta ilmoittivat, etteivät käteisnostojen hinnat vaikuta heidän käteisnostojensa lukumäärään lisäävästi eivätkä vähentävästi. Toiseksi suurin vastaajaryhmä, 19,4 prosenttia (26 kappaletta) eivät osanneet sanoa vaikuttavatko hinnat heidän käteisnostojensa lukumäärään. Hinnat vaikuttavat vähentävästi nostojen lukumäärään 11,9 prosentilla vastaajista (16 kappaletta). Yksi vastaaja (0,7%) ilmoitti käteisnostojen hintojen vaikuttavan lisäävästi hänen nostojensa lukumäärään.

Kuvio 8. Kotimaan käteisnostojen hintojen vaikutus käteisnostojen lukumäärään (134 vastaajaa)

5.2.2 Maksaminen muussa euromaassa kuin Suomessa

Muussa euromaassa kuin Suomessa ilmoitti matkustaneensa viimeisen kahden vuoden sisään 112 vastaajaa, joista voitiin huomioida 103 vastausta. Yhdeksää vastausta ei voitu huomioida, sillä ne käsittelivät maksamista muualla kuin euromaassa. Turkkiin matkustaneiden vastaukset (2 kappaletta) huomioitiin, sillä eurot käyvät maksuvälineenä Turkissa useassa paikassa, vaikka Turkin virallinen valuutta on Turkin liira (Turkkiin.fi 2016).

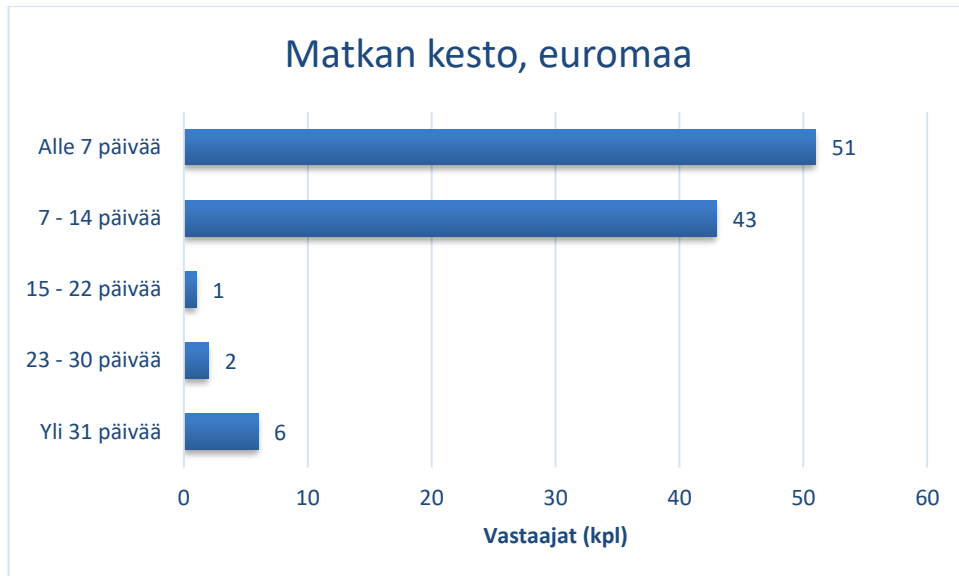
Yleisin matkakohde oli *Espanja*, jossa ilmoitti matkustaneensa 20,0 prosenttia vastaajista (20 kappaletta). Toiseksi yleisin kohde oli *Saksa*, jonka vastasi 15 prosenttia vastaajista (15 kappaletta). *Kreikka* ja *Viro* keräsivät kumpikin 13 prosenttia vastaajista (13 kappaletta). Kaikki matkakohteet ja vastaajamäärät on nähtävillä taulukossa 10. Kolme vastaajaa ei ilmoittanut matkustuskohdettaan.

Taulukko 10. Vastaajien vierailemat euromaat (100 vastaajaa)

Maa	Lukumäärä	Prosenttia
Alankomaat	8	8,0 %
Belgia	2	2,0 %
Espanja	20	20,0 %
Irlanti	1	1,0 %
Italia	12	12,0 %
Itävalta	2	2,0 %
Kreikka	13	13,0 %
Latvia	1	1,0 %
Portugali	4	4,0 %
Ranska	7	7,0 %
Saksa	15	15,0 %
Turkki*	2	2,0 %
Viro	13	13,0 %
Yhteensä	100	100,0 %

* Ei euromaa, mutta huomioitu, sillä eurot käyvät useassa paikassa

Suurin osa vastaajista ilmoitti matkansa kestäneen enintään kaksi viikkoa (kuvio 10). Melkein puolet vastaajista, 49,5 prosenttia ilmoittivat matkansa kestäneen alle seitsemän päivää. Toiseksi suurin vastaajaryhmä oli 7- 14 päivää matkustaneet, joita oli 41,7 prosenttia vastaajista (43 kappaletta). Vain 8,7 prosenttia vastaajista (9 kappaletta) ilmoitti olleensa matkalla yli 14 päivää.

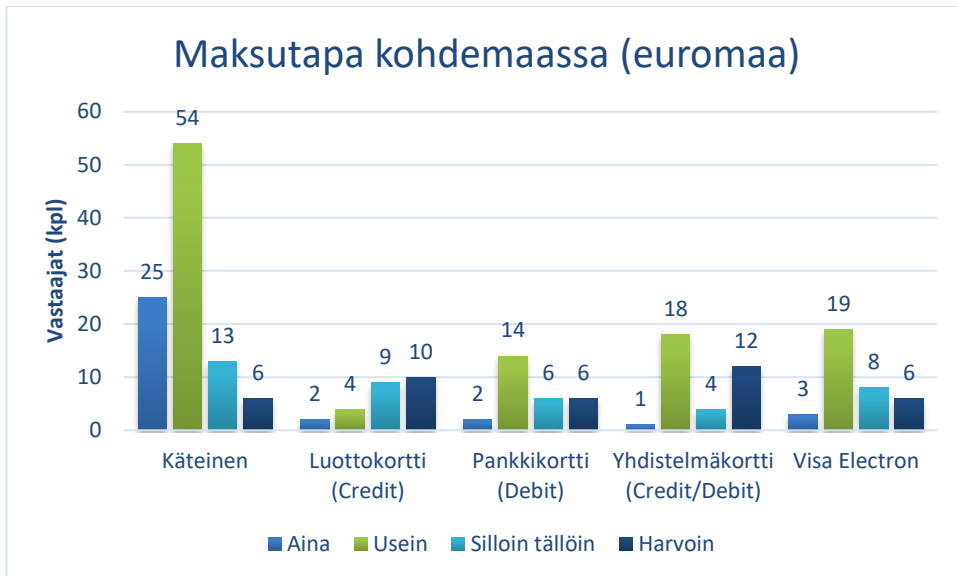
Kuvio 9. Vastaajien matka-ajat euromaissa (103 vastaajaa)

Taulukko 11 havainnollistaa vastaajien maksutapojen yleisyyttä euromaissa. Suosituin maksutapa muussa euromaassa kuin Suomessa oli käteinen, jota ilmoitti käyttäneensä maksutapana 95,1 prosenttia (98 kappaletta) vastaajista. Visa Electronia (35,0 %) ja yhdistelmäkorttia (34,0 %) ilmoitti käyttäneensä hieman yli kolmasosa euromaassa vierailleista vastaajista. Pankkikortti (27,2 %) ja luottokortti (24,3 %) olivat käytössä noin viidesosalla euromaissa vierailleista vastaajista.

Taulukko 11. Vastaajien maksutavat euromaissa (103 vastaajaa)

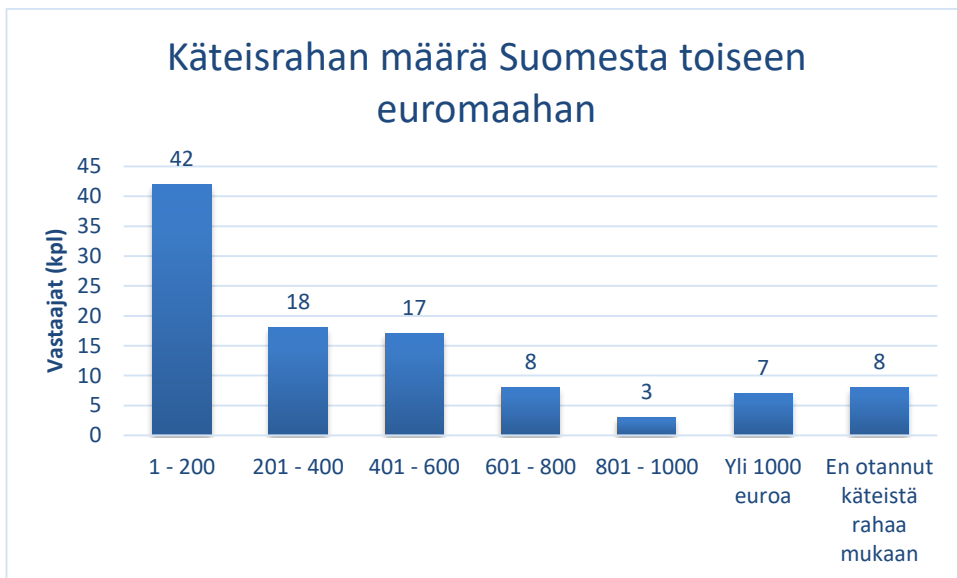
Maksutapa	Lukumäärä	%-vastaajista
Käteinen	98	95,1 %
Luottokortti (Credit)	25	24,3 %
Pankkikortti (Debit)	28	27,2 %
Yhdistelmäkortti (Credit/Debit)	35	34,0 %
Visa Electron	36	35,0 %
Vastaajia: 103		

Alla oleva kuvio 11 tarkastelee maksutapojen käytön jakautumista hieman tarkemmin. Vastaajat arvioivat maksutapojensa käyttöä euromaissa asteikoilla *aina*, *usein*, *silloin tällöin* ja *harvoin*. Kuten jo aiemmin todettiin, käteinen keräsi eniten vastauksia maksutavan valinnassa. Sitä ilmoittikin käyttäneensä maksutapana *aina* 25 vastaajaa ja *usein* 54 vastaajaa. *Silloin tällöin* käteisellä ilmoitti maksaneensa 13 vastaajaa ja *harvoin* kuusi vastaajaa. Luottokorttia ilmoitti käyttäneensä maksutapana 25 vastaajaa, joista suurin osa, 76,0 prosenttia (19 vastaajaa) ilmoitti käyttäneensä sitä *silloin tällöin* tai *harvoin*. Muita maksukortteja vastaajat ilmoittivat käyttävänsä *usein*. Tosin yhdistelmäkorttia käytettiin myös eniten *harvoin* (12 vastaajaa).

Kuvio 10. Vastaajien maksutapojen jakautuminen käytön mukaan (103 vastaajaa)

Euromaihin matkustaneista vastaajista 92,2 prosenttia (95 kappaletta) ottivat käteistä rahaa Suomesta mukaan matkaansa varten (kuvio 12). Suosituin matkakassan määrä oli 1 - 200 euroa, jonka verran käteistä mukaan otti 40,8 prosenttia vastaajista (42 kappaletta). 201 - 400 ja 401 - 600 euroa keräsivät lähes yhtä paljon vastaajia, sillä 201 - 400 euroa ilmoitti ulkomaille vieneensä 17,5 prosenttia vastaajista ja 401 - 600 euroa 16,5 prosenttia vastaajista. Yli 1000 euroa matkallensa varasi 6,8 prosenttia vastaajista (7 kappaletta) ja matkallensa käteistä ei ottanut mukaan 7,8 prosenttia vastaajista (8 kappaletta).

Kuvio 11. Vastaajien ottama käteisrahan määrä Suomesta toiseen euromaahan (103 vastaajaa)

Kysymys 13 selvitti, nostivatko vastaajat käteistä rahaa kohdemaassaan (taulukko 12). Vastaukset jaoutuivat todella tasaisesti, sillä 50,5 prosenttia vastaajista (52 kappaletta)

ilmoitti nostaneensa käteistä ja 49,5 prosenttia vastaajista (51 kappaletta) ilmoitti, etteivät nostaneet käteistä kohdemaassaan.

Taulukko 12. Euromaassa käteistä nostaneiden vastaajien jakautuminen (103 vastaajaa)

Käteisen nosto kohdemaassa	Lukumäärä	Prosenttia
Kyllä	52	50,5 %
Ei	51	49,5 %
Yhteensä	103	100,0 %

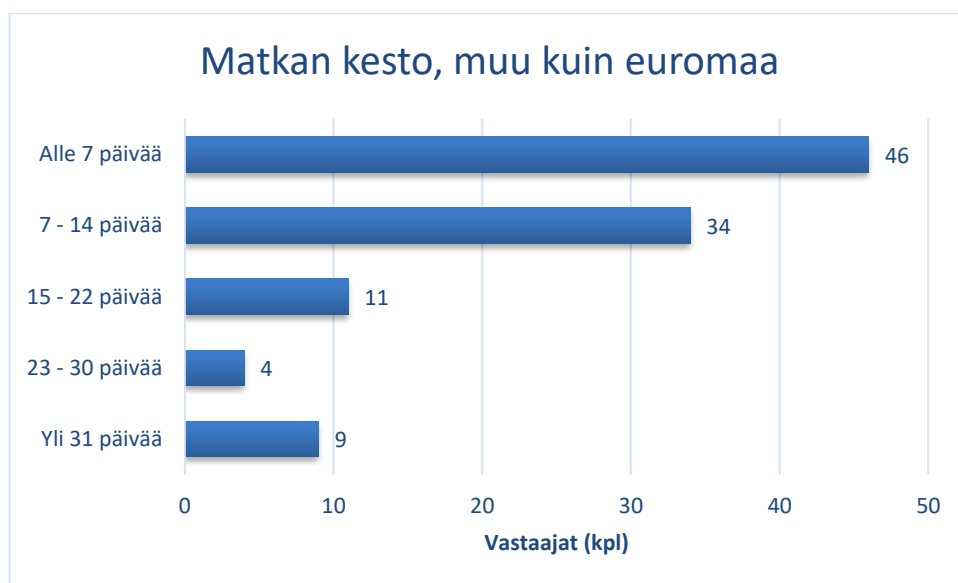
5.2.3 Maksaminen muussa kuin euromaassa

Matkustaminen muuhun kuin euromahan keräsi 105 vastausta, joista voitiin huomioida 104 vastausta. Yhtä vastausta ei voitu huomioida, sillä se käsitteli maksamista euromaassa. Neljä vastaajaa ei ilmoittanut matkansa kohdetta. Suosituimmat matkustusmaat vastaajien keskuudessa olivat *Ruotsi* (22 kappaletta), *Thaimaa* (12 kappaletta) sekä *Yhdysvallat* (12 kappaletta). Kaikki matkustusmaat on esitetty taulukossa 13.

Taulukko 13. Vastaajien vierailemat maat, joissa käytössä muu valuutta kuin euro (100 vastaajaa)

Maa	Lukumäärä	Prosenttia
Australia	2	2,0 %
Bulgaria	1	1,0 %
Egypti	1	1,0 %
Iso-Britannia	7	7,0 %
Etelä-Korea	1	1,0 %
Indonesia	4	4,0 %
Islanti	4	4,0 %
Israel	1	1,0 %
Kroatia	7	7,0 %
Malesia	1	1,0 %
Nepal	1	1,0 %
Norja	1	1,0 %
Puola	4	4,0 %
Ruotsi	22	22,0 %
Sri Lanka	1	1,0 %
Sveitsi	1	1,0 %
Tanska	3	3,0 %
Thaimaa	12	12,0 %
Tshekki	3	3,0 %
Tunisia	1	1,0 %
Turkki	5	5,0 %
Unkari	1	1,0 %
Yhdysvallat	12	12,0 %
Valko-Venäjä	1	1,0 %
Venäjä	2	2,0 %
Yhdistyneet arabiemiirikunnat	1	1,0 %
Yhteensä	100	100,0 %

Matkojen kestot euromaiden (kuvio 10) ja muiden maiden (kuvio 13) välillä ovat saaneet samansuuntaisia tuloksia, joskin kestoiltaan pidempiä matkoja tehtiin jonkin verran enemmän muihin maihin kuin euromaihin. Eniten vastauksia on tässäkin tapauksessa kerännyt *alle 7 päivää*, jonka matka-ajaksi ilmoitti 44,2 prosenttia vastaajista. 7 - 14 päivää matkallaan vietti 32,7 prosenttia vastaajista (34 kappaletta). Lähes neljäsosa vastaajista oli matkoillaan siis yli kaksi viikkoa: 15 - 22 päivää matkalla ilmoitti olleensa 10,6 prosenttia vastaajista (11 kappaletta) ja 23 - 30 päivää 3,8 prosenttia vastaajista (4 kappaletta). Yli 31 päivää matkansa kestoksi ilmoitti 8,7 prosenttia vastaajista (9 kappaletta).

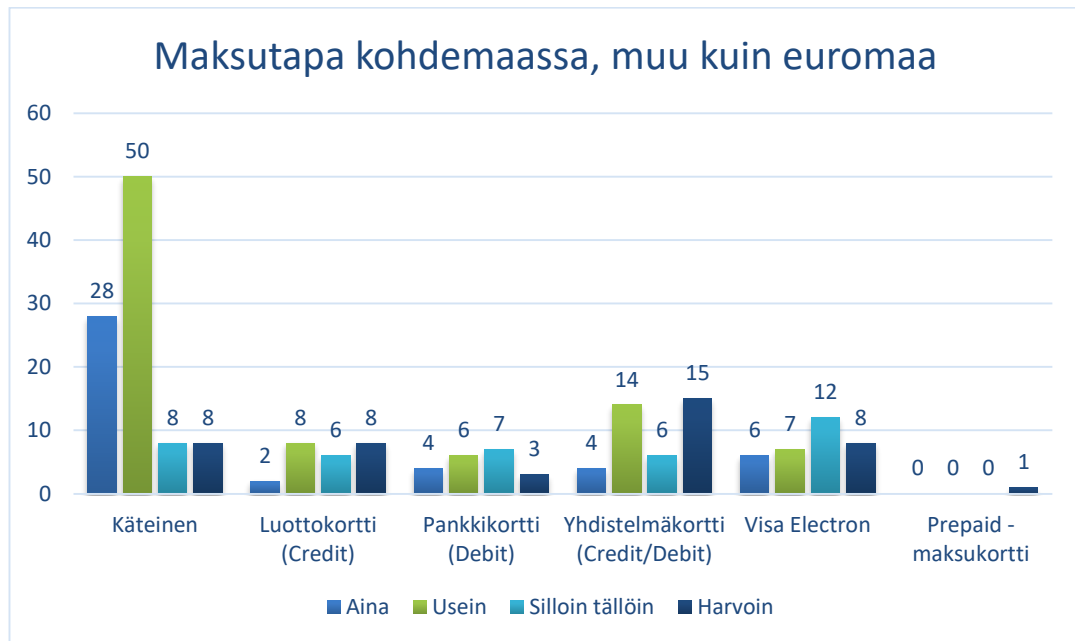
Kuvio 12. Vastaajien matkojen kesto muissa kuin euromaissa (104 vastaajaa)

Taulukko 14 esittää vastaajien maksuvälineiden käyttöä muualla kuin euromaissa. Myös näissä maissa käteistä ilmoittaa käyttäneensä suurin osa vastaajista, 90,4 prosenttia (94 kappaletta). Toiseksi käytetyin maksuväline on yhdistelmäkortti, jota ilmoittaa käyttäneensä 37,5 prosenttia vastaajista (39 kappaletta). Myös Visa Electronin käytön maksutapana on ilmoittanut hieman yli kolmasosan vastaajista - 31,7 prosenttia (33 vastaajaa). Noin viidesosa vastaajista on käyttänyt sekä luottokorttia että pankkikorttia maksutapana.

Taulukko 14. Vastaajien maksutavat muissa kuin euromaissa (104 vastaajaa)

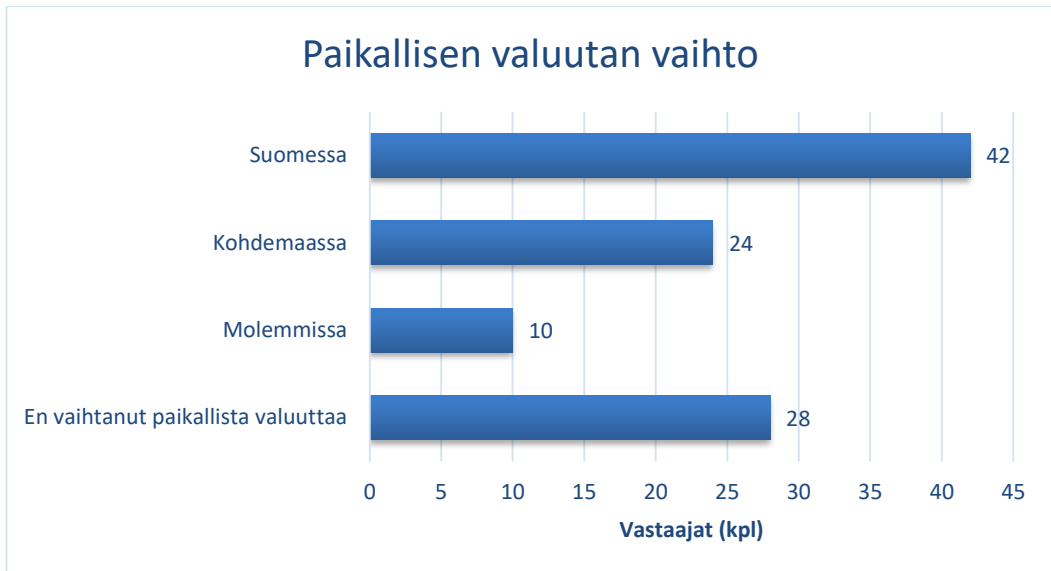
Maksutapa	Lukumäärä	%-vastaajista
Käteinen	94	90,4 %
Luottokortti (Credit)	24	23,1 %
Pankkikortti (Debit)	20	19,2 %
Yhdistelmäkortti (Credit/Debit)	39	37,5 %
Visa Electron	33	31,7 %
Prepaid -maksukortti	1	1,0 %
Vastaajia: 104		

Kuvio 14 havainnollistaa maksutapojen yleisyyttä käyttökertojen mukaan muualla kuin euromaissa. Käteistä maksutapana ilmoitti käyttäneensä *aina* 28 vastaajaa ja *usein* 50 vastaajaa. *Silloin tällöin* tai *harvemmin* käteistä käytti yhteensä 16 vastaajaa. Yhdistelmä-kortin kohdalla vastaukset jakautuivat melko tasaisesti sen usein käytön ja harvakseltaan käytön suhteen - 18 vastaajaa ilmoitti käyttäneensä sitä *aina* tai *usein*, ja 21 vastaajaa *silloin tällöin* tai *harvoin*. Visa Electronin, pankkikortin ja luottokortin käyttö maksutapoina jakautuivat melko tasaisesti. Prepaid-maksukorttia ilmoitettiin käytetyksi maksutapana vain *harvoin*.

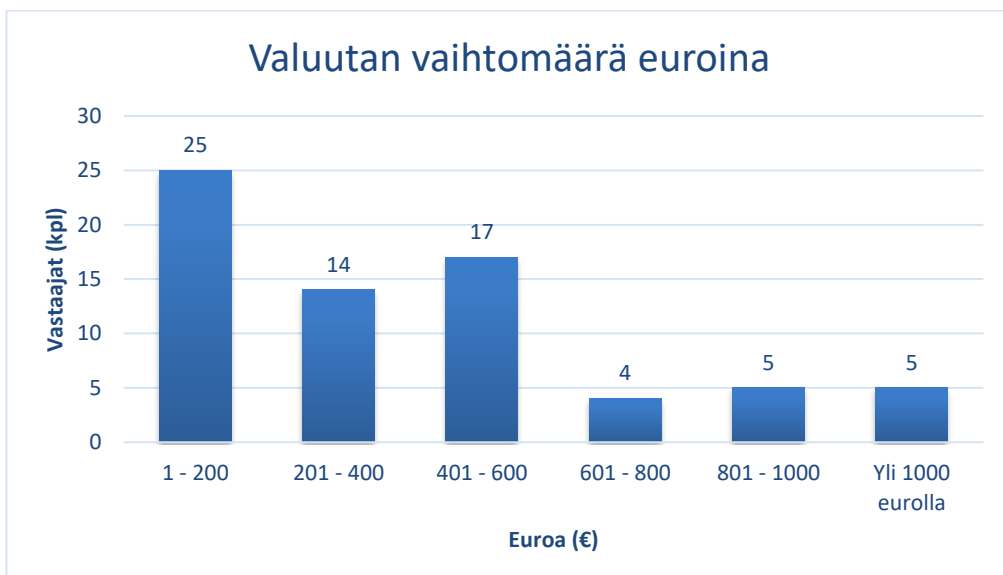
Kuvio 13. Vastaajien maksutapojen jakautuminen käytön mukaan, muu kuin euromaa (104 vastaajaa)

Kysymyksellä 17 haluttiin selvittää, vaihtavatko vastaajat paikallista valuuttaa Suomessa, kohdemaassa, molemmissa vai vaihtavatko he ollenkaan valuuttaa matkustaessaan ulkomaille (kuvio 15). Kohdemaansa valuuttaa Suomessa ilmoitti vaihtaneensa 40,4 prosenttia vastaajista (42 kappaletta). Kohdemaassa ilmoitti vaihtaneensa valuuttaa 23,1 prosenttia vastaajista (24 kappaletta) ja molemmissa 9,6 prosenttia vastaajista (10 kappaletta). 26,9 prosenttia vastaajista (28 kappaletta) ei vaihtanut ollenkaan paikallista valuuttaa.

Kuvio 14. Vastaajien kohdemaan valuutan vaihtopaikka (104 vastaajaa)

Kysymys 18 kartoitti valuuttaa vaihtaneiden vastaajien vaihtosummaa euroina. Kysymys keräsi 70 vastausta, joista suurimman vastaajaryhmän muodostivat 1 - 200 euroa vaihtaneet - heitä kaikista vastaajista oli 35,7 prosenttia (25 kappaletta). Toiseksi eniten vastaajat vaihtoivat euroja paikalliseen valuuttaan 401 - 600 euron edestä, 24,3 prosenttia vastaajista (17 kappaletta). Viidesosa vastaajista, 20,0 prosenttia (14 kappaletta), vaihtoi valuuttaa 201 - 400 eurolla. Yli 1000 eurolla vaihto valuuttaa 7,1 prosenttia vastaajista (5 kappaletta). Vähiten valuuttaa vaihdettiin 601 - 800 eurolla, jonka vastasi 5,7 prosenttia vastaajista (4 kappaletta).

Kuvio 15. Vastaajien vaihtaman valuutan määrä euroina (70 vastaajaa)

Valuutan nostoa kohdemaassa koskeva kysymys keräsi samansuuntaisia tuloksia kuin eurojen nostoa koskenut kysymys euromaissa (taulukko 12). Tässäkin tapauksessa tulok-

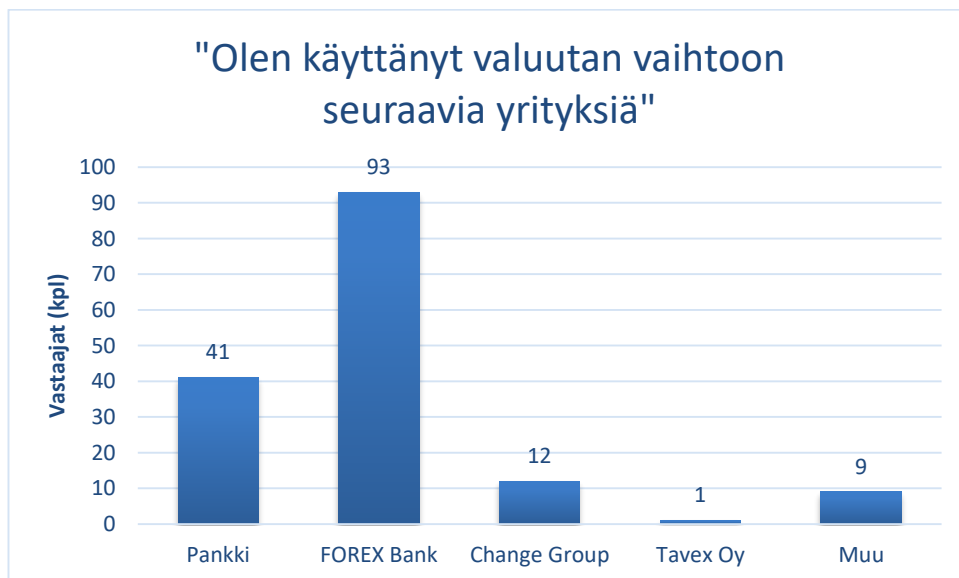
set jakautuivat todella tasaisesti: 51,5 prosenttia vastaajista (52 kappaletta) ilmoitti nostaneensa käteistä valuuttaa ja 48,5 prosenttia (49 kappaletta) ilmoitti, etteivät nostaneet käteistä valuuttaa vieraillessaan maassa (taulukko 15).

Taulukko 15. Kohdemaassa valuuttaa nostaneiden vastaajien jakautuminen (101 vastaajaa)

Valuutan nosto kohdemaassa	Määrä	Prosenttia
Kyllä	52	51,5 %
Ei	49	48,5 %
Yhteensä	101	100,0 %

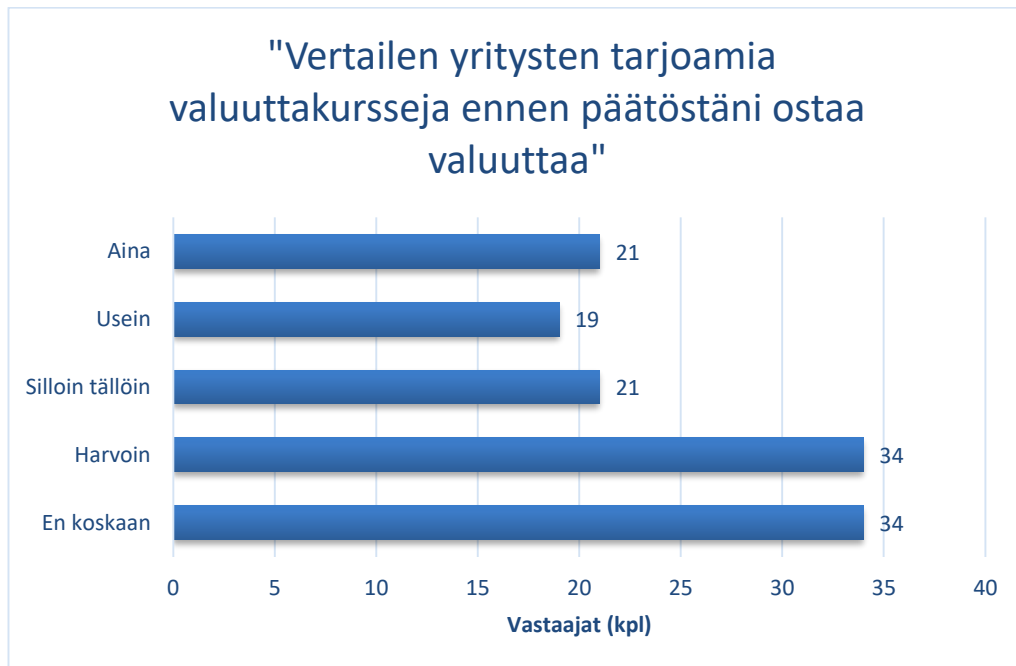
5.2.4 Muut kysymykset

Kysymyksessä 20 tutkittiin, mitä eri valuutanvaihtoon erikoistuneita yrityksiä vastaajat ovat käyttäneet. Kysymys keräsi 119 vastausta, joten puuttuvia arvoja tässä kysymyksessä oli 11,1 prosenttia (15 kappaletta). Vastausvaihtoehtoina olivat pankki, FOREX Bank, Change Group, Tavex Oy ja jokin muu. Vastaajat pystyivät valitsemaan useamman vaihtoehdon kokemuksensa mukaan ja tarvittaessa ilmoittamaan, minkä muun yrityksen palveluita he ovat käyttäneet. Selkeästi eniten vastaajat ovat käyttäneet valuutanvaihtoon FOREX Bankia, jonka ilmoitti 78,2 prosenttia vastaajista (93 kappaletta). Toiseksi eniten vastaajat ovat vaihtaneet valuuttaa pankissa - 34,5 prosenttia vastaajista (41 kappaletta). Change Groupia valuutanvaihtoon on käyttänyt 10,1 prosenttia vastaajista (12 kappaletta) ja Tavex Oy:ta vain yksi vastaaja. Muita valuutanvaihtoon erikoistuneita yrityksiä ilmoitti käyttäneensä 7,6 prosenttia vastaajista (9 kappaletta). Yksi näistä yrityksistä oli muun muassa Bittiraha.fi.

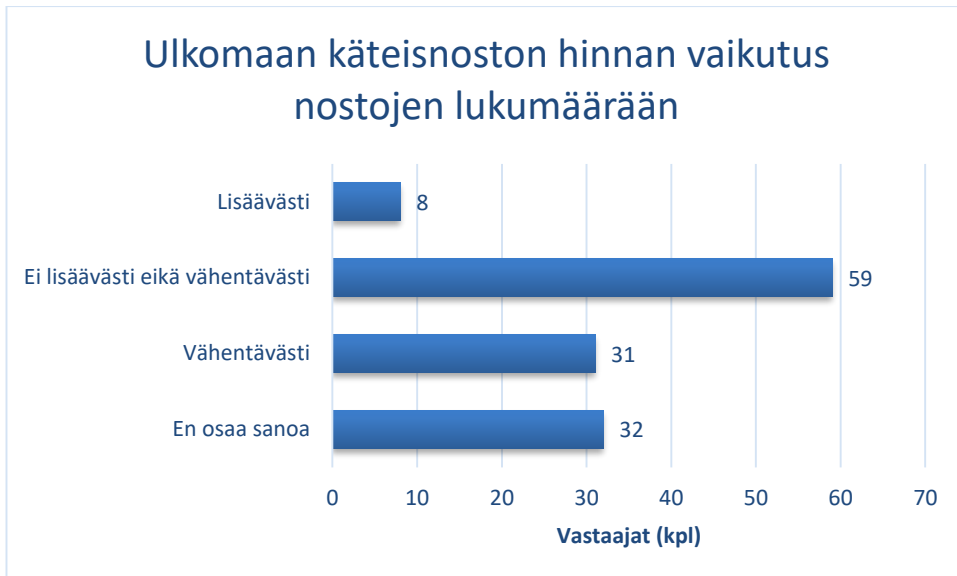
Kuvio 16. Vastaajien kokemus valuutanvaihtoon erikoistuneista yrityksistä (119 vastaajaa)

Kysymys 21 selvitti vertailevatko vastaajat yritysten tarjoamia valuuttakursseja ennen kuin he päättävät ostaa valuuttaa matkaansa varten. Kysymys keräsi 129 vastausta, ja puuttuvia arvoja tässä kysymyksessä oli 3,7 prosenttia (5 kappaletta). 26,4 prosenttia vastaajista (34 kappaletta) ilmoitti, *etteivät koskaan* vertaile yritysten tarjoamia valuuttakursseja ennen päätöstä ostaa valuuttaa. Saman verran vastaajia ilmoitti, että vertailevat vain *harvoin* yritysten tarjoamia valuuttakursseja. *Aina* tai *silloin tällöin* valuuttakursseja ilmoitti vertailevansa 16,3 prosenttia vastaajista (21 kappaletta). 14,7 prosenttia vastaajista (19 kappaletta) ilmoittivat vertailevansa valuuttakursseja *usein*.

Kuvio 17. Vastaajien valuuttakurssien vertailu (129 vastaajaa)

Kysymys 22 tarkasteli pankkien asettamien ulkomaan käteisnostojen hintojen vaikutusta ulkomailla tapahtuvien käteisnostojen lukumäärään (kuvio 19). 130 vastaajaa vastasi tähän kysymykseen, joten puuttuvia arvoja oli 3,0 prosenttia (4 kappaletta). 45,4 prosenttia vastaajista (59 kappaletta) ilmoittaa käteisnostojen hinnat eivät lisäävästi eivätkä vähentävästi heidän nostojensa lukumäärään ulkomailla. Pankkien asettamilla hinnoilla on nostoja vähentävä vaikutus, vastaa 23,8 prosenttia vastaajista (31 kappaletta). 6,2 prosenttia vastaajista (8 kappaletta) ovat sitä mieltä, että hinnat vaikuttavat lisäävästi heidän nostojensa määrään ulkomailla. Noin neljäsosa vastaajista ei osannut sanoa, vaikuttaako pankkien asettamat hinnat heidän käteisnostojensa lukumäärään ulkomailla.

Kuvio 18. Ulkomaan käteisnostojen hintojen vaikutus käteisnostojen lukumäärään (130 vastaajaa)

Pankit tarjoavat asiakkailleen mahdollisuuden asettaa käyttörajoituksia maksukorteille. Kysymys 23 selvitti, ovatko vastaajat asettaneet maksukorteilleen näitä käyttörajoituksia (kuvio 20). Kysymys keräsi 133 vastausta, joten puuttuvia arvoja oli yksi kappale. Vastaajista 77,4 prosenttia (103 kappaletta) ilmoitti asettaneensa maksukorteilleen käyttörajoituksia. Käyttörajoituksia ei ole asettanut korteilleen 18,0 prosenttia vastaajista (24 kappaletta). 4,5 prosenttia vastaajista (6 kappaletta) eivät osanneet sanoa, onko heidän maksukorteilleen asetettu mitään käyttörajoituksia.

Kuvio 19. Vastaajien asettamien käyttörajoitusten yleisyys (133 vastaajaa)

Kyselyn lopussa oli avoin kysymys vastaajien maksukokemuksista Suomessa ja ulkomailta. Tarkoitus oli selvittää, miksi maksukortilla tai käteisellä maksaminen on vastaajalle mieluisampaa ja mitä hyötyjä ja haittoja he kokevat olevan näiden maksutapojen käytös-

sä. Siinä, missä aiemmat kysymykset selvittivät vastaajien maksutottumuksia ja niiden lukumääriä, avoimen kysymyksen tarkoitus oli antaa syitä maksutavan valinnalle.

Vastaajat pitävät maksukortilla maksamista Suomessa helppona, luotettavana, käteväenä ja nopeana maksutapana. Maksukortti vie myös vähemmän tilaa lompakossa kuin käteinen raha. Miinuksena korttimaksamisessa pidetään rahan kulumisen hankalampaa seuraamista ja yhteyskatkoksia, jolloin kortilla maksaminen ei onnistu. Osa vastaajista liputti myös rahankäytön helpon seuraamisen puolesta, sillä kulutusta voi nykyään seurata reaaliajassa mobiilipankissa.

"Maksan Suomessa kaikki ostokset kortilla. Silloin harvoin, kun nostan käteistä rahaa, tuntuu että tuhlaan rahan helpommin turhaan krääsään ja teen pienempiä ostoksia mitkä jäisi useimmin tekemättä korttistoilla. Ulkomailla käytän korttia vaan viimeisessä hädässä, pelottaa kortin kopiointi yms. jutut. Pidän muutenkin pankkitilillä vain vähän käyttörahaa ja siirrän tarvittaessa mobiilipankilla kätevästi lisää rahaa käyttötillille."

- Nainen, 26 v.

Käteistä käytetään harvemmin ja vastaajat ilmoittavat käyttävänsä käteistä lähinnä pieniin ostoksiin ja paikoissa, joissa maksukortit eivät käy, kuten esimerkiksi toreilla. Käteisen nosto koetaan vaivalloiseksi ja vaikeasti muistettavaksi, sillä automaatteja koetaan olevan vähäisesti tarjolla tai vaikeasti saavutettavissa. Käteinen tulee tuhlettua myös helpommin.

"Maksan lähes aina kortilla. Lompakossa on harvemmin käteistä. Käteistä tarvitsen vain lapsia varten, jotta he voisivat itse käydä esim. lähi-Siwassa ostamassa jätskiä. Vanhemmalle lapselle (12v) olemme juuri hankkineet oman kortin, juuri siksi, ettei käteistä aina löydy vanhempien lompakosta."

- Nainen, 39 v.

Myös ulkomailla maksukortilla maksamista pidetään helppona vaihtoehtona, mutta vastaajat suosivat käteismaksamista sen turvallisuuden vuoksi. Korttimaksamista ei pidetä kaikissa paikoissa luotettavana, sillä huijausriskiä pidetään suurempana kuin Suomessa. Pelkona kortin käytössä ulkomailla on, että maksukortin tiedot kopioidaan tai automaatti vie maksukortin.

Maksukortit eivät myöskään käy kaikissa paikoissa maksuvälineenä, joten käteistä on hyvä pitää mukana kaiken varalta edes pieninä summina. Vastaajat kertovat maksavansa maksukortilla suuret summat, kuten esimerkiksi hotellimaksut. Korttimaksamisen etuna pidetään, että rahaa ei tarvitse erikseen vaihtaa. Korttimaksamista pidetään luotettavampana Euroopassa kuin Euroopan ulkopuolella. Kortilla maksaminen koetaan turvalliseksi myös silloin, jos liike vaikuttaa turvalliselta, kuten tunnettujen isojen brändien myymälöissä.

"Ulkomaille mentäessä koen turvallisemmaksi riittävän käteismäärän nostamisen etukäteen, jotta kohdemaassa ei joudu esimerkiksi tilanteeseen, että kortit eivät toimi. Euroopassa ja turistikohteissa käteisellä maksu tuntuu olevan toivotumpi ja helpompi maksutapa kuin luottokortti. Vielä edellisellä ulkomaanmatkalla Visa Electron ei toiminut kaikkialla maksuvälineenä Lontoossa, joten käteinen on luotettavampaa."

- Nainen, 25 v.

Ulkomailla käteisellä maksaessa rahan käyttö on helpommin hallittavissa, kun rahan kuluksen näkee konkreettisesti - on helpompi pysyä matkabudjetissa, eikä budjetti ylitä. Kortilla maksaessa tulee helpommin käytettyä enemmän rahaa kuin oli tarkoitus. Käteismaksamisen riskinä pidetään käteisvarkauden mahdollisuutta.

5.3 Yhteenveto

Vastaajien sukupuolijakauma osoittautui naisvoittoiseksi, sillä 62 prosenttia vastaajista oli naisia ja 38 prosenttia miehiä. Vastaajien mediaani-ikä oli 26 vuotta ja moodi 25 vuotta. Keskiarvoksi muodostui 33 vuotta. Eniten vastauksia tuli Uudellamaalla asuilta, joita vastaajissa oli jopa 63 prosenttia. Pohjois-Pohjanmaalla asuvien ryhmä oli toiseksi suurin - 15 prosenttia vastaajista. Tulosten perusteella tavallisinta vastaajaa voisi kuvailla 26-vuotiaaksi Uudellamaalla asuvaksi naiseksi.

Yleisin maksukortti vastaajien keskuudessa oli yhdistelmäkortti (52 %), josta löytyvät siis sekä pankki- että luottokortin ominaisuudet. Toiseksi suosituimpia maksukortteja olivat pankkikortti ja Visa Electron-maksukortti. Näitä maksukortteja käytetään sekä päivittäisessä että viikoittaisessa maksamisessa. Luottokorttia käytetään vain kuukausittain tai harvemmin. Käteistä käytetään myös vain kuukausittain tai jopa viikoittain, mutta päivittäin sitä ilmoitti käyttävänsä vain alle 10 prosenttia vastaajista. Käteistä nostetaan pääasiassa

Otto -automaatista kuukausittain tai harvemmin ja noston määrä on yleisimmin 40 euroa. Pankkien asettamat käteisnostojen hinnat eivät vaikuta juurikaan vastaajien halukkuuteen nostaa käteistä automaatista.

Toiseen euromaahan matkustaessa suosituimman kohteet vastaajien kesken olivat Espanja (20 %), Saksa (15 %), Kreikka (13 %) sekä Viro (13 %). Suurin osa vastaajista oli matkallaan enintään kaksi viikkoa. Yleisin maksutapa muissa euromaissa kuin Suomessa oli selkeästi käteinen, jota matkallaan ilmoitti käyttäneensä melkein kaikki vastaajat (95 %). Käteistä käytettiin maksutapana joko aina tai usein. Käytetyimmät maksukortit olivat Visa Electron ja yhdistelmäkortti, joita ilmoitti käyttäneensä kumpaakin hieman yli kolmasosa vastaajista. Näitä kortteja vastaajat ilmoittivat käyttäneensä maksutapana usein. Luotokorttia näissä maissa käytettiin vain silloin tällöin tai harvoin. 92 prosenttia vastaajista ilmoitti ottaneensa käteistä rahaa mukaan toiseen euromaahan. Yleisin matkakassan määrä oli alle 200 euroa. Käteistä kohteessa nosti puolet vastaajista.

Muihin kuin euromaihin matkanneiden suosikkikohteet olivat Ruotsi (22 %), Thaimaa (12 %) ja Yhdysvallat (12 %). Matka muualle kuin euromaahan kesti myös pääsääntöisesti enintään 14 päivää. Näissäkin maissa käteinen oli suosituin maksutapa, ja sitä maksutapana ilmoitti käyttäneensä 90 prosenttia vastaajista. Käteistä maksutapana käytettiin näissä maissa aina tai usein. Käytetyimmät maksukortit olivat yhdistelmäkortti (38 %) ja Visa Electron (32 %). Näitä maksukortteja vastaajat ilmoittivat käyttäneensä maksutapana usein, silloin tällöin tai harvoin. Paikallista valuuttaa Suomessa ennen lähtöään vaihtoi 40 prosenttia vastaajista ja kohdemaassa 23 prosenttia vastaajista. Noin viidesosa vastaajista ei vaihtanut lainkaan kohdemaansa valuuttaa. Suurin osa vastaajista vaihtoi valuuttaa alle 600 eurolla, ja eniten vastauksia keräsi enintään 200 euron vaihtosumma. Valuuttaa nosti kohdemaassa hieman yli puolet vastaajista.

Suosituin valuutanvaihtoa tarjoava yritys on vastaajien keskuudessa FOREX Bank, jossa valuuttaa on vaihtanut 78 prosenttia vastaajista. Toiseksi eniten on käytetty pankkien valuutanvaihtopalveluita, joista oli kokemusta hieman yli kolmasosalla vastaajista. Vain 16 prosenttia vastaajista ilmoitti vertailevansa valuuttakursseja aina ennen päätöstään ostaa valuuttaa ja viidesosa vastaajista ei vertaile valuuttakursseja koskaan. Hieman alle puolet vastaajista ilmoittivat myös, että pankkien asettamat ulkomaan käteisnostojen hinnat eivät vaikuta lisäävästi eivätkä vähentävästi heidän käteisnostojen määrään. Hinoilla on nostaja vähentävä vaikutus noin viidesosaan vastaajista. Pankkien tarjoamia käyttörajoituksia on asettanut maksukorteilleen 77 prosenttia vastaajista.

Vastaajat kertovat, että Suomessa maksukortilla maksaminen helppo ja luotettava maksutapa, joka säästää aikaa. Lähimaksuominaisuutta pidetään myös hyvänä. Maksukortit vievät myös vähemmän tilaa lompakossa, kuin käteinen raha. Miinuksena maksukortilla maksamisessa pidetään rahan kulumisen vaikeampaa seuraamista. Osa vastaajista piti rahankäytön seuraamista myös helppona nykyisen mobiilipankin ansiosta. Käteistä käytetään Suomessa lähinnä pieniin ostoksiin ja paikoissa, joissa maksukortit eivät käy. Lisäksi käteistä annetaan lapsille pieniä ostoksia varten. Käteisen nosto koetaan myös vaivalloiseksi, sillä se on hankala muistaa ja automaatteja on harvassa. Käteinen tulee tuhlettua helposti myös turhiin ostoksiin, mitä ei maksukortilla viitsisi edes maksaa.

Ulkomailla suositaan käteismaksamista sen turvallisuuden vuoksi. Vastaajat kertovat, että matkabudjetissa on myös helpompi pysyä, kun näkee rahan kulutuksen konkreettisesti. Käteistä otetaan mukaan myös varalta, jos maksukortteja ei hyväksytä maksutapana tai kortit eivät toimi huonojen yhteyksien vuoksi. Käteismaksamisen riskinä puolestaan pidetään käteisvarauksien mahdollisuutta. Maksukorteilla maksamista pidetään helppona vaihtoehtona myös ulkomailla ja sen etu on, että valuuttaa ei tarvitse vaihtaa. Sitä pidetään luotettavampana Euroopassa kuin sen ulkopuolella. Korttimaksamista ei yleisesti pidetä kovin luotettavana, ja vastaajat kertovat, etteivät käytä mielellään maksukorttia ulkomailla. Syitä ovat erilaiset huijaukset, maksukorttien tietojen kopiointi tai mahdollisuus, että automaatti vie kortin. Vastaajat eivät mielellään halua ongelmiin maksukorttien kanssa ulkomailla.

Yhteenvetona tavallinen vastaaja on suomalainen 26-vuotias nainen Uudeltamaalta. Hän omistaa sekä yhdistelmäkortin että Visa Electronin ja käyttää niitä päivittäisessä maksamisessaan. Hän mielellään käyttää kortin lähimaksuominaisuutta. Käteistä hän nostaa Otto -automaatista kerran kuussa noin 40 euroa, joita hän käyttää pieniin ostoksiin, baari-iltana tai kirpputorilla. Ulkomaille lähtiessään hän on reissussa viikon ja varaa mukaansa noin 200 euroa tai vaihtaa sen Suomessa FOREX Bankissa ulkomaan valuutaksi. Kortit hän ottaa kuitenkin mukaan, ja käyttää niitä mielellään turvallisissa kohteissa ja tuttujen brändien myymälöissä. Kaiken varalta hän on asettanut maksukortteihinsa käyttörajoitukset väärinkäytösten estämiseksi.

6 Pohdinta

Tässä kappaleessa pohditaan saatuja tuloksia ja verrataan niitä olemassa olevaan teoriaan. Pohdinnan jälkeen siirrytään johtopäätöksiin asetettujen tutkimuskysymysten ja hypoteesin osalta, ja käydään läpi, miten Suomessa ja ulkomailla saatujen tulosten puitteissa kannattaa maksaa. Hyvän tutkimuksen ominaisuuksiin kuuluu tutkimuksen laadun ja luotettavuuden arviointi, joka löytyy myös tästä kappaleesta. Tämä tutkimusta voisi kehittää paremmaksi pienillä muutoksilla, ja tutkimus on luonut myös mahdollisuuksia hyviin jatkotutkimuksiin, joten kehittämis- ja jatkotutkimusehdotuksia annetaan tämän kappaleen lopussa.

Suomessa tapahtuvan käteis- ja korttimaksamisen tulokset olivat samansuuntaisia kuin Suomen Pankin julkaisemissa tutkimuksissa: maksukorttia käytetään maksutapana päivittäin. Suosituimmat maksukortit päivittäismaksamisessa olivat Visa Electron, pankkikortti ja yhdistelmäkortti. Luottokorttia käytetään selkeimmin kuukausittain tai harvemmin. Korttien käyttöjen eroja voi selittää se, että esimerkiksi päivittäiset ruokaostokset halutaan maksaa pankkitilillä jo olevalla saldolla, mutta luottokortilla tehdään suurempia hankintoja, joita tapahtuu vähemmän. Tätä ajatusta tukee myös vuoden 2014 maksutilastot (Suomen Pankki 2016), joissa ilmeni, että vaikka debit-korteilla tehtiin lukumääräisesti noin 90 prosenttia kaikista korttimaksuista, niin luottokorteilla maksettujen maksujen keskimääräinen arvo oli kuitenkin hieman suurempi. Tosin tämän opinnäytetyön tutkimuksessa täytyy huomioida, että yhdistelmäkortin käyttöä koskevissa kysymyksissä ei ole eritelty, käyttääkö vastaaja pankki- vai luotto-ominaisuutta.

Suomen Pankin kuluttajakyselyn mukaan käteistä vuonna 2016 päivittäistavaroiden yleisimpänä maksutapana käyttää 13 prosenttia kyselyyn vastanneista. Tämän opinnäytetyön tutkimuksessa päivittäin käteistä maksutapana käyttää 7,5 prosenttia vastaajista. Erotus voi johtua pienemmästä otoksesta, mutta tulokset ovat samansuuntaisia ja puhuvat käteisen vähäiset käytön puolesta päivittäistavaroiden maksutapana. Eniten vastaajat käyttävät käteistä kuukausitasolla. Kortti- ja mobiilimaksamisen käyttömukavuus on varmastikin syynä käteisen käytön syrjäytymiseen, sillä avoimissa vastauksissa vastaajat puhuivat korttimaksamisen helppoudesta ja vaivattomuudesta ja käteisellä maksamista sekä vaihtorahojen kuljettamista pidettiin pääsääntöisesti vaivalloisena.

Vuonna 2014 Suomen automaateista nostettiin käteistä noin 14 miljardia euroa ja keskimääräisen käteisnoston määrä oli hieman alle 100 euroa per nosto (Suomen Pankki 2016). Myös tämän tutkimuksen nostojen keskiarvoksi muodostui hieman päälle 70 euroa, mutta keskiarvoa on nostanut vastaajien muutamat suuremmat nostomäärät. Mediaani

tämän tutkimuksen nostojen määrässä on 40 euroa, joka on todenmukaisempi nostomäärä vastauksia tarkastellessa. Suuri osa vastaajista oli 20 - 29 vuotiaita ja mahdollisesti opiskelijoita, joten se voi olla syynä pienempien nostomäärien lukumäärään. Käteistä nostetaan eniten kuukausitasolla, ja suosituin nostokanava on Otto. -automaatti. Otto. -automaatin suosio voi johtua automaattien yleisyydestä ja ilmaisista nostoista. Muissa käteisnostoautomaateissa on usein veloitus, jos haluaa nostaa käteistä. Selkeästi kaupan kassalta nosto tuntuu vielä vieraalta, koska sitä käyttää harvakseltaan vain kymmenkunta vastaajaa. Tosin vain noin 10 prosenttia vastaajista ilmoitti hintojen vaikuttavan vähentävästi nostojen lukumäärään ja suurimpaan osaan vastaajista hinnoilla ei ollut vaikutusta. Se voi johtua siitä, että käteistä nostetaan niin harvoin, että nostamisesta ei joudu maksamaan mitään kuukausitasolla tai pankit ovat osanneet hinnoitella nostohinnat oikein ja kuluttajat ovat valmiita maksamaan tämän hinnan.

Euromaihin suuntautuneet matkat sijoittuivat suurimmilta osin Espanjaan, Saksaan, Kreikkaan ja Viroon. Nämä matkakohteet ovat myös tilastokeskuksen listalla, joka sisältää suomalaisten suosittujen vapaa-ajan matkojen kohteet vuonna 2015, jotka sisältävät yöpymisen kohteessa (Tilastokeskus 2016). Noin puolet euromaihin suunnatuista matkoista kesti enintään viikon ja hieman alle puolet enintään 14 vuorokautta. Nämä johtuvat varmasti suomalaisten lomien pituudesta ja Suomen ja matkakohteiden välisestä hyvistä lento- tai laivayhteyksistä. Euromaihin on helppo lähteä vain viikoksi tai alle, koska lentomatkat ovat lyhyet eikä aikaero vaikuta samalla tavalla jaksamiseen kuin kaukokohteisiin matkustaessa.

Selkeästi suosituin maksutapa euromaissa on käteinen, jota ilmoitti käyttävänsä maksutapana melkein jokainen vastaaja (95 %). Käteistä maksutapana käytetään joko aina tai usein. Maksukorttien käyttö maksutapana on vähäisempää kuin Suomessa, mutta käytetyimmät maksukortit ovat samat: Visa Electron, yhdistelmäkortti ja pankkikortti. Näitä käytetään maksukortteina usein. Luottokorttia käytetään maksutapana silloin tällöin tai harvoin. Tosin voin olla mahdollista, että yhdistelmäkortin luotto-ominaisuutta käytetään myös maksutapana, mutta se ei näy erikseen vastauksissa. Vastaajat käyttävät siis euromaissa maksutapoina rinnakkain sekä käteistä että maksukorttia, mutta maksukorttia selkeästi vähemmän. Tulokset vastaavat Suomen Pankin maksuneuvoston esitystä käteisen käytöstä 2015, jossa on listattu euroalueen yritysten suosimat maksutavat asiakkailta (kuva 2). Euroalueella hieman yli puolet (51 %) yrityksistä suosivat käteismaksamista asiakkailta, pankkikortilla hieman alle puolet (43 %) ja luottokortilla hieman yli kolmasosa (36 %) yrityksistä. (Suomen Pankki 2016) On siis hyvä olla sekä käteistä että maksukortti mukana euromaissa matkustaessa.

Opinnäytetyön kuviossa 4 ilmenee, että liikkeelle laskettua käteisrahaa Suomessa on alkanut virrata ulkomaille vuoden 2002 jälkeen, jolloin Suomessakin otettiin käyttöön yhteinen euroraha. Osasyynä voi olla, että Suomesta otetaan käteistä rahaa mukaan matkustaessa muihin euromaihin. EU:n vapaan liikkuvuuden ansiosta ja halpalentoyhtiöiden ansiosta matkustaminen on varmasti euromaiden sisällä kasvanut. Myös tämän opinnäytetyön tutkimuksessa näkyy, että Suomesta viedään käteistä rahaa mukanaan matkustaessaan euromaihin, sillä noin 92 prosenttia vastaajista ilmoittivat ottaneensa käteistä rahaa mukaansa matkalleen toiseen euromaahan. Hieman alle puolet, 41 prosenttia vastaajista ilmoittivat ottaneensa mukaan 1 - 200 euroa. Suurin osa vastaajista ilmoitti ottaneensa maksimissaan 600 euroa. Suurempia summia otettiin mukaan ulkomaille melko tasaisesti. Mukaan otetut euromäärät ja matka-aika kulkevat tässä tutkimuksessa käsi kädessä - matka-aika oli pääsääntöisesti alle 7 päivää ja matkakassa 1 - 200 euroa.

Suosituimmat matkustusmaat euromaiden ulkopuolelle olivat Ruotsi, Thaimaa ja Yhdysvallat. Ruotsi oli selkeästi eniten vierailtu maa, mikä johtuu varmastikin sen maantieteellisestä sijainnista ja hyvistä kulkuyhteyksistä Ruotsiin. Eniten vastauksia keräsi alle viikon kestäneet matkat (44 %), mikä on varmasti seurausta Ruotsiin tehtävistä matkoista. Ruotsiin tehdään paljon päivamatkoja, yöristeilyjä sekä yöpymisen Ruotsissa sisältäviä matkoja (Tilastokeskus 2016). Hieman yli kolmasosa matkoista kesti enintään kaksi viikkoa, mikä on varmasti kytköksissä suomalaisten lomiin töistä ja matkayhtiöiden tarjoamien pakettimatkojen pituudesta. Esimerkiksi Thaimaahan lähdetään usein pariiksi viikoksi, koska viikko Thaimaassa aikaerojen vuoksi voi olla aika rankkaa. Pidempiä matkojen kestoja muualle ulkomaille oli hieman enemmän kuin euromaihin, ja se selittyy varmasti sillä, että maantieteellisesti ne ovat usein kauempana Suomesta kuin euromaat ja matkaan halutaan varata enemmän aikaa.

Myös muissa kuin euromaissa käteisen on kaikista käytetyin maksutapa, ja sitä ilmoitti maksutapana käyttäneensä 90 prosenttia vastaajista. Sitä maksutapana käytetään aina tai usein. Maksukortteja käytetään myös maksutapana käteisen rinnalla, ja käytetyimpien joukossa on myös näissä maissa Visa Electron ja yhdistelmäkortti. Visa Electronia ei tosin käytetä yhtä usein kuin Suomessa ja euromaissa, vaan sitä käytetään silloin tällöin. Pankkikortin sijaan kolmanneksi kortiksi nousee luottokortti, jota ilmoitti käyttäneensä viidesosa vastaajista. Luottokortin suosio voi johtua siitä, että sillä mielellään maksetaan erilaisia varauksia, kuten auto- tai hotellivarauksia. Luottokortin käytöllä voi olla yhteys myös Yhdysvaltoihin matkustaneihin, sillä Yhdysvalloissa luottokortti on lähes välttämätön (Suomen suurlähetystö Washington 2016).

Käteistä käytetään siis mielellään ulkomailla ja paikallista valuuttaa on mahdollista vaihtaa joko Suomessa tai vasta kohdemaassa paikallisessa valuutanvaihtopisteessä tai pankissa. Valuuttaa ei tarvitse välttämättä vaihtaa ollenkaan, jos haluaa tehdä ostoksensa vain maksukortilla tai vaihtoehtoisesti nostaa rahaa kohdemaassa paikallisesta automaatista tai pankista. Tämän opinnäytetyön kyselyssä Suomessa paikallista valuuttaa ilmoitti vaihtaneensa 40 prosenttia vastaajista eli melkein puolet vaihtavat paikallista valuuttaa Suomessa. Kohdemaassa valuuttaa vaihtoi noin neljäsosa vastaajista ja molemmissa 10 prosenttia vastaajista. Melkein kolmasosa vastaajista ei vaihtanut paikallista valuuttaa lainkaan. Vaihdetut vaihtosummat sijoittuvat näissäkin tapauksissa suurimmaksi osaksi alle 600 euroon. Suurin ryhmä on edelleen 1 - 200 euroa vaihtaneet, mutta vastaajien määrä on pienempi kuin euromaihin matkustaneissa. Suuremmat vaihtosummat voivat selittyä sillä, että halutaan varata enemmän paikallista valuuttaa mukaan erilaisten korttihuijauksien takia. Kortit eivät myöskään toimi joka paikassa, joten on hyvä olla paikallista valuuttaa mukana. Valuuttaa nostetaan jonkin verran myös kohdemaassa, sillä sitä ilmoitti nostaneensa noin joka toinen vastaaja.

Suomessa toimii muutamia valuutanvaihtoon erikoistuneita yrityksiä ja pankeista ainakin OP ja Danske Bank tarjoavat asiakkailleen omaa valuuttavalikoimaansa. FOREX Bank lienee kaikista tunnetuin valuutanvaihtoon erikoistunut yritys, sillä yrityksellä on toimipisteitä ympäri Suomea ja laajin valuuttavalikoima. Samansuuntaisia tuloksia on myös tämän opinnäytetyön tuloksissa, sillä FOREX Bankia valuutan vaihtoon on käyttänyt 78 prosenttia vastaajista. Pankkien valuutanvaihtopalveluita on puolestaan käyttänyt hieman yli kolmasosa vastaajista - 35 prosenttia. Change Groupin palveluita on käyttänyt vain 10 prosenttia vastaajista. Change Groupin alhainen käyttömäärä on hieman yllättävä, koska Change Group on ainoa valuutanvaihtoyritys Helsinki-Vantaan lentoasemalla. Eli jos valuuttaa ei ole vaihtanut etukäteen ja vaihdon jättää vasta lentokentälle, on ainoa mahdollisuus Change Group. Toisaalta tämä voi kertoa siitä, että vastaajat ovat valveutuneita valuutanvaihdon suhteen, ja tekevät tilauksen suoraan lentokentälle Airpro Travel Services -pisteeseen tai vaihtavat muualla ennen lähtöään matkalle.

Valuuttakurssien vertailu voi tuoda huomattaviakin säästöjä, jos vaihtosumma on suuri. Valuutanvaihtoa tarjoavat yritykset tarjoavat eri kurssveja samalle valuutalle, joten hintavertailu voi olla silloin tällöin paikallaan. Tässä opinnäytetyössä valuuttaa tarjoavien yritysten valuuttakurssveja ja toimitushintoja on vertailtu taulukossa 3. Myös vastaajien valuuttakurssien vertailua tutkittiin tässä opinnäytetyössä ja vastaukset jakautuivat aika tasan aina/silloin tällöin ja harvoin/en koskaan välillä. Voisi siis päätellä, että puolet vastaajista ovat kiinnostuneita, mistä valuuttaa saisi parhaalla hinnalla, ja puolet taas tekevät vertailua harvemmin tai eivät koskaan. Mielenkiintoista tässä on se, että opinnäytetyössä teh-

dyn vertailun mukaan Ruotsin kruunujen hinta oli kallein FOREX Bankissa vaihdettuna (taulukko 3), mutta FOREX Bank on silti käytetyin valuutanvaihtoa tarjoava yritys. Täytyy toki ottaa huomioon, että lopullinen hinta muodostuu usein myös vaihto- ja toimitusmaksuista, jotka voivat tehdä huonommasta kurssista huolimatta loppupeleissä edullisemman vaihtoehdon.

Ulkomaan valuuttaa on mahdollista saada myös nostamalla sitä paikallisesta automaatista tai pankista, kuten aiemmin todettiin. Tämän opinnäytetyön vastaajilta kysyttiin, onko käteisnoston hinnalla vaikutusta nostojen lukumäärään ulkomailla. Pankkien ulkomaan käteisnostojen hinnat on kerätty vertailun vuoksi taulukkoon 4. Lähes puolet kyselyyn vastanneista (45 %) kertoivat, ettei hinnoilla ole vaikutusta heidän nostojensa lukumäärään lisäävästi eikä vähentävästi. Voidaan siis sanoa, että hinnat on asetettu sopiviksi ajatellen ulkomaan nostoja. Nostojen määrään vähentävästi hinnat vaikuttavat lähes neljäsosaan vastaajista eli mielellään he eivät maksa käteisnostosta aiheutunutta lisähintaa. Avoimissa vastauksissa tulikin esille, että nostetaan mieluummin isoja summia kerralla kuin pieniä summia vähän väliä. Neljäsosa vastaajista ei osannut sanoa, onko hinnoilla vaikutusta heidän nostojensa lukumäärään. Voi olla, että nämä vastaajat eivät ole tietoisia, minkä verran käteisen nostaminen maksaa ulkomailla, joten eivät siksi osanneet sanoa.

Maksukorteille on tarjolla erilaisia käyttörajoituksia, joita pankit suosittelevat asetettaviksi kortin katoamisen varalta tai väärinkäytösten estämiseksi. Turvarajoja voivat olla muun muassa kertaluonteiset tai vuorokausikohtaiset nostorajat sekä maantieteelliset turvarajat. Tähän opinnäytetyöhön vastanneet henkilöt ovat asettaneet hyvin turvarajoja omistamilleen korteille, sillä 77 prosenttia vastaajista on asettanut maksukortilleen pankkien tarjoamia käyttörajoituksia. Käyttörajoituksia ei ole asettanut 18 prosenttia vastaajista ja vain 5 prosenttia vastaajista ei ole tietoisia, onko heidän korteillaan käyttörajoituksia. Käyttörajoituksia voi tutkia itse verkkopankin kautta tai käydä asettamassa ne omassa pankkikonttorissaan.

Avoimet vastaukset antoivat hyviä vastauksia ja syitä maksutavan valintaan käteis- ja korttimaksamisen välillä. Maksukorteilla maksetaan Suomessa, koska se on luotettavaa ja nopeaa. Lähimaksuominaisuus on tehnyt kortilla maksamisesta entistä vaivattomampaa. Maksukortit vievät vähemmän tilaa kuin käteinen, eikä vaihtorahoja tarvitse kantaa lompakossa tai taskun pohjalla. Rahankäytön seuraaminen sai kritiikkiä puolesta ja vastaan, sillä maksukorttia tulee vingutettua helpommin ja rahaa kuluu huomaamatta. Toisaalta taas yleistynyt mobiilipankkisovellus tarjoaa mahdollisuuden seurata rahan käyttöä helposti ja reaaliaikaisesti. Joidenkin pankkikorttien hidas katevarauksien poistuminen on tosin aiheuttanut vastaajille hämminkiä rahankäytön seuraamisen suhteen. Käteistä Suo-

messa käytetään lähinnä pieniin ostoksiin ja paikkoihin, joissa ei maksukortit käy, kuten toreille. Käteistä annetaan mielellään myös pienemmille lapsille, jos he käyvät lähikaupassa itsenäisillä ostoksilla. Käteistä tulee tuhlattua myös helposti kaikkeen turhaan, jota ei maksukortilla viitsisi ostaa.

Maksukortteja ei mielellään käytetä ulkomailla maksutapana suuremman huijausriskin, tietojen kopioinnin tai muiden ongelmien takia, kuten että automaatti vie maksukortin. Ulkomailla ei haluta joutua ongelmiin maksukorttien takia. Maksukortit eivät myöskään käy kaikkialla maksuvälineenä ja yhteydet ovat usein huonot, jolloin maksukortilla maksaminen ei onnistu. Maksukortteja käytetään enemmän suurempien ostosten ja varauksien, kuten hotelli- ja autovarauksien maksamiseen ja myymälöissä, jotka ovat yleisesti tunnettuja tai vaikuttavat luotettavilta. Maksukortilla maksamista pidetään luotettavampana Euroopassa kuin sen ulkopuolella. Korttimaksamisen etuna pidetään, että käteistä ei tarvitse erikseen vaihtaa. Käteistä pidetään ulkomailla turvallisempänä maksuvaihtoehtona, ja sitä pidetään mielellään mukana edes pieninä summina. Käteisen käyttöä pidetään ulkomailla myös helpommin hallittavana vaihtoehtona, koska käteisen kulutuksen näkee konkreettisesti ja matkabudjetissa on helpompi pysyä. Käteismaksamisen riski tosin on käteisvaraudet, jotka ovat yleisiä monissa turistikohteissa.

6.1 Johtopäätökset

Opinnäytetyön tarkoituksena oli löytää vastaus tutkimusongelmaan, eli selvittää suomalaisten maksukortti- ja käteismaksamista Suomessa, euromaissa ja muualla ulkomailla. Tehdyn tutkimuksen avulla saatiin vastaus sekä pää- että alatutkimuskysymyksiin.

Tutkimusta varten asetettu ennakkohypoteesi piti myös paikkansa, sillä Suomessa maksaminen tapahtuu erilaisilla maksukorteilla ja käteistä käytetään vain kuukausitasolla. Tutkimuksesta selvisi, että suosituimpia kortteja ovat yhdistelmäkortti ja Visa Electron. Avoimet kysymykset selvensivät, että maksukorteilla maksamista pidetään luotettava ja helppona tapana maksaa ostokset. Vastaajat pitivät käteistä luotettavampana maksuvälineenä ulkomaille mennessä kuin maksukorttia. Avoimien kysymyksien kautta selvisi, että maksukortilla maksamista pidetään epäluotettavana erilaisten huijausyritysten vuoksi, maksukortit eivät välttämättä käy maksuvälineenä tai yhteydet ovat huonot.

Maksamisesta Suomessa voidaan todeta, että maksaminen maksukorteilla on turvallista ja nykyisin maksupäätte löytyy melkein kaikkialta. Käteisen käyttö hiipuu, sillä maksaminen käteisellä koetaan työlääksi, mutta käteisellä maksajia toki löytyy vielä. Käteistä käytetään lähinnä pieniin ostoksiin. On hyvä, että Suomesta löytyy useampia kanavia nostaa käteis-

tä, sillä jotkut tuntevat käteisen noston vaivalloiseksi, kun automaatteja on harvassa. Kaupan kassalta käteisen nostoa voisi mainostaa enemmän, sillä kauppoja on tiheimmin kuin nostoautomaatteja, ja selkeästi kaupan kassa nostokanavana ei ole kovin monille vielä tuttu tapa nostaa käteistä.

Ulkomaille mennessä on hyvä varata mukaansa hieman käteistä, sillä paikan päällä voi tarkistaa lähimpien nostoautomaattien sijainti, jos käteistä tarvitseekin vielä lisää. Suomesta löytyy valuutanvaihtoon erikoistuneita yrityksiä ja myös muutamalla pankilla on oma valuuttavalikoimansa. Kannattaa tarkistaa ennen lähtöä omasta pankistaan, millaisia valuuttoja he tarjoavat ja mihin hintaan. Usein matkakohteesta voi saada myös paremman vaihtokurssin, joten vaihdon voi suorittaa myös paikallisessa vaihtopisteessä tai pankissa.

Mukaan olisi hyvä ottaa muutama erilainen maksukortti, jos omistaa enemmän kuin yhden, sillä automaatit eivät välttämättä hyväksy kaikenlaisia kortteja. Näin olisi myös varakortti mukana, jos automaatti vie toisen kortin. Mukaan matkaan kannattaa ottaa tiedot kortin sulkemista varten erilaisten huijaustapausten tai väärinkäytösten varalta. Pankit myös tarjoavat korteilleen maksu- ja maantieteellisiä rajoituksia, joita kannattaa hyödyntää. Kaikista parasta ulkomaanmaksamisen kannalta on tarkistaa ennen lähtöä, millaisia maksutapoja kohteessa suositaan ja kysellä suosituksia jo kohteessa käyneiltä.

6.2 Validiteetti ja reliabiliteetti

Osana opinnäytetyötä täytyy tarkastella tutkimuksen luotettavuutta ja laatua. Tutkimuksen validiteetti eli pätevyys ja luotettavuus pyrittiin takaamaan täsmällisellä tavoitteen määrittelyllä ja huolellisella tutkimukseen valmistelulla. Tutkimuslomakkeen kysymykset luotiin antamaan vastaus tutkimusongelmaan ja ne muotoiltiin mahdollisimman yksiselitteisiksi ja helposti ymmärrettäviksi väärinymmärrysten ja harhaanjohtamisen välttämiseksi. Opinnäytetyö keräsi myös hyvän kokoisen otoksen/näytteen opinnäytetyöprosessia ajatellen, mutta koko perusjoukkoa ajatellen se ei ole tarpeeksi suuri, jotta tuloksia voitaisiin yleistää koko perusjoukkoon. Saadut tulokset kuitenkin vastasivat vallalla olevaa teoriaa ja antoivat lisätietoa maksamisen syistä, jotka lisäävät tutkimuksen validiutta. Vastaus tutkimusongelmaan myös saatiin, joten tutkimus on validi.

Tutkimuksen reliabiliteettia eli luotettavuutta lisäävät tarkka ja kriittinen lähteiden valinta. Tieto muuttuu koko ajan, joten oli tärkeää valita vain ajankohtaisia lähteitä, jotta tutkimukseen ei eksy jo vanhentunutta tietoa. Tulosten tarkkuutta lisää se, että kysely tuotettiin ja analysoitiin kokonaisuudessaan sähköisesti. Manuaalista vastaustietojen syöttämistä ei ollut ollenkaan, mikä olisi lisännyt virheiden mahdollisuutta syöttö ja käsittelyvaiheessa.

Tulokset analysoitiin tarkasti Excel-ohjelman avulla ja tulkittiin oikealla tutkimuksen kannalta oikealla tavalla. Excel valikoitui tulosten analysointiohjelmaksi, sillä kirjoittaja hallitsi sen hyvin, joten virheiden mahdollisuus analysointivaiheessa ja tulkinnassa vähenivät. Otoksoon pienuus vähentää tutkimuksen reliabiliteettia.

Tutkimukseen käytetyt menetelmät ja tutkimustulokset ovat myös avoimesti esitetty sellaisinaan kuin ne ovat eikä niitä ole vääristelty kenenkään eduksi. Myös otoksoon pienuus verrattuna koko perusjoukkoon on otettu huomioon ja kerrottu avoimesti, ettei tätä tutkimusta voida yleistää kaikkiin suomalaisiin kahden vuoden sisään matkustaneihin henkilöihin. Näyte on kuitenkin suuntaa antava ja tutkimus sai samoja vastauksia, kuin jo olemassa olevissa tuloksissa.

6.3 Kehittämis- ja jatkotutkimusehdotukset

Tutkimusta oli mielenkiintoista toteuttaa, koska aihe oli itse valittu oman mielenkiinnon mukaan. Jälkeenpäin ajatellen rajaus olisi voinut olla hieman kapeampi eikä suikaan tarvitsisi tutkia koko maailmaa - varsinkaan, kun opinnäytettä varten on rajatut resurssit. Aiheesta voisi luoda loputtomasti erilaisia tutkimusmahdollisuuksia, mutta maksamista on tutkittu jo myös paljon. Kannattaa siis tarkistaa ennen tutkimuksen aloittamista, ettei samasta aiheesta ole jo samanlaista tutkimusta.

Tätä tutkimusta voisi kehittää paremmaksi isommalla otoksella, sillä perusjoukkoon nähden otos oli nyt hieman pieni. Näin voisi saada enemmän vaihtelua tutkimukseen vastanneiden henkilöiden välille. Tässä tutkimuksessa vastaajat sijoituivat pääasiassa Uudellemaalle ja Pohjois-Pohjanmaalle, joten olisi hyvä saada enemmän maantieteellistä vaihtelua. Kyselyn voisi myös toteuttaa jotain muuta kanavaa pitkin, kuten matkustustoimistojen kautta, jolloin saataisiin kysely toimitettua paremmin kohderyhmälle.

Tästä tutkimuksesta tehtyjä jatkotutkimuksia voisivat olla hieman spesifimmät tutkimusaiheet, kuten maksaminen jossain tietyssä maassa tai alueella. Myös Suomessa on mahdollisuuksia tutkia maksamista - löytyykö Suomesta eroja maksutavoissa Pohjois- ja Etelä-Suomen välillä? Tuotettu tutkimus toisi tietoa yrityksille, tarvitaanko eri puolilla Suomea erilaisia palveluja maksamisen suhteen.

Maksukortit ja käteinen ovat perinteisiä maksutapoja, mutta maksutapojen sähköistyessä on tullut paljon uusia mahdollisuuksia, kuten erilaiset mobiilimaksutavat. Näitä voisi tutkia maksukorttien ja käteisrahan lisäksi - ovatko ne ihmisille tuttuja ja mikä on niiden osuus nykypäivän maksamisessa?

7 Opinnäytetyöprosessin ja oman oppimisen arviointi

Tämän opinnäytetyön tekoprosessi aloitettiin joulukuussa 2015 ja tarkoitus oli saada opinnäytetyö valmiiksi ja valmistua normaalin opiskeluajan puitteissa viimeistään joulukuksi 2016. Halusin varata opinnäytetyön tekemiseen tarpeeksi aikaa, joten aloitin prosessin ennen kaikkien muiden opintoihin kuuluneiden kurssien loppuunsaattamista. Aika oli kuitenkin sopiva, sillä minulla oli enää muutama kurssi jäljellä.

Aihe minulla oli oikeastaan valmiina, mutta sen muotoutuminen ja tutkimusongelmaksi ja -kysymyksiksi muokkaaminen vei aikaa. Aloitin teoriaosuuden kirjoittamisen keväällä 2016, joka etenikin pikkuhiljaa valmiiksi. Kesän aikana ja alkusyksystä valmistelin kyselylomakkeen ja mietin sopivan tavan tavoittaa otokseen sopivat henkilöt. Julkaisin kyselyn syyskuussa 2016 ja annoin sen olla avoimena, kunnes olin saanut sopivan määrän vastauksia. Lähdin myös syyskuussa parin kuukauden ulkomaanmatkalle, joka puolestaan venytti opinnäytetyöni edistymistä. Koin tämän myös hyväksi, sillä sain aikaa kerätä energiaa ja motivaatiota opintojen loppuun viemiselle. Sain myös tuoretta omakohtaista näkemystä ulkomailla maksamisesta.

Pitkän työskentelyajan varaamisessa oli myös huono puoli, sillä liian löyhän aikataulun puitteissa työskentelyä opinnäytetyön parissa oli helppo siirtää ja venyttää sen valmistamista. Konkreettisen aikataulun luominen olisi ollut hyvä ajanhallintakeino opinnäytetyön etenemisen kannalta. Koen myös, että tutkimusongelman ja siitä johdetun tutkimuskysymyksen luominen oli aluksi haasteellista, koska en ollut aiemmin tehnyt vastaavaa. Jälkiwiisaana suosittelen aiheen rajaamista tarkasti, sillä oma aihealueeni oli melko laaja ja vähempikin olisi varmasti riittänyt.

Opinnäytetyön tekeminen oli kokonaisuudessaan mielenkiintoinen projekti ja onnistuin mielestäni hyvin. Koska aihe oli luotu oman mielenkiinnon kautta ilman ulkopuolista toimeksiantajaa, oli tutkimusta koko ajan mieleistä toteuttaa. Sai tietyllä tavalla myös vapaat kädet tutkimuksen toteutuksen suhteen. Opinnäytetyön tekeminen opetti isompien kokonaisuuksien haltuunottoa ja ajattelua, varsinkin kun aihepiiri oli näin laaja. Tutkimuksen tekeminen opetti, mitä erilaisia tutkimusmenetelmiä on olemassa ja mistä kokonaisuuksista hyvä ja luotettava tutkimus muodostuu. Oli mielenkiintoista viedä tutkimus itse kokonaan alusta loppuun ja nähdä, millaisia tuloksia tutkimus sai aikaiseksi. Tulosten analysointi tuntui aluksi haasteelliselta, mutta pienellä muistinvirkistyksellä edellisiltä kursseilta sekin luonnistui hyvin. Suosittelen erityisesti Aki Taanilan Menetelmäblogia kvantitatiivisen tutkimuksen tekijöille.

Lähteet

Aktia. Hinnasto. Luettavissa: <http://www.aktia.fi/fi/tilit-ja-kortit/hinnasto>. Luettu: 1.9.2016.

Aktia. Käteisvaluuttaa FOREX Bankista. Luettavissa: <http://www.aktia.fi/fi/tilit-ja-kortit/valuuttakurssit/kateisvaluuttaa-forex-bankista>. Luettu: 27.7.2016.

Aktia 2014. Prepaid. Luettavissa: <http://www.aktia.fi/fi/prepaid>. Luettu: 12.6.2016.

Bank of Canada. Life-Cycle Assessment (LCA). Luettavissa: <http://www.bankofcanada.ca/banknotes/bank-note-series/polymer/life-cycle-assessment-lca/>. Luettu: 18.8.2016.

Bank of Canada. Polymer. Luettavissa: <http://www.bankofcanada.ca/banknotes/bank-note-series/polymer/>. Luettu: 18.8.2016.

Change Group. About Us. Luettavissa: <http://www.changegroup.com/corp/subTemplate.cfm?section=2>. Luettu: 23.6.2016.

Change Group. Branches in Finland. Luettavissa: <https://www.changegroup.fi/about/globalBranchesList.cfm?country=117>. Luettu: 23.6.2016.

Change Group. Noutopisteet. Luettavissa: <https://www.changegroup.fi/travelMoney/branches.cfm>. Luettu: 23.6.2016.

Change Group. Tilaa valuuttaa verkossa. Luettavissa: <https://www.changegroup.fi/travelMoney/yourOrder.cfm>. Luettu: 23.6.2016.

Change Group. Usein kysytyjä kysymyksiä. Luettavissa: <https://www.changegroup.fi/travelMoney/faq.cfm>. Luettu: 23.6.2016.

Change Group. Valuutanvaihtokurssit. Luettavissa: <https://www.changegroup.fi/travelMoney/rates.cfm>. Luettu: 23.6.2016.

Danske Bank. Hinnastot. Luettavissa: <https://www.danskebank.fi/PDF/fi/Henkiloasiakkaat/Tilit,%20kortit,%20maksaminen/Hinnastot/Korttien%20palveluhinnasto.pdf>. Luettu: 1.9.2016.

Danske Bank. Valuutan hankkiminen. Luettavissa: <https://www.danskebank.fi/fi-fi/Henkiloasiakkaat/Paivittaiset-raha-asiat/Matkavaluutta/Valuutan-hankkiminen/Pages/Valuutan-hankkiminen.aspx>. Luettu: 26.7.2016.

Euroopan Keskuspankki. Miksi uusi setelisarja? Luettavissa: <http://www.uudet-eurosetelit.eu/Eurosetelit/Miksi-uusi-setelisarja>. Luettu: 14.8.2016.

Euroopan Keskuspankki. Turvatekijät. Luettavissa: <http://www.uudet-eurosetelit.eu/Eurosetelit/Turvatekijaet/TUNNUSTELE/50-%E2%82%AC-TOINEN-SARJA>. Luettu: 14.8.2016.

Euroopan Keskuspankki 2016. Mitä tulisi tietää valuuttakursseista? Luettavissa: http://www.ecb.europa.eu/explainers/tell-me-more/html/role_of_exchange_rates.fi.html. Luettu: 28.7.2016.

Euroopan unioni 2016. Euron asema maailmassa. Luettavissa: http://ec.europa.eu/economy_finance/euro/world/index_fi.htm. Luettu: 3.7.2016.

Euroopan unioni 2016. Euro, rahansiirrot ja korttimaksut. Luettavissa: http://europa.eu/youreurope/citizens/travel/money-charges/euro/index_fi.htm. Luettu: 3.7.2016.

Euroopan unioni 2016. Maksut, tilisiirrot ja sekkit. Luettavissa: http://europa.eu/youreurope/citizens/consumers/financial-products-and-services/payments-transfers-cheques/index_fi.htm. Luettu: 3.7.2016.

Euroopan Unioni 2016. Perustietoa Euroopan Unionista. Luettavissa: https://europa.eu/european-union/about-eu/eu-in-brief_fi. Luettu: 24.8.2016.

European Central Bank. Retail Payments. Luettavissa: <http://www.ecb.europa.eu/paym/retpaym/html/index.en.html>. Luettu: 3.7.2016.

Finanssialan Keskusliitto 2013. Käteisen rahan tarjonta osana maksutapojen muutosta. Luettavissa: <http://docplayer.fi/75132-Kateisen-raham-tarjonta-osana-maksutapojen-muutosta.html>. Luettu: 22.8.2016.

Finanssivalvonta 2014. Maksuvälineet. Luettavissa:

http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Finanssialan_palveluita/Maksupalvelut/Maksuvälineet/Pages/Default.aspx. Luettu: 12.6.2016.

Finanssivalvonta 2015. Maksujenvälitys yhtenäisellä euromaksualueella (SEPA). Luettavissa:

http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Finanssialan_palveluita/Maksupalvelut/Maksuvälineet/Pages/SEPA.aspx. Luettu: 3.7.2016.

Finanssivalvonta 2016. Maksukortit. Luettavissa:

http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Finanssialan_palveluita/Maksupalvelut/Maksuvälineet/Maksukortit/Pages/Default.aspx. Luettu: 12.6.2016.

FOREX Bank. Business Concept and History. Luettavissa: <https://www.forex.fi/en/About-FOREX/Business-Concept-and-History1/>. Luettu: 25.6.2016.

FOREX Bank. Hinnasto. Luettavissa: <https://www.forex.fi/Kurssit/Hinnasto/>. Luettu: 25.6.2016.

FOREX Bank. Käteisvaluutta. Luettavissa:

<https://www.forex.fi/Palvelut/Matkavaluutta/Kateisvaluutta/>. Luettu: 25.6.2016.

FOREX Bank. Nettivaluutta. Luettavissa: <https://www.forex.fi/Palvelut/Nettivaluutta/>. Luettu: 25.6.2016.

FOREX Bank. Yhteystiedot. Luettavissa: <https://www.forex.fi/FOREX-yrityksena/Yhteystiedot/>. Luettu: 25.6.2016.

Handelsbanken. Hinnasto. Luettavissa:

https://www.handelsbanken.fi/shb/inet/istartfi.nsf/FrameSet?OpenView&iddef=&na-vid=10_Hinnasto&sa=/Shb/inet/ICentFi.nsf/Default/qDF7FD9E3FC34190BC225734500322A1B. Luettu: 1.9.2016.

Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. Edita Publishing Oy. Helsinki.

Kauko, K. 2011. Lyhyt johdatus rahaan. BoF Online. Helsinki. Luettavissa:

<http://www.suomenpankki.fi/pdf/169229.pdf>. Luettu: 8.8.2016.

Korhonen, T. 2007. Raha ja luotto rahapolitiikassa. BoF Online. Helsinki. Luettavissa: http://www.suomenpankki.fi/fi/julkaisut/selvitykset_ja_raportit/bof_online/Documents/BoF_Online_3_2007_Korhonen.pdf. Luettu: 4.8.2016.

Korttiturvallisuus. Lähimaksaminen. Luettavissa: <https://www.korttiturvallisuus.fi/Kaupassa/Lahimaksaminen/>. Luettu: 12.6.2016.

Nordea 2016. Credit vai Debit. Luettavissa: <http://www.nordea.fi/henkiloasiakkaat/paivittaiset-raha-asiat/kortit/credit-vai-debit.html>. Luettu: 12.6.2016.

Nordea 2016. Matkavaluutta. Luettavissa: <http://www.nordea.fi/henkiloasiakkaat/paivittaiset-raha-asiat/tilit-ja-maksut/matkavaluutta.html>. Luettu: 27.7.2016.

Nordea 2016. Nordea Credit. Luettavissa: <http://www.nordea.fi/henkiloasiakkaat/paivittaiset-raha-asiat/kortit/nordea-credit.html#tab=Hinnat>. Luettu: 1.9.2016.

Nordea 2016. Nordea Debit. Luettavissa: <http://www.nordea.fi/henkiloasiakkaat/paivittaiset-raha-asiat/kortit/nordea-debit.html#tab=Hinnat>. Luettu: 1.9.2016.

OP Ryhmä. Kortin käyttö. Luettavissa: <https://www.op.fi/op/henkiloasiakkaat/kortit/kortin-kaytto?id=12910&srcpl=8>. Luettu: 12.6.2016.

OP Ryhmä 2016. Matkavaluutta. Luettavissa: <https://www.op.fi/op/henkiloasiakkaat/tilit-ja-maksut/matkavaluutta?id=15240&srcpl=8>. Luettu: 23.7.2016.

OP Ryhmä 2016. Palvelumaksut. Luettavissa: <https://www.op.fi/op?id=81203&rd=true&hoid=15300&srcpl=3>. Luettu: 1.9.2016.

Rantapallo 2016. Ruotsi. Luettavissa: <http://www.rantapallo.fi/ruotsi/>. Luettu: 29.11.2016.

Rantapallo 2016. Thaimaa. Luettavissa: <http://www.rantapallo.fi/thaimaa/>. Luettu: 29.11.2016.

Suomen Pankki 2016. Ajankohtaista. 500 euron setelien tuotanto ja liikkeeseenlasku lopetetaan. Luettavissa:

http://www.suomenpankki.fi/fi/suomen_pankki/ajankohtaista/muut_uutiset/Pages/uutinen_160504.aspx. Luettu: 13.8.2016.

Suomen Pankki 2015. Uudet eurosetelit. Luettavissa:

http://www.suomenpankki.fi/fi/setelit_ja_kolikot/eurosetelit/Pages/uudet_setelit.aspx. Luettu: 14.8.2016.

Suomen Pankki 2016. Käteisen käyttö 2015 ja käteistä kaupan kassalta-palvelu. Luettavissa:

http://www.suomenpankki.fi/fi/rahoitusjarjestelman_vakaus/maksuneuvosto/Documents/MN06_Kateisen_kaytto_2015_ja_kateista_kaupan_kassalta_palvelu.pdf?hl=K%C3%A4teinen. Luettu: 23.8.2016.

Suomen Pankki. Eurokolikot. Luettavissa:

http://www.suomenpankki.fi/fi/setelit_ja_kolikot/eurokolikot/Pages/default.aspx. Luettu: 17.8.2016.

Suomen Pankki. Eurosetelit ja -kolikot. Luettavissa:

http://www.suomenpankki.fi/fi/suomen_pankki/faq/Pages/eurosetelit.aspx. Luettu: 15.8.2016.

Suomen Pankki. Maksuliiketilastot. Luettavissa:

<http://www.suomenpankki.fi/fi/tilastot/maksuliiketilastot/Pages/maksuliiketilastot-2014.aspx>. Luettu: 3.7.2016.

Suomen Pankki. Rahahuolto. Luettavissa:

http://www.suomenpankki.fi/fi/setelit_ja_kolikot/rahahuolto/Pages/default.aspx. Luettu: 14.8.2016.

Suomen Pankki 2016. Rahapolitiikka. Luettavissa:

<http://www.suomenpankki.fi/fi/rahopolitiikka/Pages/default.aspx>. Luettu: 9.7.2016.

Suomen suurlähetystö Washington 2016. Tietoa Yhdysvalloista. Hyvä tietää: matkustaminen ja asuminen. Luettavissa:

<http://www.finland.org/public/default.aspx?nodeid=43218&contentlan=1&culture=fi-FI>. Luettu: 29.11.2016.

Takala, K. 16.6.2015. Käteinen pysyy vielä pitkään. Kari Takalan blogi. Luettavissa: http://www.suomenpankki.fi/fi/suomen_pankki/ajankohtaista/blogiarkisto/kari_takala/Pages/Kateinen_pysyy_vielä_pitkaan.aspx. Luettu: 25.7.2016.

Talousdemokratia. Luotonlaajennus: eksogeenista vai endogeenista? Luettavissa: <http://talousdemokratia.fi/?q=luotonlaajennus>. Luettu: 13.8.2016.

Taloussanomat. Sanakirja. Luettavissa: <http://www.taloussanomat.fi/porssi/sanakirja/kirjain/V>. Luettu: 3.7.2016.

Tavex 2011. Maksaminen tilisiirrolla. Luettavissa: <http://www.tavex.fi/index.php?main=52>. Luettu: 9.7.2016.

Tavex 2011. Pankkikortilla maksaminen. Luettavissa: <http://www.tavex.fi/index.php?main=34>. Luettu: 9.7.2016.

Tavex 2011. Tavexista. Luettavissa: <http://www.tavex.fi/?main=10>. Luettu: 9.7.2016.

Tavex 2011. Toimistot Suomessa. Luettavissa: <http://www.tavex.fi/index.php?main=28>. Luettu: 9.7.2016.

Tavex 2016. Valuuttakurssit. Luettavissa: <http://www.tavex.fi/index.php?main=5>. Luettu: 9.7.2016.

Thaimaaopas 2014. Rahanvaihto. Luettavissa: <http://www.thaimaaopas.fi/rahanvaihto/>. Luettu: 29.11.2016.

Tilastokeskus 2016. Suomalaisten matkailu Keski-Eurooppaan kasvoi vuonna 2015. Luettavissa: http://tilastokeskus.fi/til/smat/2015/smat_2015_2016-03-30_tie_001_fi.html. Luettu: 29.11.2016.

Tilastokeskus 2016. Väestö. Luettavissa: http://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html#väestönikärakenne31.12.2015. Luettu: 29.11.2016.

Turkkiin.fi 2016. Valuutta. Luettavissa: <http://www.turkkiin.fi/valuutta/>. Luettu: 22.11.2016.

Ulkoasianministeriö 2016. Ruotsi: matkustustiedote. Luettavissa:
<http://formin.finland.fi/public/default.aspx?contentid=339353&culture=fi-FI>. Luettu:
29.11.2016.

Yle 2014. Rahan historiaa. Luettavissa: <http://yle.fi/aihe/artikkeli/2012/10/25/rahan-historiaa>. Luettu: 4.8.2016.

Liitteet

Liite 1. Kyselylomake

Opinnäytetyökysely

Kyselyn toteuttaa liiketalouden opiskelija Haaga-Helian ammattikorkeakoulusta. Tämä kysely suoritetaan osana opinnäytetyötä. Kyselyn tavoitteena on tutkia suomalaisten kortti- ja käteismaksamisen yleisyyttä Suomessa, euromaissa ja maissa, joissa on käytössä muu valuutta kuin euro. Jos olet matkustanut kuluneen kahden vuoden aikana johonkin euromaan tai maahan, jossa on käytössä jokin muu valuutta kuin euro TAI kumpaankin, olisin enemmän kuin kiitollinen vastaamisestasi tähän kyselyyn.

- Euromaa = maa, jossa on käytössä eurot (€)
- Muu kuin euromaa = maa, jossa on käytössä jokin muu valuutta kuin euro

Tutkimuksen onnistumiselle olisi tärkeää, että pyrkisit vastaamaan jokaiseen kysymykseen mahdollisimman huolellisesti. Vastaukset käsitellään nimettöminä ja luottamuksellisia eikä yksittäistä vastaajaa voida tunnistaa tuloksista. Vastaa kysymyksiin valitsemalla sinulle oikea vaihtoehto tai kirjoittamalla vastaus sille varattuun tilaan. Huomioithan, että joissakin vastauksissa on mahdollista valita useampi vaihtoehto.

Kyselyyn vastaaminen vie noin 5 minuuttia.

Ystävällisin terveisin,

Tiina Sotkasiira
Liiketalouden koulutusohjelma
Haaga-Helia AMK

1. Sukupuoli

- Mies
- Nainen

2. Ikä (vuotta)

3. Asuinpaikka tällä hetkellä

- Valitse
- Uusimaa
- Varsinais-Suomi
- Satakunta

- Kanta-Häme
- Pirkanmaa
- Päijät-Häme
- Kymenlaakso
- Etelä-Karjala
- Etelä-Savo
- Pohjois-Savo
- Pohjois-Karjala
- Keski-Suomi
- Etelä-Pohjanmaa
- Pohjanmaa
- Keski-Pohjanmaa
- Pohjois-Pohjanmaa
- Kainuu
- Lappi
- Ahvenanmaa - Åland
- Muu

Maksaminen Suomessa

Tämä sivu käsittelee Suomessa tapahtuvaa käteis- ja korttimaksamista.

4. Käytän seuraavia maksukortteja maksuvälineenä

	Päivittäin	Viikoittain	Kuukausittain	Harvemmin	En omista kyseistä maksukorttia
Luottokortti (Credit)	☐	☐	☐	☐	☐
Pankkikortti (Debit)	☐	☐	☐	☐	☐
Yhdistelmäkortti (Credit/Debit)	☐	☐	☐	☐	☐
Visa Electron	☐	☐	☐	☐	☐
Prepaid -maksukortti	☐	☐	☐	☐	☐

5. Käytän käteistä maksuvälineenä

- Päivittäin
- Viikoittain
- Kuukausittain
- Harvemmin
- En koskaan

6. Käytän seuraavia kanavia käteisen nostamiseen

	Päivittäin	Viikoittain	Kuukausittain	Harvemmin	En koskaan
Otto. -automaatti	☐	☐	☐	☐	☐
Kaupan kassa	☐	☐	☐	☐	☐
Pankki	☐	☐	☐	☐	☐
Muu käteisautomaatti kuin Otto. -automaatti	☐	☐	☐	☐	☐

7. Paljonko arvioit nostavasi keskimäärin käteistä yhdellä nostokerralla? (Euroa)

Merkitse nostosumma kokonaislukuna, esimerkiksi 50.

8. Pankkien kotimaan käteisnostojen hinnat ovat vaikuttaneet nostojeni määrään

- Lisäävästi
- Ei lisäävästi eikä vähentävästi
- Vähentävästi
- En osaa sanoa

Maksaminen muussa euromaassa kuin Suomessa

Tämä sivu käsittelee käteis- ja korttimaksamista maassa, jossa valuuttana toimii euro.

9. Oletko matkustanut **euromaahan** (muu kuin Suomi) viimeisen 2 vuoden aikana?

Euromaa = maa, jossa käytössä eurot (€)

Kyllä, mihin? Jos olet matkustanut useampaan maahan, valitse yksi.

En

10. Kuinka kauan matkasi kohdemaassa kesti?

Kohdema = vieraillemasi euromaa

- Alle 7 päivää
- 7-14 päivää
- 15-22 päivää
- 23-30 päivää
- yli 31 päivää

11. Arvioi maksuvälineidesi käyttöä maksutapana kohdemaassa

	Aina	Usein	Silloin tällöin	Harvoin	En koskaan	En omista kyseistä maksukorttia
Käteinen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Luottokortti (Credit)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Pankkikortti (Debit)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Yhdistelmäkortti (Credit/Debit)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Visa Electron	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Prepaid -maksukortti	☐	☐	☐	☐	☐	☐

12. Otin käteistä rahaa mukaan Suomesta matkaani varten

- 1-200
- 201-400
- 401-600
- 601-800
- 801-1000
- Yli 1000 euroa
- En ottanut käteistä rahaa mukaan

13. Nostin käteistä rahaa kohdemaassa

- Kyllä
- En

Maksaminen muussa kuin euromaassa

Tämä sivu käsittelee käteis- ja korttimaksamista maassa, jossa on käytössä muu valuutta kuin euro.

14. Oletko matkustanut **muuhun kuin euromaahan** viimeisen 2 vuoden aikana?

Muu kuin euromaa = maa, jossa on käytössä jokin muu valuutta kuin euro.

- Kyllä, mihin? Jos olet matkustanut useampaan maahan, valitse yksi.

- En

15. Matka kohdemaassa kesti

Kohdema = vierailemasi maa

- Alle 7 päivää
- 7-14 päivää
- 15-22 päivää
- 23-30 päivää
- yli 31 päivää

16. Arvioi maksuvälineidesi käyttöä maksutapana kohdemaassa

	Aina	Usein	Silloin tällöin	Harvoin	En koskaan	En omista kyseistä maksukorttia
Käteinen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Luottokortti (Credit)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Pankkikortti (Debit)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Yhdistelmäkortti (Credit/Debit)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Visa Electron	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Prepaid -maksukortti	☐	☐	☐	☐	☐	☐

17. Vaihdoin paikallista valuuttaa

- Suomessa
- Kohdemaassa
- Molemmissa
- En vaihtanut paikallista valuuttaa. -> Hyppää kysymykseen 18.

18. Vaihdoin valuuttaa

Jos vastasit molemmissa, ilmoita yhteenlaskettu summa.

- 1-200
- 201-400
- 401-600
- 601-800
- 801-1000
- Yli 1000 eurolla

19. Nostin paikallista valuuttaa kohdemaassa

- Kyllä
- En

Hinnat, valuuttakurssit ja valuutan vaihtoa tarjoavat yritykset

20. Olen käyttänyt valuutanvaihtoon seuraavia yrityksiä (voit valita useamman)

- Pankki
- FOREX Bank
- Change Group
- Tavex Oy
- Muu, mikä?

21. Vertailen yritysten tarjoamia valuuttakursseja ennen päätöstäni ostaa valuuttaa

- Aina
- Usein
- Silloin tällöin
- Harvoin
- En koskaan

22. Pankkien ulkomaannostojen hinnat ovat vaikuttaneet käteisnostojeni lukumäärään ulkomailla

- Lisäävästi
- Ei lisäävästi eikä vähentävästi
- Vähentävästi
- En osaa sanoa

23. Olen asettanut maksukorteilleni pankkien tarjoamia käyttörajoituksia

Esimerkiksi kertaluonteisia nostorajoituksia tai maantieteellisiä käyttörajoituksia.

- Kyllä
- En
- En osaa sanoa

24. Vapaa sana.

Voit kertoa, miksi kortilla tai käteisellä maksaminen on sinulle ominaisempaa Suomessa ja/tai ulkomailla. Mitä hyötyjä ja haittoja koet olevan kortilla maksamisessa? Entä käteismaksamisessa?
